

Г.П. Шука

ЗБІРНИК ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ
**з курсу «Теорія та методика організації краєзнавчо-
туристичної роботи»**
НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

ЗУІ ім. Ф. Ракоці ІІ

Берегове / Beregszász
2023 р. / 2023

УДК 338.486(075.8)

З 41

Автор: Г. П. Щука, д-р пед. наук, проф.

Рецензенти: Ю.В. Безрученков, канд. пед. наук, доцент

Д.Д.Фодор, канд. юрид. наук, доцент

*Схвалено Вченою радою Закарпатського угорського інституту ім. Ф.Ракоці II
(протокол № 12 від 20 грудня 2023р.).*

З 41 Збірник тестових завдань з курсу «Теорія та методика організації краєзнавчо-туристичної роботи»: навч. посіб. / Г. П. Щука. – Берегове: ЗУІ, 2023. – 99 с.

У навчальному посібнику представлені тестові завдання, які охоплюють базові теоретичні та методичні основи краєзнавчо-туристичної роботи вчителя географії зі школярами, що дозволяє їх використовувати в освітньому процесі для проведення поточного та підсумкового контролю знань здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заочної форми навчання, які навчаються на спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія) з навчальної дисципліни «Теорія та методика організації краєзнавчо-туристичної роботи».

Посібник містить ключі до кожного з тестових завдань, тому також буде корисним здобувачам як інструмент самоконтролю під час підготовки до практично-семінарських занять, контрольних модульних робіт, заліку та в процесі самоосвіти.

© Г. П. Щука, 2023

© Закарпатський угорський інститут імені
Ф. Ракоці II (ЗУІ ім. Ф. Ракоці II), 2023

© Видавництво: Закарпатський угорський
інститут імені Ференца Ракоці II, 2023

УДК 338.486(075.8)

З 41

Навчальний посібник пропонує завдання для проведення поточного та підсумкового (семестрового) контролю з дисципліни «Теорія та методика організації краєзнавчо-туристичної роботи» здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання, які навчаються на спеціальності 014.07 «Середня освіта (Географія)».

Збірник містить 550 тестів, до яких додаються ключі для самоконтролю. Тестові завдання викладено у відповідності до робочої програми та курсу лекцій з даної дисципліни.

Затверджено до використання у навчальному процесі
на засіданні кафедри географії та туризму ЗУІ ім. Ф. Ракоці II
(протокол № 12 від 5 грудня 2023 року)

Розглянуто та рекомендовано Навчально-методичною радою
Закарпатського угорського інституту ім. Ф.Ракоці II
(протокол №.. від ... грудня 2023 року)

Рекомендовано до видання в електронній формі (PDF)
рішенням Вченої ради Закарпатського угорського інституту ім. Ф.Ракоці II
(протокол № 12 від 20 грудня 2023р.).

Автор:

Галина Щука – доктор педагогічних наук, професор (кафедра географії та туризму ЗУІ ім. Ф.Ракоці II)

Рецензенти:

Юрій Безрученков – кандидат педагогічних наук, доцент (кафедра туризму, готельної та ресторанної справи, Луганський національний університет імені Тараса Шевченка)

Дюло Фодор – кандидат географічних наук, доцент (кафедра географії та туризму, Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II)

За зміст тестів відповідальність несе автор.

Відповідальний за випуск:

Олександр Добош (Видавничий відділ ЗУІ ім. Ф.Ракоці II)

Видавництво: Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II (адреса: пл. Кошута 6, м. Берегове, 90202. Електронна пошта: foiskola@kmf.uz.ua)

© Галина Щука, 2023
© Кафедра географії та туризму ЗУІ ім. Ф. Ракоці II, 2023

Ez az tanulmányi útmutató a «Helytörténeti és turisztikai munkaszervezés elmélete és módszerei» szakon folyó és záró (félév) ellenőrzés lebonyolítására kínál feladatokat a nappali és levelező tagozatos felsőoktatás második (mester) szintjére jelentkezők számára, akik a 014.07 «Középiskola (földrajz)» szakon tanulnak.

Az adott útmutató 550 tesztet tartalmaz, amelyekhez az önkontroll kulcsai is hozzáadódnak. A tesztfeladatok e tudományágról szóló munkaprogramnak és előadások kurzusának megfelelően vannak összeállítva.

Az oktatási folyamatban történő felhasználáshoz jóváhagyta
a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Földtudományi és Turizmus Tanszéke
(2023. december 5, 12. számú jegyzőkönyv).

Kiadásra javasolta a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
Oktatási és Módszertani Tanácsa
(2023. december ..., ... számú jegyzőkönyv).

Elektronikus formában (PDF fájl formátumban) történő kiadásra javasolta
a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tudományos Tanácsa
(2023. December 20, 12. számú jegyzőkönyv).

A tesztek fejlesztették:

Prof. Scsuka Halina – professzor, a pedagógiai tudományok doktora (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Földtudományi és Turizmus Tanszék)

Szakmai lektorok:

Dr. Jurij Bezrucsenkov – *pedagógia tudomány kandidátusa, docens* (Tarasz Sevcsenko Luhanszki Nemzeti Egyetem, turizmus és vendéglátás Tanszék)

Dr. Gyula Fodor – *PhD, a földrajztudományok kandidátusa, docens* (a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Földtudományi és Turizmus Tanszékének tanszékvezetője)

A képzési kézikönyv tartalmáért a szerző felelős.

A kiadásért felel:

Dobos Sándor – a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Kiadói Részlegének vezetője

Kiadó: a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola (cím: 90 202, Beregszász, Kossuth tér 6. E-mail: foiskola@kmf.uz.ua)

© Scsuka Halina, 2023
© A II. RF KMF Földtudományi és Turizmus Tanszék, 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	6
ТЕСТИ	7
Тема 1. Краєзнавчо-туристична робота як форма навчально-виховної діяльності 7	
Тема 2. Форми, методи та принципи краєзнавчо-туристичної роботи	15
Тема 3. Вікові особливості учнів і краєзнавчо-туристична робота	23
Тема 4. Краєзнавчо-туристична робота в розрізі історії	31
Тема 5. Гурток як основна форма позакласної краєзнавчо-туристичної роботи..	38
Тема 6. Навчальна стежка	46
Тема 7. Організація шкільного краєзнавчого музею.....	54
Тема 8. Екскурсії як форма краєзнавчо-туристичної роботи	62
Тема 9. Подорож як форма краєзнавчо-туристичної роботи школярів.....	70
Тема 10. Експедиція як форма краєзнавчо-туристичної роботи	78
Тема 11. Планування шкільної туристично-краєзнавчої роботи та організація масових заходів	86
КЛЮЧІ ДО ТЕСТІВ	94
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	95

ВСТУП

Тестування як форма контролю та діагностики знань студентів набуває все більшого розповсюдження в навчальному процесі та у сфері професійної педагогічної діяльності.

Науковці (І. Адамова, К. Багрій, В. Божкова, Л. Сагер та ін.) вказують на переваги тестування над іншими формами контролю знань та умінь, зокрема

- можливість охоплення великого обсягу матеріалу;
- можливість застосування як засобу усіх видів контролю, а саме базового та початкового, поточного та тематичного, рубіжного та залікового, підсумкового та екзаменаційного, а також самоконтролю;
- можливість детальної перевірки рівня засвоєння кожного змістового модуля дисципліни;
- наявність чіткої однозначної відповіді, стандартне оцінювання на основі цінника;
- економія навчального часу при здійсненні поточного контролю знань та об'єктивність оцінювання результатів навчання;
- мінімізація емоційного впливу викладача на студента.

Мета даного навчального посібника – сприяти активному, свідомому, ґрунтовному і повному засвоєнню основних теоретичних положень курсу «Теорія та методика організації краєзнавчо-туристичної роботи» шляхом чітко організованого контролю та самоконтролю навчально-пізнавальної діяльності студентів у вигляді тестування.

В посібнику представлено 550 тестів з 11 тем, які увійшли до робочої програми дисципліни «Теорія та методика організації краєзнавчо-туристичної діяльності».

Тести складено у відповідності до робочої програми та курсу лекцій з даної дисципліни (Г. Щука, 2023), враховуючи і теми, які винесені на самостійне опрацювання студентами:

Тема 6. Навчальна стежка;

Тема 11. Планування шкільної туристично-краєзнавчої роботи та організація масових заходів.

Це дає можливість використовувати тести для поточного та підсумкового контролю знань здобувачів, а також для контролю результатів їхньої самостійної роботи.

Наявність відповідей до кожного тесту дає можливість студентам використовувати цей посібник під час самостійного опрацювання тем, підготовки до практично-семінарських занять тощо.

ТЕСТИ

ТЕМА 1. КРАЄЗНАВЧО-ТУРИСТИЧНА РОБОТА ЯК ФОРМА НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1. Мета дисципліни «Методика краєзнавчо-туристичної роботи»:

- А) розвивати знання здобувачів з географії та краєзнавства;
- Б) підготувати магістрів для професійної роботи в географічних школах;
- В) сформувати компетенції з організації позакласної краєзнавчо-туристичної роботи зі школярами;
- Г) розширити знання студентів про різноманітні аспекти географії та культури.

2. В чому полягає діяльність учителя-організатора шкільної краєзнавчо-туристичної роботи:

- А) проведення традиційних уроків географії з учнями;
- Б) організація виховних годин та екскурсій з учнями;
- В) планування та проведення краєзнавчих екскурсій, подорожей, експедицій та інших заходів;
- Г) викладання природознавчих дисциплін за програмою.

3. Які з нижче перерахованих завдань не належать до завдань курсу «Методика краєзнавчо-туристичної роботи»?

- А) формування знань про сутність та педагогічне значення шкільної краєзнавчо-туристичної роботи;
- Б) вивчення історії географії як науки;
- В) розвиток навичок планування краєзнавчо-туристичної роботи учнів;
- Г) оволодіння методами краєзнавчо-туристичної роботи з учнями.

4. Які з нижче перерахованих завдань вирішуються в межах курсу «Методика краєзнавчо-туристичної роботи»?

- А) розуміння сутності шкільної краєзнавчо-туристичної роботи та її місця в освітньому процесі;
- Б) оволодіння методами краєзнавчо-туристичної роботи з учнями;
- В) розвиток навичок планування краєзнавчо-туристичної роботи учнів;
- Г) всі відповіді вірні.

5. Які здатності формуються у студентів під час вивчення навчальної дисципліни «Методика краєзнавчо-туристичної роботи»?

- А) виготовлення географічних карт;
- Б) організація краєзнавчо-туристичних екскурсій, подорожей та експедицій;
- В) вивчення педагогічних аспектів географії;
- Г) розробка програм для комп'ютерних географічних систем.

6. Які питання вивчаються в межах навчальної дисципліни «Методика краєзнавчо-туристичної роботи»?

- А) вивчення сучасних технологій географічної освіти.
- Б) освітні програми з географії у школах різних країн світу.
- В) планування та організація краєзнавчо-туристичної роботи учнів.
- Г) математичні методи в географічному дослідженні.

7. Яке з понять є базовим для визначення терміну «краєзнавство»?

- А) область;

- Б) регіон;
- В) край;
- Г) місто.

8. Які аспекти включає в себе краєзнавство як міждисциплінарна галузь?

- А) географічні, історичні, біологічні, туристичні.
- Б) історичні, художні, фізичні.
- В) географічні, історичні, економічні, біологічні.
- Г) філософські, математичні, фізіологічні, філологічні.

9. У якому контексті поняття «край» застосовується в шкільному краєзнавстві?

- А) адміністративна одиниця;
- Б) велика територія;
- В) локальна територія;
- Г) місцевість з визначеними природними особливостями.

10. Що є об'єктом географічного краєзнавства?

- А) історія населених пунктів;
- Б) геологічні особливості регіону;
- В) мистецькі традиції;
- Г) соціологічні аспекти розвитку.

11. Що вивчає біологічне краєзнавство?

- А) історію національних традицій;
- Б) природні ресурси та екосистеми краю;
- В) літературні шедеври краю;
- Г) етнічні групи населення краю.

12. Вивчення національних звичаїв, традицій та мови місцевих жителів відбувається в рамках:

- А) біологічного краєзнавства;
- Б) етнографічного краєзнавства;
- В) літературного краєзнавства;
- Г) педагогічного краєзнавства.

13. Який із напрямків краєзнавчих досліджень спрямований на збереження та відтворення народних мистецьких традицій та ремесел?

- А) біологічне краєзнавство;
- Б) екологічне краєзнавство;
- В) географічне краєзнавство;
- Г) етнографічне краєзнавство.

14. Основні напрямки краєзнавчих досліджень:

- А) геологічне, ботанічне, історичне, фізіологічне краєзнавство;
- Б) географічне, біологічне, етнографічне, літературне, педагогічне, історичне краєзнавство;
- В) археологічне, астрономічне, фізичне, зоологічне краєзнавство;
- Г) математичне, інформаційне, психологічне, туристичне краєзнавство.

15. Національне краєзнавство:

- А) спеціалізується на вивченні культур різних етносів;

- Б) досліджує історію краю та його географічні особливості з метою культурного відродження і подальшого соціально-економічного розвитку.
- В) вивчає історію розвитку інтернет-технологій у рідному краї;
- Г) спеціалізується на аналізі фізичних властивостей даної локальної території.

16. До завдань географічного краєзнавства належить:

- А) вивчення культурних традицій рідного краю;
- Б) дослідження геологічних та метеорологічних особливостей рідного краю;
- В) аналіз історії розвитку рідного краю;
- Г) вивчення етнічних груп та їх духовної культури.

17. Яким чином етнографічне краєзнавство сприяє збереженню культурної спадщини?

- А) досліджує фізичні характеристики рідного краю;
- Б) вивчає історію розвитку місцевого господарства;
- В) зберігає та передає народні твори мистецтва, музику, легенди, оповіді, інші аспекти культурної спадщини;
- Г) сприяє вирішенню екологічних проблем на даній території.

18. Шкільне краєзнавство – це:

- А) навчальний предмет, де вивчається історія та розвиток рідного краю;
- Б) система знань про рідний край, адаптована до вікових особливостей дітей, яка включає географічний, біологічний, історичний, екологічний та інші напрямки;
- В) навчальний предмет, де вивчається географія рідного краю та мережа наявних туристичних маршрутів;
- Г) навчальний предмет, де вивчаються археологічні аспекти рідного краю.

19. Яка різниця між шкільним краєзнавством і державним краєзнавством?

- А) шкільне краєзнавство – це вивчення учнями під керівництвом учителя природи, соціально-економічного життя, історії та культури конкретного краю, тоді як державне – це аналогічна діяльність державних органів та наукових установ;
- Б) шкільне краєзнавство вивчає тільки історію регіону, тоді як державне краєзнавство досліджує географічні аспекти;
- В) шкільне краєзнавство охоплює тільки географічні аспекти, а державне - історію мистецтва;
- Г) різниці немає, це одні й ті ж самі поняття.

20. Які функції виконує краєзнавчо-туристична робота в шкільному краєзнавстві?

- А) розвивальну, підвищення фізичної активності учнів;
- Б) соціалізуючу, рекреаційну;
- В) пізнавальну, виховну;
- Г) всі відповіді вірні.

21. Які предмети складають основу краєзнавчо-туристичної роботи в школі?

- А) географія та біологія;
- Б) історія та література
- С) фізична культура та образотворче мистецтво;
- Г) всі відповіді вірні.

22. Які основні напрямки краєзнавчих досліджень:

- А) географічний, історичний, зоологічний та біологічний;
- Б) геологічний, зоологічний, фізіологічний та історичний;
- В) географічний, біологічний, історичний, етнографічний;
- Г) астрономічний, філологічний, математичний.

23. Які види краєзнавства виокремлюються за формою діяльності організації:

- А) шкільне, громадське, наукове;
- Б) географічне, біологічне, історичне;
- В) державне та громадське;
- Г) культурне та спортивне.

24. Шкільне краєзнавство не передбачає:

- А) вивчення історії рідного краю;
- Б) підготовку студентів до подорожей;
- В) вивчення географії рідного краю;
- Д) вивчення етнографічних особливостей рідного краю.

25. Основна мета краєзнавчо-туристичної роботи в школі:

- А) вивчення рідного краю та профорієнтаційна підготовки учнів до кар'єри в туризмі;
- Б) підготовка учнів до організації подорожей;
- В) вивчення географічних особливостей рідного краю з використанням туристичних методів;
- Г) вивчення місцевих господарських підприємств та їхні економічні характеристики.

26. Яка основна мета наукової складової краєзнавчо-туристичної роботи?

- А) розширення туристичних знань учнів;
- Б) продаж туристичних послуг;
- В) організація туристичних заходів для учнів;
- Г) дослідження природи й суспільства на певній території та збереження культурної спадщини.

27. Яку роль виконує краєзнавчо-туристична робота в системі шкільної географічної освіти:

- А) формує пізнавальний інтерес до географії та навколишнього світу;
- Б) забезпечує учнів технічними навичками для майбутніх подорожей;
- В) надає можливість учням подорожувати без дорослих;
- Г) вчить учнів самостійно вирішувати свої проблеми.

28. Які переваги надає краєзнавчо-туристична робота зі школярами:

- А) тільки фізичні розвиває навички учнів;
- Б) допомагає усвідомити абстрактні поняття, робить навчання більш життєвим та цікавим;
- В) обмежує можливість вивчення учнями природи й суспільства;
- Г) підготовлює учнів до кар'єри в туризмі.

29. Яка роль краєзнавчо-туристичної роботи в навчальному процесі?

- А) забезпечує додаткові роки навчання в школі;
- Б) підготовляє учнів до спортивних туристичних походів;

- В) розширює та поглиблює зміст уроків, сприяючи розвитку аналітичного та логічного мислення учнів;
- Г) забезпечує розваги для учнів у позаурочний час.

30. Що не ставлять за мету краєзнавчі дослідження школярів?

- А) систематизацію інформації про місцеву культуру;
- Б) вивчення природи і господарської діяльності на певній території;
- В) збирання інформації про населення та його історію;
- Г) підготовку учнів до кар'єри в туризмі.

31. Яка основна функція освітньої складової краєзнавчо-туристичної роботи?

- А) збагачення шкільного розкладу навчальних предметів;
- Б) виховання інноваторів та громадян;
- В) забезпечення професійної підготовки учнів;
- Г) залучення вчителів до наукових досліджень.

32. Яким чином краєзнавчо-туристична робота сприяє розвитку аналітичного та логічного мислення школярів?

- А) завдяки вивченню геологічних особливостей рідного краю, організації екскурсій;
- Б) завдяки підготовці учнів до кар'єри у сфері туризму чи природознавства;
- В) через формування вміння встановлювати системні зв'язки і взаємозв'язки в природі й суспільстві тощо.
- Г) завдяки вивченню матеріалів інших місцевостей та порівняння їх зі шкільним курсом географії.

33. Яким чином краєзнавчо-туристична робота сприяє формуванню пізнавального інтересу до вивчення географії?

- А) надає учням розробки екскурсійних маршрутів;
- Б) спонукає учнів до подорожей навколо світу;
- В) спрямовує на вивчення історії свого краю;
- Г) конкретизує абстрактні поняття.

34. Що включає в себе освітньо-пізнавальна функція краєзнавчо-туристичної роботи:

- А) оцінювання навчальних результатів учнів;
- Б) формування стійкої громадянської позиції учнів;
- В) емпіричне пізнання ними природного і соціального середовища;
- Г) формування комунікативної компетентності учнів.

35. Формування активної громадської позиції, ініціативності, дисциплінованості учнів – це:

- А) освітньо-пізнавальна функція краєзнавчо-туристичної роботи;
- Б) розвиваючо-виховна функція краєзнавчо-туристичної роботи;
- В) профорієнтаційна функція краєзнавчо-туристичної роботи;
- Г) соціалізуюча функція краєзнавчо-туристичної роботи.

36. Оволодіння навичками взаємодії з іншими людьми та соціальна адаптація учнів – це:

- А) Соціалізуюча функція краєзнавчо-туристичної роботи;
- Б) Рекреаційна (оздоровча) функція краєзнавчо-туристичної роботи;

- В) Освітньо-пізнавальна функція краєзнавчо-туристичної роботи;
- Г) Розвиваючо-виховна функція краєзнавчо-туристичної роботи.

37. Формування стійкої громадянської позиції, компетентної особистості з екологічним світоглядом – це:

- А) освітньо-пізнавальна функція краєзнавчо-туристичної роботи;
- Б) соціалізуюча функція краєзнавчо-туристичної роботи;
- В) профорієнтаційна функція краєзнавчо-туристичної роботи;
- Г) розвиваючо-виховна функція краєзнавчо-туристичної роботи.

38. Конкретизація, доповнення та систематизація знань, одержаних на уроках географії та в емпіричному пізнанні природного і соціального середовища під час екскурсій, походів, експедицій – це:

- А) освітньо-пізнавальна функція краєзнавчо-туристичної роботи;
- Б) розвиваючо-виховна функція краєзнавчо-туристичної роботи;
- В) профорієнтаційна функція краєзнавчо-туристичної роботи;
- Г) соціалізуюча функція краєзнавчо-туристичної роботи.

39. Розвиток творчого діалектичного мислення та виховання позитивних рис особистості – це:

- А) освітньо-пізнавальна функція краєзнавчо-туристичної роботи;
- Б) соціалізуюча функція краєзнавчо-туристичної роботи;
- В) профорієнтаційна функція краєзнавчо-туристичної роботи;
- Г) розвиваючо-виховна функція краєзнавчо-туристичної роботи.

40. Формування учнівської сфери професійних інтересів і життєвих цінностей це:

- А) освітньо-пізнавальна функція краєзнавчо-туристичної роботи;
- Б) розвиваючо-виховна функція краєзнавчо-туристичної роботи;
- В) профорієнтаційна функція краєзнавчо-туристичної роботи;
- Г) соціалізуюча функція краєзнавчо-туристичної роботи.

41. Соціальну адаптацію школяра та створює можливості для оволодіння навичками взаємодії з іншими людьми?

- А) освітньо-пізнавальна функція краєзнавчо-туристичної роботи;
- Б) розвиваючо-виховна функція краєзнавчо-туристичної роботи;
- В) профорієнтаційна функція краєзнавчо-туристичної роботи;
- Г) соціалізуюча функція краєзнавчо-туристичної роботи.

42. Яке з наведених завдань не є головним завданням у краєзнавчо-туристичній роботі в загальноосвітніх закладах?

- А) створення умов для гармонійного розвитку особистості.
- Б) розвиток комунікативної компетенції учнів.
- В) реалізація державної політики в галузі освіти.
- Г) проведення масових спортивних змагань.

43. Чим займається керівник краєзнавчо-туристичної роботи в школі:

- А) проведення оцінювання навчальних досягнень учнів;
- Б) організація навчально-виховного процесу;
- В) планування та спрямування краєзнавчо-туристичних заходів;
- Г) реєстрація фінансових звітів.

44. Що не входить до компетентності організатора краєзнавчо-туристичної роботи?

- А) формування особистісних якостей та підвищення мотивації школярів;
- Б) вміння розробляти програму навчальних екскурсій;
- В) набуття теоретичних знань про краєзнавчо-туристичну роботу;
- Г) вміння вчити учнів математики.

45. Які з наведених завдань не є головними завданнями краєзнавчо-туристичної роботи в загальноосвітніх школах?

- А) розвиток комунікативної компетенції учнів;
- Б) забезпечення умов для гармонійного розвитку особистості учнів;
- В) організація туристичних походів в інші країни;
- Г) формування у школярів стійкого інтересу до наукового пізнання.

46. Яка з характеристик краєзнавчо-туристичної роботи забезпечує ефективність її організації:

- А) орієнтована на навчально-виховні завдання школи та вікових особливостей учнів;
- Б) спонтанна, не пов'язана з життям, не має конкретних цілей і завдань;
- В) оцінюється за результатами краєзнавчих виставок та конкурсів;
- Г) направлена на вивчення зарубіжних культур та традицій.

47. Яка складова готовності майбутніх учителів до краєзнавчо-туристичної роботи включає в себе навички можливості краєзнавчого дослідження та проведення туристичних походів з учнями?

- А) афективний компонент;
- Б) технологічний компонент;
- В) когнітивний компонент;
- Г) практичний компонент.

48. Краєзнавство – це:

- А) це галузь людської діяльності, яка спрямована на всебічне вивчення краю; сукупність знань про край;
- Б) сукупність міжгалузевих наукових досліджень, спрямованих на комплексне вивчення країн і регіонів, систематизацію та узагальнення даних про них;
- В) географічна дисципліна, що синтезує та узагальнює різноманітні дані про політичну, економічну, соціальну, культурологічну сфери життєдіяльності суспільства, світу в цілому, окремих регіонів, держав та країн;
- Г) всі відповіді вірні.

49. Що слід розуміти під терміном «географічне краєзнавство»?

- А) вивчення фольклорної спадщини та літературних творів, художніх образів, навіяних природою, історичними подіями, традиціями, звичаями, побутом і людьми краю;
- Б) вивчення гідрологічних, геологічних, метеорологічних особливостей рідного краю, природно-територіальних комплексів та інших географічних особливостей у межах певної території;
- В) вивчення національних традицій та особливостей місцевого педагогічного досвіду, що мають науково-педагогічну і культурну цінність;
- Г) вивчення методики спостереження за природою, проведення дослідів, збору колекцій, ботанічного і зоологічного матеріалу.

50. Що слід розуміти під терміном «шкільне краєзнавство»?

А) це діяльність державних органів місцевого самоврядування, управління, наукових установ та організацій, вищих навчальних закладів, а також музеїв, бібліотек та архівів стосовно комплексного дослідження певної території;

Б) це вивчення учнями під керівництвом учителя на уроках і в позаурочний час природи, соціально-економічного життя, історії і культури певного краю;

В) діяльність різноманітних недержавних громадських товариств, спілок, клубів, гуртків, асоціацій з метою популяризації кращих доробків місцевих краєзнавців у вивчені різних аспектів рідного краю;

Г) це безперервний процес пізнання та передачі знань про рідну землю і життя на ній, що змінюється від одного покоління до наступного.

ТЕМА 2. ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ПРИНЦИПИ КРАЄЗНАВЧО-ТУРИСТИЧНОЇ РОБОТИ

1. Дидактичний принцип, дотримання якого забезпечує науково-теоретичне обґрунтування краєзнавчо-туристичної роботи:

- А) принцип наочності;
- Б) принцип індивідуального підходу;
- В) принцип науковості;
- Г) принцип добровільності

2. Дидактичний принцип, дотримання якого забезпечує регулярне проведення краєзнавчо-туристичних заходів:

- А) принцип науковості;
- Б) принцип наочності;
- В) принцип масовості;
- Г) принцип систематичності.

3. Дидактичний принцип, дотримання якого забезпечує урахування природних можливостей школярів у процесі краєзнавчо-туристичної роботи:

- А) Принцип систематичності;
- Б) Принцип комплексності;
- В) Принцип науковості;
- Г) Принцип доступності.

4. Дидактичний принцип, дотримання якого забезпечує навчання учнів на основі живого сприймання конкретних предметів та явищ дійсності:

- А) принцип систематичності;
- Б) принцип наочності;
- В) принцип комплексності;
- Г) принцип оптимального поєднання дослідницької та суспільно-корисної діяльності.

5. Дидактичний принцип, дотримання якого забезпечує використання міжпредметних зв'язків та з'єднання різних галузей знань у краєзнавчо-туристичній роботі?

- А) принцип індивідуального підходу;
- Б) принцип комплексності;
- В) принцип ініціативи;
- Г) принцип доступності.

6. Дидактичний принцип, дотримання якого забезпечує формування національної свідомості та патріотизму в контексті краєзнавчо-туристичної роботи:

- А) принцип індивідуального підходу;
- Б) принцип системності та посилення;
- В) принцип патріотизму;
- Г) принцип доступності.

7. Дидактичний принцип, дотримання якого вимагає об'єднання дитячого самоуправління з педагогічним керівництвом:

- А) принцип наочності;

- Б) принцип науковості;
- В) принцип системності та конкурентності;
- Г) принцип ініціативи.

8. Дидактичний принцип, який передбачає, що учні включаються в краєзнавчо-туристичну роботу за власними бажаннями:

- А) принцип масовості;
- Б) принцип індивідуального підходу;
- В) принцип добровільності;
- Г) принцип систематичності.

9. Дидактичний принцип, який забезпечує врахування в контексті краєзнавчо-туристичної діяльності власного досвіду учнів, їх інтересів, бажань, нахилів, світогляду, емоційно-почуттєвої сфери та статусу особистості в колективі?

- А) принцип індивідуального підходу;
- Б) принцип комплексності;
- В) принцип ініціативи та самодіяльності;
- Г) принцип планомірності.

10. Дидактичний принцип, який вказує на те, що краєзнавчо-туристична робота не повинна проводитися стихійно:

- А) принцип комплексності;
- Б) принцип планомірності;
- В) принцип систематичності;
- Г) принцип масовості.

11. Дидактичний принцип, дотримання якого забезпечує активну участь якнайбільшої кількості учнів у позакласних заходах:

- А) принципу доступності;
- Б) принципу ініціативи;
- В) принципу масовості;
- Г) принципу комплексності.

12. Форма позакласної краєзнавчо-туристичної роботи, яка має найбільший зв'язок із навчальними програмами:

- А) гуртки;
- Б) прогулянки;
- В) творчі вечори;
- Г) зустрічі з видатними земляками

13. Форма позакласної роботи, яка включає в себе роботу на географічному майданчику, фенологічні спостереження та організацію зустрічей із відомими земляками?

- А) краєзнавча діяльність;
- Б) суспільно-корисна робота;
- В) творча самодіяльність;
- Г) туристичний похід 1 категорії складності.

14. Форма позакласної роботи, яка передбачає організацію прогулянок, екскурсій та подорожей:

- А) краєзнавчо-туристична діяльність;
- Б) суспільно-корисна робота;
- В) творча самодіяльність;
- Г) видання учнівського журналу.

15. Форма краєзнавчо-туристичної роботи, де використовуються лише окремі елементи техніки туризму, але при правильній організації забезпечується формування навичок, які потрібні в туристичних походах?

- А) екскурсія
- Б) подорож;
- В) гурток;
- Г) експедиція.

16. Форма краєзнавчо-туристичної роботи, яка забезпечує відвідування визначних місць, музеїв, промислових підприємств з пізнавальною та загальноосвітньою метою:

- А) екскурсія;
- Б) спортивний туристичний похід;
- В) навчальна стежка;
- Г) шкільний музей.

17. Форма краєзнавчо-туристичної роботи, яка передбачає значний обсяг дослідницької роботи і вимагає старанної підготовки учасників:

- А) екскурсія;
- Б) подорож;
- В) прогулянка;
- Г) експедиція.

18. Основні типи організації позаурочної краєзнавчо-туристичної роботи за кількістю учасників:

- А) теоретичні, групові, індивідуальні;
- Б) масові, групові, індивідуальні;
- В) теоретичні, практичні, дослідницькі;
- Г) індивідуальні, краєзнавчі, соціально-корисні.

19. Форма організації позакласної краєзнавчо-туристичної роботи, яка передбачає конкурси, презентацію досягнень, обмін досвідом та підведення підсумків діяльності:

- А) гурток;
- Б) зліт;
- В) табір;
- Г) краєзнавчий клуб.

20. Форма організації позакласної роботи, метою якої є поглиблене вивчення одного з напрямків краєзнавчо-туристичної роботи:

- А) гурток;
- Б) зліт;
- В) табір;
- Г) подорож.

21. Форма організації позакласної роботи, призначена для задоволення, в першу чергу, рекреаційних потреб школярів та передбачає проведення культурно-пізнавальних та спортивних заходів:

- А) гурток;
- Б) зліт;
- В) табір;
- Г) екскурсія.

22. Форма організації краєзнавчої роботи школярів, яка передбачає велику кількість учасників, що розділені на різні секції за інтересами:

- А) зліт;
- Б) табір;
- В) гурток;
- Г) клуб.

23. Метод дослідження, який використовується краєзнавцями для аналізу літературних джерел:

- А) статистичний метод;
- Б) літературний метод;
- В) картографічний метод;
- Г) спостереження.

24. Метод дослідження, який використовується краєзнавцями для вивчення кількісних показників у характеристиках краєзнавчих об'єктів і явищ:

- А) картографічний метод;
- Б) анкетний метод;
- В) статистичний метод;
- Г) описовий метод.

25. Метод дослідження, який використовується для визначення місця, висоти і розмірів форм земної поверхні:

- А) анкетний метод;
- Б) спостереження;
- В) картографічний метод;
- Г) описовий метод.

26. Метод дослідження, який використовується для письмового чи усного опитування багатьох людей:

- А) літературний метод;
- Б) спостереження;
- В) анкетний метод;
- Г) описовий метод.

27. Метод дослідження, який передбачає аналіз архівних джерел та наукових публікацій:

- А) літературний метод;
- Б) спостереження;
- В) анкетний метод;
- Г) описовий метод.

28. Метод, який використовується для опису різних об'єктів і явищ:

- А) анкетний метод;

- Б) картографічний метод;
- В) спостереження;
- Г) описовий метод.

29. Сучасні методи краєзнавчо-туристичної роботи:

- А) картографічний, описовий, статистичний;
- Б) «мозковий штурм», «мікрофон», «займи позицію»;
- В) анкетування, судовий процес, коло ідей;
- Г) створення інтерактивних карт, мультимедійні презентації.

30. Традиційні методи краєзнавчо-туристичної роботи:

- А) картографічний, описовий, статистичний;
- Б) «мозковий штурм», «мікрофон», «займи позицію»;
- В) анкетування, судовий процес, коло ідей;
- Г) створення інтерактивних карт, мультимедійні презентації.

31. Сучасні методи краєзнавчо-туристичної роботи:

- А) картографічний, описовий, статистичний;
- Б) «мозковий штурм», «мікрофон», «займи позицію»;
- В) анкетування, судовий процес, коло ідей;
- Г) створення інтерактивних карт, мультимедійні презентації.

32. Метод навчання, який формує здатність вирішувати суперечливі питання, аргументуючи власну позицію та переконуючи інших у власній правоті:

- А) метод «Прес»;
- Б) метод «Мікрофон»;
- В) метод «Навчаючись – учусь»;
- Г) метод «Судовий процес».

33. Метод навчання для різновікових учасників, коли старші учні передають свої знання молодшим:

- А) метод «Прес»;
- Б) метод «Мікрофон»;
- В) метод «Навчаючись – учусь»;
- Г) метод «Судовий процес».

34. Метод навчання, який формує комунікативні вміння учнів; передбачає передавання предмету, який дає право учаснику висловити свої погляди:

- А) метод «Прес»;
- Б) метод «Мікрофон»;
- В) метод «Навчаючись – учусь»;
- Г) метод «Судовий процес».

35. Метод навчання, який передбачає розгляд проблеми з двох сторін та прийняття рішення з урахуванням аргументів кожної зі сторін:

- А) метод «Прес»;
- Б) метод «Мікрофон»;
- В) метод «Навчаючись – учусь»;
- Г) метод «Судовий процес».

36. Метод навчання, який сприяє отриманню навичок публічного виступу та дискутування:

- А) метод «Ток-шоу»;
- Б) метод «Шість капелюхів мислення»;
- В) метод «Мозковий штурм»;
- Г) метод «Акваріум».

37. Метод навчання, в основі якого лежить ідея паралельного мислення (конструктивне мислення, при якому різні точки зору і підходи не стикаються, а співіснують):

- А) метод «Ток-шоу»;
- Б) метод «Шість капелюхів мислення»;
- В) метод «Мозковий штурм»;
- Г) метод «Акваріум».

38. Метод навчання, який передбачає колективне обговорення та вільне вираження думок усіма учасниками, що допомагає знаходити кілька рішень поставленої проблеми:

- А) метод «Ток-шоу»;
- Б) метод «Шість капелюхів мислення»;
- В) метод «Мозковий штурм»;
- Г) метод «Акваріум».

39. Метод навчання, який допомагає вдосконалити навички роботи в малих групах: група з 4-5 чоловік обговорює питання протягом 3-5 хв., всі інші слухають, а потім погоджуються / не погоджуються з висловленою думкою:

- А) метод «Ток-шоу»;
- Б) метод «Шість капелюхів мислення»;
- В) метод «Мозковий штурм»;
- Г) метод «Акваріум».

40. Метод навчання, який розвиває толерантність: висловлення та аргументація власної позиції з подальшою можливістю її змінити:

- А) метод «Ток-шоу»;
- Б) метод «Займи позицію»;
- В) метод «Мозковий штурм»;
- Г) метод «Акваріум».

41. Метод навчання, який передбачає передачу «мікрофону» учасникам для висловлення їхніх поглядів:

- А) метод «Прес»;
- Б) метод «Мікрофон»;
- В) метод «Навчаючись – учусь»;
- Г) метод «Судовий процес».

42. Комп'ютерна програма, яка використовується у краєзнавчо-туристичній роботі для створення інтерактивних карт:

- А) Google Slides;
- Б) Ethermap;
- В) Canva;
- Г) Piktochart.

43. Комп'ютерна програма, заснована на технології Google Maps Street View та використовується в краєзнавчо-туристичній роботі під час вікторин та ігор:

- А) Seterra онлайн;
- Б) StoryMap JS;
- В) Spasesopper;
- Г) Thinklink.

44. Комп'ютерна програма, яка використовується у краєзнавчо-туристичній роботі для створення мультимедійних презентацій:

- А) Visme;
- Б) Google Earth;
- В) Spasesopper;
- Г) Sway.

45. Комп'ютерна програма, яка дозволяє обмінюватися географічними картами та додавати фото, надавши посилання школярам:

- А) Seterra онлайн;
- Б) Ethermap;
- В) Prezi;
- Г) Google Earth.

46. Принципи освітньої діяльності, на яких базується краєзнавчо-туристична робота:

А) людиноцентризм, єдність навчання, виховання та розвитку; формування культури здорового способу життя, екологічної культури і дбайливого ставлення до довкілля; принцип рівних можливостей для всіх та ін.;

Б) патріотизм, науковість, системність, послідовність, природовідповідність;

В) добровільність, масовість, систематичність, планомірність, комплексність, ініціативність, самодіяльність;

Г) всі відповіді вірні.

47. Дидактичні принципи освітньої діяльності, на яких базується краєзнавчо-туристична робота:

А) людиноцентризм, єдність навчання, виховання та розвитку; формування культури здорового способу життя, екологічної культури і дбайливого ставлення до довкілля; принцип рівних можливостей для всіх та ін.;

Б) патріотизм, науковість, системність, послідовність, природовідповідність;

В) добровільність, масовість, систематичність, планомірність, комплексність, ініціативність, самодіяльність;

Г) всі відповіді вірні.

48. Принципи позакласної роботи, на яких базується краєзнавчо-туристична робота:

А) людиноцентризм, єдність навчання, виховання та розвитку; формування культури здорового способу життя, екологічної культури і дбайливого ставлення до довкілля; принцип рівних можливостей для всіх та ін.;

Б) патріотизм, науковість, системність, послідовність, природовідповідність;

В) добровільність, масовість, систематичність, планомірність, комплексність, ініціативність, самодіяльність;

Г) всі відповіді вірні.

49. Методи дослідження, які традиційно використовуються в краєзнавчо-туристичній роботі:

А) літературний, статистичний, картографічний, спостереження, анкетний,

описовий;

Б) спостереження, прогулянка, екскурсія, експедиція;

В) «Мікрофон», «Ток-шоу», «Судовий процес», «Шість капелюхів мислення», «Займи позицію»;

Г) індивідуальні, групові, масові.

50. Групові форми краєзнавчо-туристичної роботи:

А) тематичний вечір, конференція, огляд, конкурс, олімпіада, фестиваль;

Б) гурток, клуб, секція, прогулянка, екскурсія, експедиція;

В) підготовка рефератів, повідомлень, виконання індивідуальних доручень;

Г) всі відповіді вірні.

ТЕМА 3. ВІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ УЧНІВ І КРАЄЗНАВЧО-ТУРИСТИЧНА РОБОТА

1. Основні умови підвищення ефективності краєзнавчо-туристичної роботи зі школярами:

- А) залучення інших вчителів-предметників;
- Б) формування різновікових груп;
- В) урізноманітнення видів і форм цієї роботи;
- Г) залучення батьків.

2. Старший шкільний вік – це:

- А) від 6 до 10 років;
- Б) від 11 до 14 років;
- В) від 15 до 18 років;
- Г) від 19 до 20 років.

3. Молодший шкільний вік – це:

- А) від 6 до 10 років;
- Б) від 11 до 14 років;
- В) від 15 до 18 років;
- Г) від 19 до 20 років.

4. Середній шкільний вік – це:

- А) від 6 до 10 років;
- Б) від 11 до 14 років;
- В) від 15 до 18 років;
- Г) від 19 до 20 років.

5. Особливості організації позакласної краєзнавчо-туристичної з молодшими школярами:

- А) повинна охоплювати всі предмети;
- Б) повинна бути спрямована на розвиток тільки фізичних навичок;
- В) реалізується на уроках читання та природознавства;
- Г) обмежується екскурсіями, прогулянками і недалекими подорожами.

6. Методи, які використовують у краєзнавчо-туристичній роботі для стимулювання розвитку почуття відповідальності у школярів:

- А) накази та покарання;
- Б) нав'язування запланованої діяльності;
- В) надання більшої самостійності;
- Г) ігнорування помилкових дій учнів.

7. Вікові періоди школярів:

- А) дошкільний, молодший, підлітковий;
- Б) молодший, середній, старший шкільний вік;
- В) перший, другий, третій цикли навчання;
- Г) дошкільний, початковий, старший шкільний вік.

8. Врахування вікових особливостей школярів у краєзнавчо-туристичній роботі означає:

- А) встановлення жорстких норм, різних для кожної вікової групи;
- Б) визначення обсягу роботи та рівня відповідальності відповідно віку учасника;

- В) орієнтуватися на визначені наукою вікові особливості учнів, а не їхні інтереси та бажання;
- Г) застосовувати моральне виховання як єдиний метод впливу на учнів.

9. Одна з характеристик шестикласників, яку необхідно враховувати в краєзнавчо-туристичній роботі з ними:

- А) розвиток абстрактного мислення;
- Б) різке збільшення обсягів навчальної роботи;
- В) велика повага до вчителя та його авторитет;
- Г) повне відокремлення від світу дорослих.

10. Основні труднощі, які виникають у п'ятикласників, і які необхідно враховувати в краєзнавчо-туристичній роботі з ними:

- А) розвиток абстрактного мислення;
- Б) різке збільшення обсягів навчальної роботи;
- В) велика повага до вчителя та його авторитет;
- Г) повне відокремлення від світу дорослих.

11. Організовуючи позакласну краєзнавчо-туристичну роботу з п'ятикласниками, вчителю необхідно:

- А) підтримувати їхню «дитячість»;
- Б) допомагати адаптуватися до нових вимог та обсягів навчання;
- В) збільшувати навантаження, щоб стимулювати розвиток нових навичок;
- Г) ігнорувати будь-яку реакцію учнів на навчальний процес.

12. Яку з основних потреб шестикласників задовольняє участь у краєзнавчо-туристичній роботі:

- А) потреба у самореалізації та соціалізації;
- Б) потреба у зміцненні авторитету дорослих та батьків;
- В) потреба в підтримці від старших друзів;
- Г) потреба в збереженні незалежності від батьків.

13. Адекватне (відповідне до вікових особливостей) ставлення вчителів до п'ятикласників передбачає:

- А) ігнорування їх індивідуальності та встановлення однакових вимог до всіх;
- Б) підвищення вимог до самостійності та організованості учнів;
- В) посилення норм поведінки;
- Г) збільшення контролю.

14. В позакласній роботі з п'ятикласниками слід зосередитися на:

- А) процесі їхньої адаптації (надати можливість самореалізуватися);
- Б) процесі їхньої соціалізації (формування комунікативних навичок);
- В) забезпеченні їхньої безпеки життєдіяльності – навчання дорожньої і побутової безпеки;
- Г) всі відповіді вірні.

15. Зміни в інтелектуальному та психічному розвитку дітей у п'ятому класі:

- А) починається поступовий перехід від конкретного до абстрактного мислення;
- Б) збільшується м'язова маса;
- В) знижується інтелектуальний рівень через стреси та перевтому;
- Г) зростає нервова нестабільність та агресивність.

16. Правильна реакція організатора краєзнавчо-туристичної роботи на різницю в індивідуальному розвитку гуртківців:

- А) надати кожному учневі індивідуальні завдання, враховуючи його можливості;
- Б) ігнорувати різницю, з часом усі вирівняються;
- В) проявити підвищену увагу до учнів, які відстають у розвитку;
- Г) рекомендувати батькам звернутися до психолога.

17. Основні зміни в інтересах шестикласників:

- А) збільшується інтерес до навчання, особливо в математиці та природничих науках;
- Б) з'являється інтерес до серйозних самостійних дій, які виходять за межі шкільної програми;
- В) інтерес обмежується лише шкільними предметами;
- Г) інтерес втрачається, і учні стають менш активними в навчальному процесі.

18. Виклики, які постають перед вчителями в процесі організації краєзнавчо-туристичної роботи зі школярами 5-го класу:

- А) необхідність залучення більш складних методик навчання;
- Б) потреба у створенні сприятливого середовища для їхньої адаптації, соціалізації та безпеки;
- В) надання учням додаткових завдань для підвищення їх активності;
- Г) зменшення обсягу навчальної програми для полегшення навчання учнів.

19. Підтримати інтерес учнів 6-го класу до краєзнавчо-туристичної роботи дозволяє:

- А) зменшення навчального навантаження на уроках;
- Б) залучення учнів до вирішення складних практичних завдань;
- В) зменшення кількості навчальних предметів;
- Г) зменшення кількості домашніх завдань.

20. При роботі з шестикласниками необхідно враховувати, що для них важливі:

- А) самостійність та можливість спілкування з однолітками;
- Б) повне схвалення їхніх дій від дорослих;
- В) залишатися пасивним;
- Г) відсутність бажання спілкуватися з однолітками.

21. Щоб зменшити конфлікти між шестикласниками, які проявляють свою агресивність, необхідно:

- А) забороняти будь-яку агресію з боку учнів;
- Б) надавати можливість усвідомлювати власні агресивні дії та вчити контролювати їх;
- В) застосовувати жорсткі санкції для запобігання агресії;
- Г) ігнорувати агресивну поведінку учнів.

22. Як реагувати на зростаючий вплив ровесників і старших друзів у шестикласників:

- А) обмежити спілкування з ровесниками та старшими друзями;
- Б) надавати можливість вільного спілкування, але вчасно втручатися, якщо з'являються проблеми;
- В) не звертати увагу, адже це нормальне явище;
- Г) заборонити спілкування учнів з тими, у кого є проблеми з поведінкою.

23. Для перехідного періоду (7–9 клас) характерно:

- А) зростання інтелектуальних здібностей;
- Б) зростання прагнення бути дорослим та будувати стосунки з дорослим «на рівних»;
- В) зниження емоційності та відчуття стабільності;
- Г) втрата інтересу до соціальних взаємин.

23. Для перехідного періоду (7–9 клас) характерно:

- А) підвищення слухняності перед дорослими;
- Б) переорієнтація на спілкування з ровесниками;
- В) відмова від спілкування з ровесниками;
- Г) посилення відносин з дорослими.

24. Ефективність краєзнавчих турів з огляду на психологічні особливості підлітків забезпечується за рахунок:

- А) збільшення наочності, доказовості та можливості участі в різних атракціях;
- Б) зниження складності маршрутів для підвищення інтересу учнів;
- В) проведення екскурсій тільки до туристичних об'єктів поблизу школи;
- Г) максимальне обмеження кількості об'єктів та часу на проведення подорожей.

25. Що чекає організаторів краєзнавчо-туристичної роботи з підлітками:

- А) збільшення інтересу підлітків до участі у туристичних заходах;
- Б) необхідність стримувати емоційність підлітків;
- В) вимоги щодо зменшення контролю та опіки над ними;
- Г) вірно все вищезазначене.

26. Що змінюється у стосунках підлітків з вчителем-організатором краєзнавчо-туристичної роботи:

- А) поняття «слухняність» замінюється на «рівність»;
- Б) підлітки стають більш пасивними;
- В) значне обмеження спілкування;
- Г) повне ігнорування підлітками.

27. Які особливості учнів середніх класів необхідно враховувати при організації краєзнавчої роботи з ними:

- А) відсутність абстрактного мислення;
- Б) небажання виконувати лабораторні та практичні роботи за заданим алгоритмом;
- В) їм подобається розв'язувати задачі проблемного характеру та брати участь у практичних заняттях.
- Г) вони не цікавляться розв'язуванням проблем.

28. Що є одним із важливих аспектів психічного розвитку старшокласників:

- А) розвиток фізичних здібностей;
- Б) розвиток музичних здібностей;
- В) перехід до вищих рівнів абстрактного та узагальнюючого мислення;
- Г) розвиток художніх здібностей.

29. В процесі краєзнавчо-туристичних досліджень старшокласники більше апелюють до:

- А) логічних доказів, наукового обґрунтування;
- Б) загальноприйнятих фактів;

- В) поглядів дорослих, авторитетів;
- Г) поглядів та позиції друзів.

30. Врахування вікових особливостей школярів в організації краєзнавчо-туристичної роботи дозволяє:

- А) підвищити їхній інтелектуальний;
- Б) поліпшити їхній фізичний розвиток;
- В) забезпечити соціалізацію;
- Г) всі відповіді вірні.

31. Позакласна краєзнавчо-туристична робота вчителя географії охоплює переважно:

- А) молодший та середній шкільний вік;
- Б) молодший та старший шкільний вік;
- В) середній та старший шкільний вік;
- Г) правильна відповідь відсутня.

32. Які вікові особливості характерні для учнів старших класів:

- А) здатність керуватись у своїй поведінці й діяльності більш віддаленими цілями, усвідомлення своїх обов'язків;
- Б) підвищений темп та збільшений обсяг роботи, нові вимоги та правила організації навчальної діяльності;
- В) різке зростання пізнавальної активності й допитливості;
- Г) готовність до всіх видів позанавчальної діяльності, які роблять їх дорослими у власних очах.

33. Які особливості навчального процесу п'ятикласників:

- А) здатність керуватись у своїй поведінці й діяльності більш віддаленими цілями, усвідомлення своїх обов'язків;
- Б) підвищений темп та збільшений обсяг роботи, нові вимоги та правила організації навчальної діяльності;
- В) різке зростання пізнавальної активності й допитливості;
- Г) невміння себе стримувати, різка поведінка, надмірна емоційність.

34. Які нові якості набувають старшокласники:

- А) навіюваність і імпульсивність;
- Б) сила волі, витримка, наполегливість, самоконтроль;
- В) пасивність і безтурботність;
- Г) запальність, нестримність, рухливість, нетерпимість.

35. Яка основна функція вчителя в організації краєзнавчо-туристичної роботи для старшокласників:

- А) складання цікавих маршрутів;
- Б) надання нових знань;
- В) допомога в самовизначенні;
- Г) організація розважальних заходів.

36. Що характеризує соціальні мотиви поведінки старшокласників:

- А) вони не приділяють уваги внутрішнім якостям друзів;
- Б) вони висувають високі вимоги до друзів щодо їх матеріального статусу;
- В) вони вже обирають друзів за інтелектуальними якостями, світоглядними установами і моральними потребами;

Г) вони не цікавляться соціальними відносинами.

37. Які зміни відбуваються у ставленні старшокласників до керівника краєзнавчо-туристичної роботи:

- А) збільшення юнацької непокори;
- Б) пошук рівноправності в стосунках;
- В) збільшення слухняності й покірності;
- Г) повна відмова від співпраці.

38. Яке основне завдання учнів старшого шкільного віку:

- А) вибір професії та працевлаштування;
- Б) підготовка до створення родини;
- В) вибір життєвого шляху;
- Г) встановлення соціальних контактів з однолітками.

39. В процесі краєзнавчо-туристичної роботи зі старшокласниками важливо:

- А) ознайомити їх з біографіями відомих людей, можливостями різних професій;
- Б) надати змогу краще побачити себе у суспільстві;
- В) допомогти їм із самовизначенням;
- Г) всі відповіді вірні.

40. Яке з наведених тверджень не є дійсним:

- А) для кожної вікової категорій учнів існують свої соціальні, психологічні норми, які повинні братися до уваги в краєзнавчо-туристичній роботі;
- Б) дані про психофізіологічне та когнітивне становлення дітей на різних етапах їхнього розвитку не можна розглядати як автономний і завершений блок;
- В) учні можуть точно сказати, що вони хочуть дізнатися і як організувати краєзнавчо-туристичну роботу найкраще, тому вчитель скоріше виконує функцію консультанта при спільному плануванні;
- Г) зростаючий вплив технологій на життя сучасних учнів вимагає застосовувати нові підходи до добору змісту та організації краєзнавчо-туристичної роботи.

41. Найбільш комфортна довжина пішохідного маршруту на шкільній 3-годинній екскурсії з учнями середніх класів:

- А) 1–2 км;
- Б) 3–4 км;
- В) 5–6 км;
- Г) 7–8 км.

42. Краєзнавчо-туристична робота з учнями молодшого шкільного віку (7-10 років) може мати наступні цілі:

- А) розширення знань про рідний регіон; розвиток вміння співпрацювати в групі;
- Б) глибше вивчення історії, культури та природи регіону; розвиток критичного мислення та аналітичних навичок;
- В) глибоке розуміння культурних, історичних та соціальних відмінностей у різних регіонах; розвиток лідерських та дослідницьких навичок;
- Г) вчити сприймати навколишній світ, розвивати спостережливість та емоційний інтелект.

43. Краєзнавчо-туристична робота з учнями середнього шкільного віку (11–14 років) може мати наступні цілі:

- А) розширення знань про рідний регіон; розвиток вміння співпрацювати в групі;
- Б) глибше вивчення історії, культури та природи регіону; розвиток критичного мислення та аналітичних навичок;
- В) глибоке розуміння культурних, історичних та соціальних відмінностей у різних регіонах; розвиток лідерських та дослідницьких навичок;
- Г) вчити сприймати навколишній світ, розвивати спостережливість та емоційний інтелект.

44. Краєзнавчо-туристична робота з учнями старшого шкільного віку (15–18 років) може мати наступні цілі:

- А) розширення знань про рідний регіон; розвиток вміння співпрацювати в групі;
- Б) глибше вивчення історії, культури та природи регіону; розвиток критичного мислення та аналітичних навичок;
- В) глибоке розуміння культурних, історичних та соціальних відмінностей у різних регіонах; розвиток лідерських та дослідницьких навичок;
- Г) вчити сприймати навколишній світ, розвивати спостережливість та емоційний інтелект.

45. Краєзнавчо-туристична робота з учнями молодшого шкільного віку (7–10 років) може включати наступні активності:

- А) відвідування історичних пам'яток та музеїв регіону, проведення гри «Дослідження моєї маленької батьківщини», відвідування майстер-класів з ремесел, що є характерними для регіону;
- Б) відвідування археологічних розкопок та історичних місць; дослідження екосистем лісів або водойм регіону; відвідування лекції від місцевих експертів та вчених;
- В) проведення соціологічних досліджень у місцевих громадах; вивчення впливу туризму на економіку та культуру регіону; реалізація власних проектів з підвищення свідомості про місцеву спадщину;
- Г) екскурсії до природних парків чи зоопарків; проведення гри «Шукаємо та вчимо назви тварин», розповіді про свій край та його традиції.

46. Краєзнавчо-туристична робота з учнями середнього шкільного віку (11–14 років) може включати наступні активності:

- А) відвідування історичних пам'яток та музеїв регіону, проведення гри «Дослідження моєї маленької батьківщини», відвідування майстер-класів з ремесел, що є характерними для регіону;
- Б) відвідування археологічних розкопок та історичних місць; дослідження екосистем лісів або водойм регіону; відвідування лекції від місцевих експертів та вчених;
- В) проведення соціологічних досліджень у місцевих громадах; вивчення впливу туризму на економіку та культуру регіону; реалізація власних проектів з підвищення свідомості про місцеву спадщину;
- Г) екскурсії до природних парків чи зоопарків; проведення гри «Шукаємо та вчимо назви тварин», розповіді про свій край та його традиції.

47. Краєзнавчо-туристична робота з учнями старшого шкільного віку (15–18 років) може включати наступні активності:

- А) відвідування історичних пам'яток та музеїв регіону, проведення гри «Дослідження моєї маленької батьківщини», відвідування майстер-класів з ремесел, що є характерними для регіону;

Б) відвідування археологічних розкопок та історичних місць; дослідження екосистем лісів або водойм регіону; відвідування лекції від місцевих експертів та вчених;

В) проведення соціологічних досліджень у місцевих громадах; вивчення впливу туризму на економіку та культуру регіону; реалізація власних проектів з підвищення свідомості про місцеву спадщину;

Г) екскурсії до природних парків чи зоопарків; проведення гри «Шукаємо та вчимо назви тварин», розповіді про свій край та його традиції.

48. Які зазначені цілі туристично-краєзнавчої роботи є найбільш відповідними для молодшого шкільного віку(7-10 років):

А) розвиток критичного мислення та аналітичних навичок;

Б) розширення знань про рідний регіон та розвиток співпраці в групі;

В) глибше вивчення історії, культури та природи регіону;

Г) вивчення впливу туризму на економіку та культуру регіону.

49. Які краєзнавчо-туристичні заходи є найбільш відповідними для учнів середнього шкільного віку:

А) відвідування археологічних розкопок та історичних місць;

Б) гра «Дослідження моєї маленької батьківщини»;

В) соціологічні дослідження в місцевих громадах;

Г) розробка власних проектів з підвищення свідомості про місцеву спадщину.

50. Яка зазначена ціль туристично-краєзнавчої роботи є найбільш відповідною для старшого шкільного віку:

А) розвивати вміння співпрацювати в групі та розширювати знання про рідний регіон;

Б) вивчення впливу туризму на економіку та культуру регіону;

В) реалізація власних проектів з підвищення свідомості про місцеву спадщину;

Г) глибше вивчення історії, культури та природи регіону.

ТЕМА 4. КРАЄЗНАВЧО-ТУРИСТИЧНА РОБОТА В РОЗРІЗІ ІСТОРІЇ

1. Що характерно для розвитку шкільного краєзнавства в 30-50-ті рр. ХХ століття:

- А) зростання кількості шкільних краєзнавчих гуртків;
- Б) посилення прикладного (політехнічного) характеру шкільного краєзнавства;
- В) вивчення краєвидів природи;
- Г) фокус на історичних аспектах місцевості.

2. Які аспекти характеризують розвиток шкільного краєзнавства починаючи з 1991 року:

- А) спрощення системи краєзнавчої освіти;
- Б) розвиток позакласного краєзнавства та позашкільних заходів;
- В) значні зміни кількості краєзнавчих програм;
- Г) структурні зміни в змісті шкільного краєзнавства.

3. Які фактори не лежать в основі розвитку туристсько-краєзнавчої діяльності, згідно з наданим текстом?

- А) природні катастрофи;
- Б) політичні зміни в країні;
- В) закони діалектики;
- Г) зміни в освітній системі.

4. Яка основна мета розвитку шкільного краєзнавства у ХІХ – на початку ХХ століття:

- А) розвиток позакласної роботи в школах;
- Б) розробка науково-методичних засад шкільного краєзнавства;
- В) поширення політичних ідей серед молоді;
- Г) створення асоціацій шкільних краєзнавчих гуртків.

5. Які два великі періоди розвитку шкільного краєзнавства виділяють науковці:

- А) перший період – до кінця ХVІІІ століття, другий період: ХІХ – початок ХХ століття;
- Б) перший період – до ХІХ століття, другий період: ХХ – початок ХХІ століття;
- В) перший період – до початку ХХ століття, другий період: з 1920-х років до сьогодні;
- Г) Перший період – до 1920-х років, другий період – з 1950-х років до сьогодні.

6. Що характеризує розвитку шкільного краєзнавства у 1920-ті роки:

- А) становлення системи шкільного краєзнавства;
- Б) посилення прикладного характеру шкільного краєзнавства;
- В) розвиток позакласної краєзнавчо-туристичної роботи;
- Г) перетворення краєзнавства в самостійну змістовну одиницю.

7. Які перетворення відзначаються в шкільному краєзнавстві в 2 половині 1960-х – кінці 1980-х років:

- А) збільшення кількості та якості краєзнавчої літератури, розвиток позакласного краєзнавства;
- Б) збільшення прикладного характеру шкільного краєзнавства;
- В) становлення системи шкільного краєзнавства;

Г) посилення наукового характеру краєзнавства.

8. Що було основним завданням розвитку шкільного краєзнавства з 1991 року:

- А) пошуки вдосконалення системи шкільного краєзнавства;
- Б) поширення ідеологічної спрямованості краєзнавства;
- В) збільшення кількості позакласних зайнять краєзнавством;
- Г) збільшення обсягу обов'язкового краєзнавчого навчання.

9. Які тенденції спостерігаються в генезисі туристсько-краєзнавчої діяльності:

- А) розвиток туристсько-краєзнавчої діяльності відбувається без суттєвих змін;
- Б) розвиток туристсько-краєзнавчої діяльності відбувається стрибками;
- В) розвиток туристсько-краєзнавчої діяльності відбувається революційно;
- Г) туристсько-краєзнавча діяльність регресує.

10. Які джерела знань про рідний край існували в стародавні часи:

- А) літописи, усна народна творчість, описи мандрівників;
- Б) навчальні посібники, академічні дослідження, енциклопедії;
- В) релігійні тексти, філософські трактати, літературні твори;
- Г) газети, журнали, інтернет-ресурси.

11. Які ідеї щодо використання краєзнавчого принципу в навчанні були розвинуті Г. Сковородою:

- А) ідеї «сродності», що передбачали вивчення народних традицій рідного краю;
- Б) ідеї «сучасності», що передбачали вивчення нових технологій та винаходів;
- В) ідеї «універсалізму», що передбачали вивчення універсальних знань з усіх галузей наук;
- Г) ідеї «індивідуалізму», що передбачали пристосування до особистих інтересів та потреб кожного учня.

12. Які культурні аспекти рідного краю вивчалися в братських школах XVI–XVII ст.:

- А) ремесла, побут, героїчні події, культура рідного краю;
- Б) мистецтво, архітектура, література рідного краю;
- В) етнічні міфи, релігійні обряди, фольклор рідного краю;
- Г) політичні події, війни, конфлікти в історії рідного краю.

13. Хто з педагогів вніс значний внесок у формування наукових основ вітчизняного краєзнавства:

- А) Я. Коменський;
- Б) Г. Сковорода;
- В) А. Макаренко;
- Г) І. Павлов.

14. Які краєзнавчі джерела використовували діти на перших етапах розвитку шкільного краєзнавства:

- А) енциклопедії та довідники;
- Б) підручники і методичні посібники;
- В) інтернет та мультимедійні засоби;
- Г) літописи та усну народну творчість.

15. Яку ідею щодо побудови освіти пропагував Г. Сковорода:

- А) вивчення історії свого роду;
- Б) виховання на основі вивчення кращих традицій держави;
- В) навчання та виховання на засадах природовідповідності;
- Г) розвиток інтелектуальних здібностей молоді.

16. В межах якого предмету вивчалось краєзнавство в школах Російської імперії в XVIII столітті:

- А) природознавство;
- Б) географія;
- В) історія України;
- Г) мовознавство.

17. Який педагогічний підхід використовував Ян Амос Коменський:

- А) вивчення природи та географії;
- Б) вивчення рідного краю на основі матеріалів про місцевість;
- В) формування вихованців на основі знань про культурні та історичні особливості рідного краю;
- Г) вивчення наукових теорій та відкриттів.

18. Яка основна риса шкільного краєзнавства на першому етапі його розвитку (до XIX ст):

- А) підвищення кількості географічних уроків;
- Б) формування наукового підґрунтя;
- В) накопичення досвіду взаємодії школи і найближчого оточення;
- Г) впровадження інтерактивних методів навчання.

19. Що стало причиною активізації краєзнавчого руху в XIX столітті:

- А) впровадження краєзнавчих програм у школах;
- Б) розвиток університетів і культурно-просвітницьких центрів;
- В) зростання інтересу до історії України;
- Г) закріплення за краєзнавством статусу наукової галузі.

20. Яку сутність вкладав К.Д. Ушинський у поняття «краєзнавство»:

- А) вивчення національних мов;
- Б) навчання, засноване на власних національних традиціях;
- В) розширення математичних знань;
- Г) формування громадянської свідомості.

21. Яку роль відіграли І. Франко та С. Рудницький у розвитку шкільного краєзнавства:

- А) вони створили перші шкільні краєзнавчі програми;
- Б) вони розробили дидактичні основи навчання географії та краєзнавства;
- В) вони впровадили краєзнавство в процес навчання і виховання;
- Г) вони вивчали місцеві традиції різних регіонів України.

22. Яка дитячо-юнацька організація відіграла важливу роль у розвитку позашкільної туристсько-краєзнавчої роботи на початку XX століття:

- А) Товариство охоронців природи;
- Б) «Пласт»;
- В) Географічне товариство;
- Г) «Просвіта».

23. Яка організація вплинула на створення Музею старожитностей при Київському університеті:

- А) Кирило-Мефодіївське братство;
- Б) Товариство історії та старожитностей;
- В) Географічне товариство;
- Г) Товариство «Просвіта».

24. Який зміст понять «родинознавство» та «батьківщинознавство»:

- А) вивчення географії та історії рідного краю;
- Б) вивчення географії та історії діаспори;
- В) вивчення видатних постатей краю;
- Г) вивчення рідної мови та літератури.

25. Які основні зміни відбуваються в розвитку шкільного краєзнавства в 20-ті роки ХХ століття:

- А) розробка парадигми та внесення змін до навчальних планів і програм;
- Б) створення перших шкільних музеїв та лабораторій;
- В) впровадження нових методик вивчення природи;
- Г) організація педагогічних семінарів для вчителів.

26. «Схема освіти УРСР» Г. Гринька, яка передбачала розробку парадигми краєзнавчої роботи, передбачала:

- А) розбудову вищої педагогічної освіти;
- Б) реформу місцевої адміністрації;
- В) впровадження нової системи громадянської освіти;
- Г) створення мережі шкіл для обдарованих дітей.

27. Які позитивні зміни, з точки зору розвитку шкільного краєзнавства, відбулися в навчальних програмах у 1925-1929 роках:

- А) додавання краєзнавчого компонента та реструктуризація вищої педагогічної освіти;
- Б) збільшення тривалості навчання в школі на один рік;
- В) змінення кількості предметів у навчальних програмах;
- Г) заміна краєзнавчого компонента на практикум з природознавства.

28. Дії радянської влади щодо запровадження краєзнавчого принципу в освіті та вихованні:

- А) в програмах з географії передбачався зв'язок викладання з навколишнім життям;
- Б) завдання використовувати екскурсії з метою вивчення рідного краю;
- В) створення кафедр краєзнавства в педінститутах;
- Г) все вищеназване.

29. З чого почалося запровадження краєзнавчого принципу в школах України в 20-ті роки ХХ ст.:

- А) впровадження краєзнавчого компонента в навчальні плани і програми вищих навчальних закладів;
- Б) вивчення географії у початковій школі;
- В) заснування центрального бюро шкільних екскурсій;
- Г) ухвалення «Схеми освіти УРСР у 1920 році».

30. Яке значення мали шкільні екскурсії в період 20-х років для розвитку краєзнавства:

- А) вони допомагали учням отримати загальні знання про світ;
- Б) вони вчителю географії дозволили показати свої організаторські можливості;
- В) вони стимулювали дослідницький підхід до вивчення рідного краю та його ресурсів;
- Г) вони були засобом політичної пропаганди.

31. Яка всеукраїнська організація була створена для сприяння краєзнавчій роботі в 20-ті роки ХХ ст.:

- А) Центральний музейно-екскурсійний інститут;
- Б) Центральне бюро краєзнавства;
- В) Український комітет краєзнавства;
- Г) Шкільно-краєзнавча комісія.

32. Які основні напрямки шкільного краєзнавства були визначені шкільною комісією Центрального бюро краєзнавства у 1927 році:

- А) вивчення історії України та сучасної політики;
- Б) вивчення географії та природних ресурсів краю;
- В) вивчення мови та літератури рідного краю;
- Г) вивчення мистецтва та архітектури.

33. Які секції були представлені на Першій Всеукраїнській краєзнавчій конференції в 1925 році:

- А) математики, фізики, хімії;
- Б) географії, біології, історії;
- В) мертвої природи, живої природи, антропології й географії;
- Г) мови і літератури, мистецтва, технічних наук.

34. Яке значення мали спеціальні виставки краєзнавчої літератури в період 20-х років ХХ століття:

- А) вони дозволяли педагогам обмінюватися досвідом та знаннями;
- Б) вони стимулювали попит на книги та журнали про рідний край;
- В) вони були місцем для збору коштів на розвиток краєзнавства;
- Г) вони відображали тільки аспекти політичної пропаганди.

35. Який був головний стимул розвитку краєзнавства в 20-ті роки ХХ ст.:

- А) потреба вивчення географічних карт;
- Б) поширення інтересу до історії;
- В) потреба вивчення місцевих ресурсів для потреб будівництва;
- Г) підвищення культурного рівня населення.

36. Якою була реакція радянського міністерства освіти на краєзнавчий рух в Україні на початку 20-х років ХХ ст.:

- А) активна підтримка та інтеграція в навчальні програми;
- Б) відмова від підтримки та заборона досліджень;
- В) видання додаткових матеріалів для краєзнавчих гуртків;
- Г) проведення наукових конференцій для обговорення краєзнавчих тем.

37. Якою була реакція українських краєзнавців на репресивне винищення краєзнавчого руху:

- А) проведення протестів та страйків;

- Б) переїзд до інших країн для продовження досліджень;
- В) проведення таємних наукових конференцій;
- Г) зміна об'єктів краєзнавчих досліджень.

38. Що стало головним об'єктом вивчення у шкільному краєзнавстві після репресій краєзнавців:

- А) етнокультурні особливості краю;
- Б) трудова діяльність людей та природні багатства краю;
- В) історичні пам'ятки та археологічні знахідки;
- Г) політична ситуація в краї.

39. Який період розвитку краєзнавства в Україні характеризується як період уніфікації навчальних планів і програм на тлі переходу до нового змісту, методів і форм підготовки педагогічних кадрів у вищій школі:

- А) 1930–1933 рр.;
- Б) 1934–1939 рр.;
- В) період II світової війни;
- Г) друга половина 40-х – 50-ті роки ХХ ст.

40. Які зміни, що стосуються краєзнавчого компоненту, спостерігалися в шкільних програмах з другої половини 40-х до 50-х років ХХ ст.:

- А) зменшення обсягу краєзнавчих знань;
- Б) зміна акцентів – посилення уваги на інші наукові напрямки;
- В) збільшення обсягу та орієнтація на політехнічну підготовку;
- Г) припинення вивчення краєзнавчих питань.

41. Лист-розпорядження Наркомпросу про краєзнавчу роботу (1937 р.) скасовував:

- А) запровадження нових методів вивчення краєзнавства в школах;
- Б) активізацію самостійної роботи вчителів у сфері краєзнавства;
- В) систему державного краєзнавства та ініціативні дії вчителів та добровольців-краєзнавців;
- Г) краєзнавчі теми у навчальних програмах.

42. Яку ініціативу запроваджено було в 1948 році в рамках шкільного краєзнавчого руху:

- А) «Прикрасимо Батьківщину садами»;
- Б) організація виставок місцевої історії;
- В) вивчення традиційних ремесел;
- Г) створення краєзнавчих музеїв у школах.

43. Який журнал був започаткований у 1948 році для публікації матеріалів з досвіду екскурсійно-туристичної та краєзнавчої роботи в школі:

- А) «Туризм та краєзнавство в школі»;
- Б) «Краєзнавство в школі»;
- В) «Джерело»;
- Г) «Шляхами рідного краю».

44. Яким чином краєзнавство сприяло формуванню педагогічної концепції, заснованої на встановленні зв'язку знань та умінь з практичним життям:

- А) шляхом проведення експедицій з метою вивчення місцевої історії;

- Б) розвитком творчої діяльності учнів та створенням нових краєзнавчих продуктів;
- В) аналізом історії розвитку краєзнавчої роботи в школах;
- Г) проведенням етнографічних досліджень та діяльністю краєзнавчих товариств.

45. Який метод організації краєзнавчої роботи став популярним у 60-х роках ХХ ст. і сприяв активізації роботи краєзнавців-дослідників на місцях:

- А) проведення лекцій та бесід з учнями;
- Б) організація червоних слідопитів із пошуку інформації про загиблих визволителів;
- В) вивчення місцевих пам'яток та пам'ятників архітектури;
- Г) створення музеїв у шкільних таборах.

46. Які зміни наприкінці 60-х – на початку 70-х рр. ХХ ст. в організації навчання сприяли розвитку шкільного краєзнавства:

- А) збільшення кількості уроків історії та географії у шкільних програмах;
- Б) проведення географічних експедицій та учнівських досліджень;
- В) введення щорічних звітів за результатами краєзнавчої роботи;
- Г) перенесення всіх практичних робіт у позакласну освіту.

47. Яка форма творчої самодіяльності учнів була популярною в радянський період та сприяла розвитку краєзнавства:

- А) краєзнавчі гуртки та товариства;
- Б) лекції вчителя-краєзнавця;
- В) екскурсії до музеїв та пам'яток культури;
- Г) індивідуальні проекти з краєзнавства.

48. Які основні цілі були поставлені радянською владою перед керівниками краєзнавчо-туристичних гуртків:

- А) надання дітям можливості безпечно подорожувати;
- Б) розвиток розумових та фізичних здібностей учнів;
- В) виховання учнів у дусі комунізму та залучення до суспільно-корисної праці;
- Г) популяризація розважальних заходів серед школярів.

49. Яка подія відзначила початок нової ери для шкільного краєзнавства в незалежній Україні:

- А) утворення Асоціації вчителів географії України;
  - Б) Затвердження Державної програми «Освіта»;
  - В) видання газети «Географія та шкільний туризм»;
  - Г) відновлення Всеукраїнської спілки краєзнавців.
- Правильна відповідь: б) Затвердження Державної програми «Освіта».

50. Місце краєзнавства в сучасному навчальному процесі:

- А) це єдиний предмет для вивчення регіональних особливостей;
- Б) це джерело додаткових матеріалів для поглибленого вивчення загальноосвітніх предметів;
- В) програма варіативного навчання;
- Г) основний предмет, що формує громадянську відповідальність.

ТЕМА 5. ГУРТОК ЯК ОСНОВНА ФОРМА ПОЗАКЛАСНОЇ КРАЄЗНАВЧО-ТУРИСТИЧНОЇ РОБОТИ

1. Яке основне завдання виконують групові об'єднань школярів у краєзнавчо-туристичній роботі:

- А) залучають до роботи учнів старших класів;
- Б) забезпечують змістовну організацію дозвілля та підвищують інтерес до науки;
- В) сприяють загальному розвитку учнів та забезпечують формування конкретних професійних навичок;
- Г) забезпечують ефективність позакласних заходів з краєзнавства.

2. Об'єднання учнів на основі спільних інтересів для тривалої (не менше року) регулярної роботи з поглибленого вивчення одного з напрямків краєзнавства засобами туризму:

- А) краєзнавчо-туристичний гурток;
- Б) Клуб краєзнавців;
- В) Учнівське наукове товариство;
- Г) Спілка краєзнавців.

3. Найвища форма організації краєзнавчо-туристичної роботи, яка передбачає об'єднання за інтересами учнів, вчителів, батьків та забезпечує диференціацію інтересів шляхом формування секцій:

- А) краєзнавчо-туристичний гурток;
- Б) Клуб краєзнавців;
- В) Учнівське наукове товариство;
- Г) Спілка краєзнавців.

4. Добровільне творче об'єднання здібних та обдарованих учнів, які прагнуть поглиблювати свої знання в окремій галузі науки:

- А) краєзнавчо-туристичний гурток;
- Б) Клуб краєзнавців;
- В) Учнівське наукове товариство;
- Г) Спілка краєзнавців.

5. Епізодична група в краєзнавчо-туристичній роботі зі школярами:

- А) тимчасове об'єднання для проведення конкретного заходу з краєзнавства;
- Б) постійне об'єднання для регулярних занять з поглибленого вивчення краєзнавчих предметів;
- В) постійне об'єднання для організації диспутів та дискусійних заходів;
- Г) тимчасове об'єднання для спільної підготовки до участі в наукових конференціях.

6. Форма краєзнавчо-туристичної роботи, яка забезпечує умови для вільного спілкування та виконання колективного навчального завдання:

- А) індивідуальна робота учнів;
- Б) групова робота учнів;
- В) творча робота учнів;
- Г) самостійна робота учнів.

7. Головна відмінність між краєзнавчими гуртками та клубами:

- А) робота в гуртку передбачає виконання певних завдань учителя, в клубі – ні;

Б) учень може брати участь у роботі кількох гуртків, але бути членом лише одного клубу;

В) гуртки традиційно об'єднують учнів за спільними інтересами, а клуби – за різними;

Г) гуртки, на відміну від клубів, виконують більше громадської роботи.

8. Які питання дозволяють вирішувати туристсько-краєзнавчі об'єднання школярів:

А) забезпечення пізнавальним та корисним відпочинком;

Б) розвиток загальних здібностей школярів;

В) допомога учням у пошуках улюбленого заняття та поглибленому вивченні певних предметів;

Г) все вищеперераховане.

9. Основні риси краєзнавчих клубів:

А) клуби є обов'язковими для учнів і мають строго регламентовані заняття;

Б) клуби є місцем рекреації та розвитку;

В) клуби об'єднують лише учнів старших класів;

Г) все вищеперераховане.

10. Основні риси учнівського наукового товариства краєзнавців:

А) це обов'язкове для здібних та обдарованих учнів об'єднання, де досліджуються питання розвитку краю;

Б) це добровільне творче об'єднання здібних та обдарованих учнів, які прагнуть поглибити свої знання в окремій галузі науки;

В) це група учнів, які вивчають краєзнавство та роблять наукові дослідження;

Г) це тимчасове об'єднання для підготовки до олімпіади з краєзнавства.

11. Робота краєзнавчо-туристичних гуртків у школі включає:

А) зайняття поглибленим вивченням різних шкільних предметів;

Б) вивчення рідного краю засобами туризму (під час екскурсій, подорожей, експедицій);

В) проведення експедицій за кордон;

Г) організацію змагань зі спортивного туризму.

12. Участь у роботі краєзнавчо-туристичних гуртків сприяє:

А) формуванню літературної компетентності та здатності до написання віршів;

Б) поглибленню знань сучасних інформаційних технологій та програмування;

В) вихованню патріотизму через формування позитивного образу власної країни та культури в ментальній картині покоління, що зростає;

Г) розвитку магічних здібностей для дослідження надприродних явищ.

13. Практична діяльність краєзнавчо-туристичних гуртків базується на тому, що краєзнавство – це:

А) засіб формування загального уявлення про рідну країну, її географію, політичний устрій, видатних людей, основні культурні та архітектурні пам'ятки;

Б) засіб формування світогляду та розуміння географічної картини світу, пізнання довкілля, залучення до національної культури, традицій, звичаїв, побуту населення рідного краю, виховання громадянина, патріота;

В) ознайомлення з певними найбільш характерними аспектами рідної культури;

Г) поглиблення знань про природу рідного краю.

14. Тривалість роботи краєзнавчо-туристичного гуртка:

- А) принаймні один місяць;
- Б) не менше тижня;
- В) принаймні один рік;
- Г) протягом одного дня щотижня.

15. Обов'язки учасників краєзнавчо-туристичних гуртків:

- А) читання книг про подорожі;
- Б) організація екскурсій для інших учнів школи;
- В) вивчення географії рідного краю;
- Г) все вищеперераховане.

16. Під час роботи в краєзнавчо-туристичному гуртку планується вивчення географії рідного краю, формування вміння досліджувати навколишнє середовище – це сприяє формуванню:

- А) пізнавальної компетентності учнів;
- Б) практичної компетентності учнів;
- В) творчої компетентності учнів;
- Г) соціальної компетентності учнів.

17. Під час роботи в краєзнавчо-туристичному гуртку планується формування вміння описувати краєзнавчі об'єкти, оформляти польовий зошит та щоденник досліджень за вибраною темою, орієнтуватися на місцевості за допомогою карти та компасу, проходити маршрути за легендою, долати природні перешкоди, дотримуватися основних правил техніки безпеки та ін. – це вказує на формування:

- А) пізнавальної компетентності учнів;
- Б) практичної компетентності учнів;
- В) творчої компетентності учнів;
- Г) соціальної компетентності учнів.

18. Під час роботи в краєзнавчо-туристичному гуртку планується складання описів маршрутів екскурсій, подорожей, експедицій – це сприяє формуванню:

- А) пізнавальної компетентності учнів;
- Б) практичної компетентності учнів;
- В) творчої компетентності учнів;
- Г) соціальної компетентності учнів.

19. Під час роботи в краєзнавчо-туристичному гуртку формується здатність до співробітництва, діалогу, виховання доброзичливості, вміння працювати в колективі, свідомого ставлення до власної безпеки та безпеки оточуючих, збереження та примноження культури, звичаїв, традицій українського народу, повага до людей, формування позитивних якостей емоційно-вольової сфери (самостійність, колективізм, працелюбство, ініціативність, відповідальність та інші) – це забезпечує формування:

- А) пізнавальної компетентності учнів;
- Б) практичної компетентності учнів;
- В) творчої компетентності учнів;
- Г) соціальної компетентності учнів.

20. Під час роботи в краєзнавчо-туристичному гуртку відбувається формування навичок екологічної поведінки та екологічної культури, особистої відповідальності за стан довкілля на місцевому, регіональному та глобальному рівнях – це забезпечує формування:

- А) пізнавальної компетентності учнів;
- Б) практичної компетентності учнів;
- В) творчої компетентності учнів;
- Г) екологічної компетентності учнів.

21. В процесі роботи краєзнавчо-туристичного гуртка у його учасників формуються наступні компетентності:

- А) екологічна, культурна, емоційна;
- Б) комунікативна, математична, природознавча і соціальна;
- В) управлінська, мовленнєва, психологічна;
- Г) пізнавальна, творча, соціальна, екологічна.

22. Основний критерій при виборі учасників краєзнавчо-туристичного гуртка:

- А) задовільна успішність з усіх предметів;
- Б) підвищений інтерес до краєзнавства та туристичної діяльності;
- В) задовільна успішність з географії;
- Г) відмінна поведінка.

23. Які секції можуть бути в складі краєзнавчо-туристичного гуртка:

- А) математична, туристична, художня;
- Б) ландшафтна, економіко-географічна, історико-археологічна;
- В) музична, театральна, хореографічна;
- Г) фізична, хімічна, біологічна.

24. Як часто рекомендовано проводити спільне для всіх секцій засідання краєзнавчо-туристичного гуртка:

- А) 1 раз на тиждень;
- Б) 1 раз на чверть;
- В) 1 раз на місяць;
- Г) 1 раз на семестр.

25. Яка кількість учасників найкраща з точки зору ефективності роботи краєзнавчо-туристичного гуртка та комфортності для його членів:

- А) 5-10 осіб;
- Б) 10-15 осіб;
- В) 15-20 осіб;
- Г) понад 20 осіб.

26. За яких умов гуртківці можуть працювати в двох-трьох секціях:

- А) якщо вони отримали найвищий бал за тестові завдання з природничих дисциплін;
- Б) якщо успішно виконують завдання гуртка;
- В) якщо отримали рекомендацію вчителя-організатора чи класного керівника;
- Г) якщо вони вже мають досвід роботи в гуртках з краєзнавства та туризму.

27. Найбільш результативно краєзнавчо-туристичний гурток буде працювати, якщо його організатором виступають:

- А) найактивніші учні;
- Б) вчителі-предметники;
- В) адміністрація закладу;
- Г) батьківський комітет.

28. Які питання організації краєзнавчо-туристичних гуртків дискутуються в науковій та методичній літературі:

- А) вік учасників: краще функціонують різновікові групи чи групи у складі однолітків;
- Б) оптимальна кількість секцій у гуртку;
- В) необхідність кандидатського стажу для дітей, які мають проблеми з поведінкою;
- Г) зміст статуту гуртка.

29. Учасники фізико-географічної секції краєзнавчо-туристичного гуртка:

- А) здійснюють фізико-географічні дослідження навколишньої природи, організують стаціонарні геоморфологічні спостереження;
- Б) досліджують господарство та населення рідного краю;
- В) організують систематичні метеорологічні та гідрологічні спостереження, вивчають клімат і гідрологію своєї місцевості;
- Г) вивчають рослинний і тваринний світ своєї місцевості, організують фенологічні спостереження та екологічні дослідження.

30. Учасники економіко-географічної секції краєзнавчо-туристичного гуртка:

- А) здійснюють фізико-географічні дослідження навколишньої природи, організують стаціонарні геоморфологічні спостереження;
- Б) досліджують господарство та населення рідного краю;
- В) організують систематичні метеорологічні та гідрологічні спостереження, вивчають клімат і гідрологію своєї місцевості;
- Г) вивчають рослинний і тваринний світ своєї місцевості, організують фенологічні спостереження та екологічні дослідження.

31. Учасники гідро-метеорологічної секції краєзнавчо-туристичного гуртка:

- А) здійснюють фізико-географічні дослідження навколишньої природи, організують стаціонарні геоморфологічні спостереження;
- Б) досліджують господарство та населення рідного краю;
- В) організують систематичні метеорологічні та гідрологічні спостереження, вивчають клімат і гідрологію своєї місцевості;
- Г) вивчають рослинний і тваринний світ своєї місцевості, організують фенологічні спостереження та екологічні дослідження.

32. Учасники біогеографічної секції краєзнавчо-туристичного гуртка:

- А) здійснюють фізико-географічні дослідження навколишньої природи, організують стаціонарні геоморфологічні спостереження;
- Б) досліджують господарство та населення рідного краю;
- В) організують систематичні метеорологічні та гідрологічні спостереження, вивчають клімат і гідрологію своєї місцевості;
- Г) вивчають рослинний і тваринний світ своєї місцевості, організують фенологічні спостереження та екологічні дослідження.

33. Учасники історико-археологічної секції краєзнавчо-туристичного гуртка:

- А) здійснюють фізико-географічні дослідження навколишньої природи, організують стаціонарні геоморфологічні спостереження;
- Б) досліджують господарство та населення рідного краю;
- В) організують систематичні метеорологічні та гідрологічні спостереження, вивчають клімат і гідрологію своєї місцевості;
- Г) досліджують історію свого населеного пункту і його околиць.

34. Основні функції голови (старости) краєзнавчо-туристичного гуртка:

- А) веде записи в журналі та складає списки чергових;
- Б) проводить краєзнавчі екскурсії;
- В) відповідає за інвентар та обладнання гуртка;
- Г) проводить збори, веде загальний щоденник і планує роботу гуртка.

35. Основні функції редакційного відділу краєзнавчо-туристичного гуртка:

- А) фільмує життя гуртка та навчає цього інших учнів;
- Б) підбирає матеріал та веде сторінку в соціальних мережах, готує паперові видання;
- В) відповідає за організацію дозвілля гуртківців;
- Г) веде записи в журналі та складає списки чергових.

36. Що варто зробити вчителю до початку роботи краєзнавчо-туристичного гуртка:

- А) розробити статут гуртка;
- Б) оголосити конкурс на посаду голови гуртка;
- В) зробити оголошення про набір у гурток та / чи провести краєзнавчу екскурсію;
- Г) скласти план роботи гуртка.

37. Які обов'язкові пункти містить статут краєзнавчо-туристичного гуртка:

- А) тільки мета і завдання гуртка;
- Б) мета і завдання, місія і візія гуртка, права та обов'язки членів гуртка, основні напрямки діяльності та план роботи на рік;
- В) мета і завдання, структура, обов'язки членів;
- Г) мета і завдання, структура, основні напрямки діяльності, обов'язки членів, заохочення, виключення.

38. Які позиції не можуть бути включені до плану роботи краєзнавчо-туристичного гуртка:

- А) проведення зборів та екскурсій;
- Б) ведення записів у журналі та складання списків чергових;
- В) заходи по організації дозвілля;
- Г) підготовка інвентарю та обладнання для проведення експедиції.

39. Яку роль відіграє актив краєзнавчо-туристичного гуртка у його роботі:

- А) визначають, хто може вступити до гуртка;
- Б) затверджують статут гуртка;
- В) допомагають вчителю скласти план роботи гуртка;
- Г) все вищеперераховане.

40. Які два блоки традиційно містять програми краєзнавчо-туристичних гуртків:

- А) географія та біологія;
- Б) теоретичний і практичний;
- В) екскурсійний і дослідницький;
- Г) туристський і краєзнавчий.

41. Які фактори враховуються при складанні програм краєзнавчо-туристичних гуртків:

- А) можливості фінансування;
- Б) інтереси учнів;
- В) рівень компетентності вчителя;
- Г) все вищеперераховане.

42. Які види робіт можуть увійти до програми краєзнавчо-туристичного гуртка:

- А) екскурсії, подорожі, експедиції;
- Б) тільки участь у змаганнях;
- В) презентації та читання наукової літератури;
- Г) все вищеперераховане.

43. До загальних учнівських об'єднань, які характерні для позакласної роботи і діють на постійній основі, належать:

- А) орггрупи, клуби, наукові товариства;
- Б) орггрупи, гуртки, клуби, факультативи, наукові товариства;
- В) гуртки, клуби, наукові товариства;
- Г) всі відповіді вірні.

44. Організаційний комітет (орггрупа, епізодична група) в краєзнавчо-туристичній роботі зі школярами – це:

А) тимчасове об'єднання учнів для організації і проведення позакласного заходу з краєзнавства;

Б) самодіяльний колектив учнів, об'єднаних на основі спільних інтересів для тривалої (не менше року) регулярної роботи з поглибленого вивчення краєзнавства засобами туризму;

В) об'єднання за інтересами дітей, учнів, вчителів, батьків; організація, яка створена на засадах добровільності, рівноправності її учасників, самоврядування, законності та гласності, функціонує на безоплатній основі;

Г) добровільне творче об'єднання здібних та обдарованих учнів, які прагнуть поглиблювати свої знання в окремій галузі науки, пов'язаній з краєзнавством.

45. Яка умова є необхідною для успішної роботи краєзнавчо-туристичного гуртка:

- А) вузька спеціалізація на самому початку роботи;
- Б) широка спеціалізація на самому початку роботи;
- В) відсутність практичних занять;
- Г) відсутність екскурсій.

46. Якої умови необхідно дотримуватися під час проведення екскурсій та практичних занять на місцевості:

- А) дотримання санітарно-гігієнічних вимог та техніки безпеки;
- Б) отримання дозволу від батьків дитини на її участь у заході;

- В) відсутність дітей з іншої школи на об'єкті;
- Г) все вищеперераховане.

47. Яке основне завдання проведення занять з гуртківцями:

- А) виконання домашніх завдань;
- Б) надання інформаційного матеріалу, який не встигли опанувати на уроках;
- В) забезпечення безпеки дітей дітей, поки їхні батьки на роботі;
- Г) розвиток і задоволення інтересів кожного учня.

48. З якою метою збираються батьківські збори на початку роботи гуртка:

- А) для визначення учасників гуртка;
- Б) для вибору голови гуртка;
- В) для обговорення плану роботи гуртка;
- Г) для затвердження статуту гуртка.

49. Індивідуальна самостійна робота гуртківця:

- А) заборонена;
- Б) є єдиним варіантом роботи;
- В) є обов'язковою;
- Г) є бажаною, але не обов'язковою.

50. Секція у краєзнавчо-туристичній роботі – це:

- А) тимчасове об'єднання учнів для організації і проведення позакласного заходу з краєзнавства;
- Б) первинна форма шкільних краєзнавчо-туристичних учнівських об'єднань (гуртків, клубів, товариств);
- В) об'єднання за інтересами дітей, учнів, вчителів, батьків; організація, яка створена на засадах добровільності, рівноправності її учасників, самоврядування, законності та гласності, функціонує на безоплатній основі;
- Г) добровільне творче об'єднання здібних та обдарованих учнів, які прагнуть поглиблювати свої знання в окремій галузі науки.

ТЕМА 6. НАВЧАЛЬНА СТЕЖКА

1. Основна мета екологічної навчальної стежки в освітньому середовищі:

- А) розвивати навички виживання в природі;
- Б) вивчати географію рідної країни;
- В) виховувати екологічну культуру та відповідальність за природу;
- Г) пропагувати туризм серед населення.

2. Які знання учнів поглиблюються та розширюються завдяки екологічній навчальній стежці:

- А) знання про космос та астрономію;
- Б) знання про механіку і фізику руху;
- В) знання про оточуюче середовище, флору та фауну;
- Г) знання про географію глобальних кліматичних змін.

3. Які основні цілі створення навчальних екологічних стежок:

- А) навчальна та розважальна;
- Б) фізичний та емоційний розвиток дітей;
- В) пізнавальна та виховна;
- Г) географічна та історична.

4. Які вміння розвиваються у дітей під час роботи на навчальній:

- А) вміння засмічувати природу непотрібними речами;
- Б) вміння взаємодіяти між собою;
- В) вміння виконувати завдання підвищеної складності;
- Г) вміння спостерігати за природою та взаємодіяти з нею.

5. Чому важлива систематичність у роботі на навчальній екологічній стежці:

- А) дозволяє розвивати комунікативні навички у дітей;
- Б) сприяє залученню більшої кількості учнів до участі у роботі на стежці;
- В) збільшує кількість спостережень за природою;
- Г) забезпечує виховання екологічної культури.

6. Що є однією з основних цілей існування навчальних екологічних стежок:

- А) розвиток дослідницьких навичок у дітей;
- Б) закріплення важливості економічних аспектів проблем охорони природи;
- В) створення умов для відпочинку дітей на природі;
- Г) закріплення важливості проблеми охорони природи у свідомості дітей.

7. Які педагогічні методи використовуються на навчальних екологічних стежках:

- А) репродуктивні методи навчання;
- Б) дискусійні методи навчання;
- В) різноманітні методи навчання;
- Г) науково-дослідницькі методи навчання.

8. Яка важлива умова для успішної роботи на навчальній екологічній стежці:

- А) залежність від сезону року, у якому її відвідувати;
- Б) інтеграція елементів інших предметів у зміст екологічної освіти;
- В) обов'язковість відвідування стежки щодня;

Г) відсутність додаткового навчального навантаження на учнів.

9. Що може служити об'єктом спостережень під час екскурсії по навчальній стежці:

- А) тільки квітучі рослини та рослини, занесені до Червоної книги України;
- Б) тільки красиві природні ландшафти;
- В) тільки рідкісні декоративні рослини;
- Г) різноманітні об'єкти, включаючи старі пеньки, сухе опале листя, пташині гнізда тощо.

10. Як робота на навчальній стежці впливає на розвиток учнів:

- А) зміцнюється фізичне здоров'я;
- Б) розвиваються сенсорні навички;
- В) відбувається емоційний розвиток;
- Г) все вищеперераховане.

11. Які дії передбачає підготовка до проведення екскурсії по навчальній екологічній стежці:

- А) проведення ігор та розваг на свіжому повітрі;
- Б) вивчення матеріалів з природознавства;
- В) огляд стежки, проведення інструктажу з техніки безпеки;
- Г) відвідування музею природознавства.

12. Що є ключовим елементом для успішної роботи учнів на навчальній стежці:

- А) забезпечення вчителем матеріалів для лепбуків;
- Б) проведення занять щодня;
- В) системність та використання активних методів навчання;
- Г) оснащення цієї стежки.

13. Як використовуються сучасні комп'ютерні технології в організації роботи на навчальній стежці:

- А) забезпечують доступ до мережі Інтернет для підготовки дітей до екскурсій;
- Б) створюють віртуальні туристичні маршрути національних природних парків;
- В) для ведення реєстрації учасників екскурсій;
- Г) для проведення інструкції з техніки безпеки перед виходом на стежку.

14. Яка роль сучасних комп'ютерних технологій та доступу до мережі Інтернет у віртуальних подорожах по екологічним стежкам України:

- А) вони не мають важливого впливу на організацію роботи на навчальних стежках;
- Б) вони допомагають дітям подорожувати фізично в різних місцях природи;
- В) вони дозволяють дітям віртуально досліджувати природу та формують екологічну культуру;
- Г) вони перешкоджають розвитку дітей.

15. Яка стежка була прокладена в 1899 р. довжиною понад 8,5 км вважається однією з найперших навчальних туристичних стежок в Україні:

- А) Кримська Штангесівська стежка;
- Б) Боткінська стежка;
- В) Хрестова стежка;
- Г) Дмитрівська стежка.

16. Яка протяжність найдовшої туристично-екологічної стежки в Україні:

- А) 130 км;
- Б) 8,5 км;
- В) 60 км;
- Г) 14 км.

17. Коли було завершено облаштування найдовшої (130 км) туристично-екологічної стежки в Україні:

- А) 1969 рік;
- Б) 1991 рік;
- В) 2002 рік;
- Г) 2014 рік

18. Які завдання можуть виконувати краєзнавці-біологи на навчальній екологічній стежці:

- А) встановлення чисельності популяції рослин і тварин;
- Б) аналіз лікарських рослин;
- В) дослідження антропогенного впливу на фіто- та зооценози;
- Г) все вищеперераховане.

19. Яку основну користь можуть отримати учні від участі у практичних заняттях на навчальних екологічних стежках:

- А) розвиток навичок гри в інтерактивні ігри;
- Б) розвиток аналітичного мислення та науково-дослідницьких умінь;
- В) розвиток комунікативних навичок;
- Г) покращення фізичної підготовки через активні фізичні вправи.

20. Яке основне завдання організації діяльності школярів на навчально-науковій екологічній стежці:

- А) запропонувати методи боротьби зі шкідником лісу;
- Б) вивчення різноманітності природи;
- С) організація дискусій на екологічні теми;
- Г) формування готовності до туристичної діяльності.

21. Який напрям роботи на навчальній екологічній стежці включає в себе опис пам'яток природи на маршруті стежки та визначення місця рідкісних рослин і тварин:

- А) пошуковий напрямок;
- Б) інвентаризаційний напрямок;
- В) пізнавально-дослідницький напрямок;
- Г) пропагандистський напрямок.

22. Який напрям роботи на навчальній стежці включає в себе вивчення природних комплексів, розташованих на маршруті, фенологічні спостереження, експериментальну роботу та інше:

- А) практичний напрямок;
- Б) пошуковий напрямок;
- В) пізнавально-дослідницький напрямок;
- Г) пропагандистський напрямок.

23. Який напрям роботи на навчальній стежці включає в себе організацію екскурсій на стежці, пропаганду навчальної екологічної стежки через різні засоби масової інформації та проведення масових позакласних заходів:

- А) практичний напрямок;
- Б) пошуковий напрямок;
- В) пропагандистський напрямок;
- Г) інвентаризаційний напрямок.

24. Який напрям роботи на навчальній стежці включає в себе її оснащення (вогнище, бівуак, годівниці та ін.), виготовлення щитів, огорожу мурашників, підсадку дерев, лікарських і рідкісних рослин:

- А) практичний напрямок;
- Б) пошуковий напрямок;
- В) пропагандистський напрямок;
- Г) інвентаризаційний напрямок.

25. Які види діяльності учнів передбачає інвентаризаційний напрямок на навчальній екологічній стежці:

- А) роботу з дослідною темою;
- Б) виявлення та опис пам'яток природи на маршруті стежки;
- В) організація екскурсій на стежці;
- Г) оснащення стежки (вогнище, бівуак, годівниці і т.д.).

26. Яка основна спрямованість практичного напрямку на навчальній екологічній стежці:

- А) оснащення стежки (вогнище, бівуак, годівниці і т.д.);
- Б) організація екскурсій на стежці;
- В) виявлення та опис пам'яток природи на маршруті стежки;
- Г) виготовлення щитів, огорож мурашників, підсадка дерев, лікарських і рідкісних рослин.

27. Який з напрямків роботи на навчальній екологічній стежці пов'язаний з організацією нових зупинок та вивченням природних комплексів на маршруті:

- А) пошуковий напрямок;
- Б) інвентаризаційний напрямок;
- В) пізнавально-дослідницький напрямок;
- Г) практичний напрямок.

28. Який з напрямків роботи на навчальній екологічній стежці включає в себе організацію екскурсій, проведення масових позакласних красзнавчих заходів та туристичних зльотів:

- А) пошуковий напрямок;
- Б) інвентаризаційний напрямок;
- В) пропагандистський напрямок;
- Г) практичний напрямок.

29. Який з напрямків роботи відповідає за оснащення стежки, виготовлення різноманітних споруд та підсадку рідкісних рослин:

- А) пошуковий напрямок;
- Б) інвентаризаційний напрямок;
- В) практичний напрямок;
- Г) пізнавально-дослідницький напрямок.

30. Які з об'єктів можуть бути створені на навчальній екологічній стежці:

- А) музей природи, галерея мистецтв, кафе;
- Б) мікрозаказники для комах, штучні гнізда для птахів, геоботанічні майданчики, рекреаційна зона;
- В) кінотеатр, торговий центр, аквапарк;
- Г) паркур-майданчик, відкритий спортивний комплекс, тенісний корт.

31. Які види об'єктів можуть бути створені на екологічній стежці з метою створення умов для покращення життя комах та птахів:

- А) майданчики для відпочинку з гойдалками;
- Б) газони для пікніків;
- В) місця для багаття;
- Г) мікрозаказники для комах, штучні гнізда для птахів.

32. Що з перерахованого входить до переліку основних робіт по створенню навчальної екологічної стежки:

- А) проведення екскурсій на стежці;
- Б) встановлення екологічних ознак і покажчиків;
- В) складання рефератів з екскурсійними об'єктами;
- Г) оформлення рекреаційної зони з лавками.

33. Які з наведених етапів відображають підготовку екскурсиводів для навчальної екологічної стежки:

- А) прокладання маршруту, виготовлення додаткових об'єктів;
- Б) складання тексту екскурсії;
- В) формування рекреаційної зони, розміщення екологічних ознак;
- Г) складання путівника, написання правил поведінки екскурсантів.

34. Вид роботи на навчальній стежці «Складання переліку екскурсійних об'єктів» передбачає:

- А) складання схеми стежки, перерахування на місцевості наявних та виготовлення додаткових об'єктів;
- Б) інформаційних дошок із зазначенням стоянок маршруту, інформаційних щитів (правила поведінки на ЕС, карта-схема ЕС, гасла); обладнаної рекреаційної зони (лавки, обладнані місця вогнищ, гойдалки), екологічних знаків і покажчиків;
- В) складання плану проведення екскурсій, написання тексту екскурсій; навчання екскурсиводів- учнів; складання путівника;
- Г) все вищеперераховане.

35. Оформлення навчальної стежки передбачає:

- А) складання схеми стежки, перерахування на місцевості наявних та виготовлення додаткових об'єктів;
- Б) наявність інформаційних дошок із зазначенням стоянок маршруту, інформаційних щитів (правила поведінки на ЕС, карта-схема ЕС, гасла); обладнаної рекреаційної зони (лавки, обладнані місця вогнищ, гойдалки), екологічних знаків і покажчиків;
- В) складання плану проведення екскурсій, написання тексту екскурсій; навчання екскурсиводів- учнів; складання путівника;
- Г) все вищеперераховане.

36. Підготовка екскурсиводів для навчальної стежки передбачає:

А) складання схеми стежки, перерахування на місцевості наявних та виготовлення додаткових об'єктів;

Б) підготовку інформаційних дошок із зазначенням стоянок маршруту, інформаційних щитів (правила поведінки на ЕС, карта-схема ЕС, гасла); обладнаної рекреаційної зони (лавки, обладнані місця вогнищ, гойдалки), екологічних знаків і покажчиків;

В) складання плану проведення екскурсій, написання тексту екскурсій; навчання екскурсоводів- учнів; складання путівника;

Г) все вищеперераховане.

37. В перелік обов'язкової документації по навчальній стежці входять:

А) паспорт, правила поведінки екскурсантів, рекламні буклети;

Б) інформаційні щити, правила поведінки екскурсантів, рекламні буклети;;

В) паспорт, карта-схема, реферати, гасла;

Г) паспорт, карта-схема, правила поведінки екскурсанті.

38. Яка є основна мета навчальної екологічної стежки:

А) забезпечити відпочинок учнів у природному оточенні;

Б) розвивати у відвідувачів почуття любові до природи та зацікавленість у її збереженні;

В) створити місце для спортивних змагань;

Г) провести експерименти на відкритому повітрі.

39. Які вимоги ставляться до створення навчальної екологічної стежки:

А) маршрут повинен проходити через найкоротший шлях;

Б) повинна бути віддаленою від населених пунктів;

В) повинна нести пізнавальну та просвітницьку інформацію;

Г) повинна облаштовуватися в межах шкільного подвір'я.

40. Головна мета створення навчальної екологічної стежки:

А) відпочинок і релаксація учнів у природному оточенні.

Б) збереження природи та геоботанічний аналіз;

В) формування любові до природи та екологічної відповідальності;

Г) підвищення знань про історію ландшафтів.

41. Які вимоги повинні бути враховані при створенні навчальної екологічної стежки:

А) маршрут повинен проходити тільки по транспортній мережі;

Б) маршрут повинен бути розташований у місцевості, недоступній з точки зору транспорту;

В) маршрут має відповідати призначенню та відповідати умовами місцевості;

Г) стежка не повинна викликати інтерес сторонніх відвідувачів.

42. Яка основна мета навчальної екологічної стежки:

А) організація емоційного сприйняття природи;

Б) забезпечення умов для виконання системних завдань, спрямованих на розвиток екологічної компетентності;

В) вивчення біотопів диких тварин;

Г) проведення наукових досліджень природного характеру.

43. Які існують різновиди екологічних стежок:

А) наукові, спортивні, мистецькі, географічні;

- Б) спеціалізовані, комплексні, туристичні,
- В) лісові, річкові, гірські, степові;
- Г) екологічні стежки для дітей, для дорослих, для студентів.

44. Які існують різновиди спеціалізованих екологічних стежок:

- А) наукові, навчальні, рекреаційні, лікувально-оздоровчі;
- Б) освітньо-ресурсні, комплексні, туристичні,
- В) лісові, річкові, гірські, степові;
- Г) екологічні стежки для дітей, для дорослих, для студентів.

45. Стежки, які виділяються за типовими й унікальними об'єктами досліджень та формуються із метою напрацювання методичних питань для науковців – ботаніків, зоологів, географів, археологів істориків називаються:

- А) спеціалізовані наукові стежки;
- Б) спеціалізовані рекреаційні стежки;
- В) спеціалізовані лікувально-оздоровчі стежки;
- Г) спеціалізовані освітньо-ресурсні стежки.

46. Стежки, які створюються з метою проведення навчальних занять для дошкільних закладів, учнів загальноосвітніх навчальних закладів та студентів, називаються:

- А) спеціалізовані навчальні стежки;
- Б) спеціалізовані рекреаційні стежки;
- В) спеціалізовані лікувально-оздоровчі стежки;
- Г) спеціалізовані освітньо-ресурсні стежки.

47. Стежки, які створюються на типових об'єктах природи, що мають високий рекреаційний потенціал, називаються:

- А) спеціалізовані наукові стежки;
- Б) спеціалізовані рекреаційні стежки;
- В) спеціалізовані лікувально-оздоровчі стежки;
- Г) спеціалізовані освітньо-ресурсні стежки.

48. Стежки, які охоплюють об'єкти природи, що виявляють особливе профілактичне й оздоровче значення, та можуть використовуватися з метою ознайомлення людей з умовами зростання та біологічними особливостями лікарських рослин, називаються:

- А) спеціалізовані наукові стежки;
- Б) спеціалізовані рекреаційні стежки;
- В) спеціалізовані лікувально-оздоровчі стежки;
- Г) спеціалізовані освітньо-ресурсні стежки.

49. Стежки, які створюються на типових об'єктах природи, мають високий еталонний природно-ресурсний потенціал, який використовується із метою підвищення рівня екологічної освіти природо користувачів, називаються:

- А) спеціалізовані наукові стежки;
- Б) спеціалізовані рекреаційні стежки;
- В) спеціалізовані лікувально-оздоровчі стежки;
- Г) спеціалізовані освітньо-ресурсні стежки.

50. Дидактичні завдання комплексної навчально-наукової екологічної стежки:

А) передбачають організацію наукових досліджень живих природних об'єктів із метою практичного застосування набутих умінь;

Б) включають вивчення природних об'єктів, які передбачені освітньо-професійною та шкільною програмами та формування екологічного світогляду;

В) максимально розкривають взаємозв'язки природних компонентів в екосистемах (поєднання елементів рослинного та тваринного світу між собою і довкіллям);

Г) все вищеперераховане.

ТЕМА 7. ОРГАНІЗАЦІЯ ШКІЛЬНОГО КРАЄЗНАВЧОГО МУЗЕЮ

1. Завдання шкільних музеїв:

- А) забезпечення відпочинку учнів та педагогічних працівників школи;
- Б) розширення і поглиблення загальноосвітньої підготовки молоді через позакласну та позашкільну роботу;
- В) вивчення, експонування та популяризація історико-культурних та природних надбань рідного краю засобами навчальної, виховної та просвітницької роботи;
- Г) забезпечення місцевого населення необхідними знаннями та навичками.

2. Основна відмінність шкільних музеїв від інших типів музеїв:

- А) шкільні музеї мають більшу кількість експонатів у порівнянні з іншими музеями;
- Б) шкільні музеї створюються за ініціативою громадянської громадськості;
- В) шкільні музеї створюються за ініціативою педагогічних, учнівських колективів та батьківської громадськості;
- Г) шкільні музеї мають обов'язково включати художньо-естетичні та мистецькі колекції.

3. Хто здійснює загальне керівництво шкільним музеєм:

- А) шкільна музейна рада, яка обирається серед місцевих жителів;
- Б) місцева адміністрація міста або села;
- В) директор школи та організатор позакласної роботи;
- Г) шкільний музейний керівник, який призначається директором з-поміж вчителів-краєзнавців.

4. Які є можливі профілі шкільних музеїв:

- А) літературні, художні, природничі;
- Б) історичні, мистецькі, науково-технічні;
- В) комплексні, галузеві;
- Г) все вищеперераховане.

5. Яка основна мета шкільних музеїв:

- А) зберігання музейних предметів і колекцій для історичних досліджень;
- Б) вивчення і популяризація місцевої культурної спадщини;
- В) створення музейних експозицій з метою продажу їх предметів;
- Г) формування музейного фонду України та просвітницька робота серед населення.

6. Які завдання шкільних музеїв визначені в Положенні про музеї при дошкільних, загальноосвітніх, позашкільних та професійно-технічних навчальних закладах, які перебувають у сфері управління МОН України:

- А) вивчення, збереження та продаж музейних предметів;
- Б) формування соціального досвіду молоді на прикладах історичного минулого України;
- В) використання експонатів музею для підвищення рівня професійної підготовки вчителів;
- Г) вивчення світової політики та впливу України на неї.

7. Які основні функції виконує шкільний музей:

- А) продаж музейних предметів для збільшення фінансування школи;
- Б) формування музейного фонду світового рівня;

- В) залучення молоді до краєзнавчої та науково-дослідницької роботи;
- Г) організація екскурсій для туристів із-за кордону.

8. Які принципи лежать в основі організаційної структури шкільних музеїв:

- А) централізоване керівництво з Міністерства культури України;
- Б) принцип самоврядування та обрання ради музею активом працівників;
- В) керівництво виключно директором школи без залучення педагогічного колективу;
- Г) керівництво директором музею та / чи його заступниками.

9. Яку роль відіграють учні у формуванні музейних експозицій шкільних музеїв:

- А) учні виготовляють та збирають музейні експонати під керівництвом учителів;
- Б) вони є лише відвідувачами музею та не беруть участі в його діяльності;
- В) учні мають право вибору тематики музею та керівництва ним;
- Г) учнів не залучають до формування музейних експозицій.

10. Яка роль Ради музею в організації діяльності шкільних музеїв:

- А) Рада музею перевіряє відповідність діяльності музею нормативним актам Міністерства освіти і науки України;
- Б) Рада музею обирається на загальних зборах активу музею і спрямовує його діяльність;
- В) Рада музею відповідає лише за реєстрацію відвідувачів та екскурсій;
- Г) Рада музею має лише консультативну роль та не має влади в управлінні музеєм.

11. Який етап в створенні краєзнавчого музею включає в себе розміщення експонатів та оформлення експозиції:

- А) складання тематичного плану;
- Б) відбір краєзнавчих матеріалів;
- В) розміщення експонатів;
- Г) легалізація діяльності.

12. Що включає в себе музейно-організаційний напрям роботи шкільного музею:

- А) вивчення зібраних матеріалів;
- Б) організація екскурсій та культурно-організаційних заходів;
- В) організація співпраці з іншими музеями;
- Г) створення експедиційно-пошукової секції.

13. Що потрібно мати для відкриття шкільного музею:

- А) експозицію відповідного змісту;
- Б) приміщення для експозиції та фондосховища;
- В) окремий архів музейних предметів;
- Г) законодавчий акт про створення музею.

14. Які функції виконує музейна рада в діяльності шкільного музею:

- А) розробка тематичного плану музею;
- Б) створення експедиційно-пошукової секції;
- В) визначення напрямків діяльності музею та контроль за їх виконанням;
- Г) розміщення експонатів у музеї.

15. Які етапи включає процес створення краєзнавчого музею:

- А) вибір краєзнавчих матеріалів, оформлення експозиції;
- Б) розміщення експонатів, легалізація діяльності;
- В) розробка тематики і структури, складання тематичного плану;
- Г) все вищеперераховане.

16. Яку роль відіграє музейна рада в організаційній структурі музею:

- А) виставка експонатів;
- Б) оформлення експозиції;
- В) координація діяльності музею;
- Г) друк музейних брошур.

17. Який з видів діяльності належить до роботи шкільного краєзнавчого музею:

- А) виготовлення матеріалів допоміжного фонду музею;
- Б) фізична реабілітація відвідувачів;
- В) проведення лекційного курсу з історії;
- Г) підготовка страв для відвідувачів

18. Яке значення має емоційна реакція учнів на експонати шкільного музею:

- А) зменшує інтерес до музеївського відвідування;
- Б) сприяє формуванню навичок абстрактного мислення;
- В) обмежує можливість сприйняття інформації музею;
- Г) зміцнює образне уявлення про події та явища.

19. Що є основною метою діяльності шкільного музею в освітньому процесі:

- А) сприяння вихованню патріотизму та естетичних ідеалів ;
- Б) здійснення педагогічного контролю над учнями;
- В) обмеження доступу до музейних реліквій;
- Г) виготовлення матеріалів для уроків із музейної експозиції.

20. Як впливає безпосередній контакт із музейними реліквіями шкільного музею на учнів:

- А) обмежує можливість сприйняття інформації музею;
- Б) зменшує зацікавленість учнів у навчанні;
- В) викликає учнівські почуття особистої причетності та зміцнює образне уявлення;
- Г) викликає тільки негативні естетичні емоції.

21. В чому полягає специфіка пізнавального процесу в шкільному музеї:

- А) використання наочності для спостереження та формування навичок предметного сприймання;
- Б) лише формування конкретного мислення;
- В) використання насамперед абстрактного мислення;
- Г) обмеження можливостей учнів для сприйняття інформації.

22. Переваги використання музейної експозиції в освітньому процесі:

- А) збільшує кількість уроків у навчальному плані;
- Б) обмежує можливості формування особистої активності учнів;
- В) знижує емоційну реакцію учнів;
- Г) стимулює спостережливість та наочно-образне мислення.

23. Сукупність яких цінностей забезпечує сприйняття музейної інформації у школярів:

- А) музейна культура;
- Б) музейна архітектура;
- В) музейна етика⁴
- Г) музейна географія.

24. Що визначає напрям комплектування фондів музею під час його створення:

- А) співпраця із зовнішніми організаціями;
- Б) планування розгортання наукової та дослідницької роботи музею;
- В) організація екскурсій і відвідувань місцевих архівів;
- Г) реалізація навчально-виховного процесу шкільною командою.

25. Які методи досліджень використовуються учнями для комплектування фондів шкільного краєзнавчого музею:

- А) здійснення фотографічних зйомок;
- Б) вивчення путівників та музейних довідників;
- В) організація спортивних заходів;
- Г) вивчення краєзнавчої літератури.

26. Який напрям рекомендовано для пошуково-краєзнавчої роботи учнівської молоді:

- А) «Моя земля – земля моїх батьків»;
- Б) «Технічне моделювання інновацій»;
- В) «Розваги та розвиток»;
- Г) «Мистецтво та культура в сучасності».

27. Які кроки передбачені для комплектування фондів шкільного музею під час його створення:

- А) вивчення шкільною командою географії області;
- Б) замовлення готових музейних експонатів;
- В) проведення результатів спостережень природи;
- Г) складання річного плану з визначенням мети і завдань.

28. На які дві головні категорії традиційно розподіляються експонати у фондах шкільних музеїв:

- А) мистецтво та археологія.
- Б) природа та техніка;
- В) література та музика;
- Г) основний та науково-допоміжний фонди.

29. Які з перерахованих типів музейних предметів належать до речових музейних предметів:

- А) фотографії та малюнки;
- Б) листівки та плакати;
- В) знаряддя праці та меблі;
- Г) рукописні матеріали та наукові праці.

30. Яка основна мета наукової інвентаризації музейних предметів:

- А) фіксування різних даних про музейні предмети;

- Б) вивчення структури і складу музейних фондів;
- В) охорона наукової інформації про предмети;
- Г) правове закріплення предметів за музейною колекцією.

31. Які вимоги повинні виконуватися при відборі матеріалів для включення до основного чи науково-допоміжного фонду:

- А) наявність великої кількості екземплярів;
- Б) відповідність тематики музею та наукова достовірність;
- В) красивий зовнішній вигляд предмета;
- Г) наявність популярності серед відвідувачів.

32. Що належить до основного фонду шкільного музею:

- А) зібрання музейних предметів за профілем музею;
- Б) науково-допоміжний матеріал;
- В) музейні предмети, які не мають суспільної цінності;
- Г) матеріали, що виготовляються учнями для експозиційної роботи.

33. Яку інформацію фіксують у каталожній картці музейного предмета:

- А) порядковий номер та найменування предмета;
- Б) джерело та дату надходження;
- В) технічні характеристики предмета;
- Г) все вищеперераховане.

34. Що належить до науково-допоміжного фонду шкільного музею:

- А) виключно музейні предмети, що виготовляються учнями;
- Б) дублетні та обмінні фонди, матеріали для експозиційної роботи;
- В) усі рукописні матеріали та книги;
- Г) тільки фотографії та малюнки.

35. Шкільний краєзнавчий музей – це:

- А) організаційний центр краєзнавчої роботи школи;
- Б) навчально-дослідний та культурно-просвітницький заклад, створений в навчальному закладі для вивчення, збереження, використання та популяризації музейних предметів та музейних колекцій з науковою та освітньою метою;
- В) це експозиція натуральних, штучних, об'ємних і графічних експонатів, зібраних на території рідного краю, яка розміщується в одному з приміщень школи для обслуговування навчально-виховного процесу;
- Г) всі відповіді вірні.

36. Для підписання наказу про відкриття шкільного краєзнавчого музею необхідно:

- А) ініціатива вчителя, підтримка батьківського комітету, бажання адміністрації закладу;
- Б) наявність музейних предметів та приміщення, де можна організувати експозицію, відповідних фінансових та кадрових ресурсів;
- В) письмовий дозвіл сільської / селищної або міської ради відповідної територіальної громади;
- Г) всі відповіді вірні.

37. Що належить до музейно-організаційного напрямку роботи шкільного музею:

А) комплектування основних та виготовлення матеріалів допоміжного фондів, створення стаціонарних експедицій та пересувних виставок, підготовка екскурсів тощо;

Б) розробка, організація і проведення в музеї уроків, навчальних екскурсій, факультативів, занять гуртка та ін.;

В) формування музейної культури школярів, розвиток самостійної пізнавальної діяльності, наочно-образного мислення тощо;

Г) все вищеперераховане.

38. Що належить до освітньо-виховного напрямку роботи шкільного музею:

А) комплектування основних та виготовлення матеріалів допоміжного фондів, створення стаціонарних експедицій та пересувних виставок, підготовка екскурсів тощо;

Б) розробка, організація і проведення в музеї уроків, навчальних екскурсій, факультативів, занять гуртка та ін.;

В) формування музейної культури школярів, розвиток самостійної пізнавальної діяльності, наочно-образного мислення тощо;

Г) все вищеперераховане.

39. Що належить до навчально-програмного напрямку роботи шкільного музею:

А) комплектування основних та виготовлення матеріалів допоміжного фондів, створення стаціонарних експедицій та пересувних виставок, підготовка екскурсів тощо;

Б) розробка, організація і проведення в музеї уроків, навчальних екскурсій, факультативів та ін.;

В) формування музейної культури школярів, розвиток самостійної пізнавальної діяльності, наочно-образного мислення тощо;

Г) все вищеперераховане.

40. Правила проектування експозиції шкільного музею:

А) виключно художня привабливість та популярність;

Б) дотримання принципів науковості та об'єктивності;

В) використання ансамблевого методу;

Г) застосування історико-хронологічного та комплексно-тематичного підходів.

41. Основний результат експозиційної роботи в шкільному музеї:

А) створення красивої виставки;

Б) зростання популярності серед відвідувачів;

В) проведена науково-дослідна, інформаційна та освітньо-виховна робота;

Г) збільшення кількості експонатів.

42. Розробка наукової концепції експозиції шкільного музею передбачає:

А) визначення цілісного узагальненого погляду на мету, завдання, сукупність основних тем, ідей, проблем, які складають основний науковий зміст експозиції;

Б) визначення переліку та змісту розділів, тем, підтем, опис майбутніх експозиційних комплексів;

В) визначення сукупності автентичних (оригінальних) музейних предметів та різних відтворень – моделей, муляжів, текстів тощо, які увійдуть в експозицію;

Г) групування експозиційних матеріалів відповідно до розширеної тематичної структури експозиції.

43. Розробка наукової концепції тематико-експозиційної структури експозиції шкільного музею передбачає:

А) визначення цілісного узагальненого погляду на мету, завдання, сукупність основних тем, ідей, проблем, які складають основний науковий зміст експозиції;

Б) визначення переліку та змісту розділів, тем, підтем, опис майбутніх експозиційних комплексів;

В) визначення сукупності автентичних (оригінальних) музейних предметів та різних відтворень – моделей, муляжів, текстів тощо, які увійдуть в експозицію;

Г) групування експозиційних матеріалів відповідно до розширеної тематичної структури експозиції.

44. Етап відбору експозиційного матеріалу для експозиції шкільного музею передбачає:

А) визначення цілісного узагальненого погляду на мету, завдання, сукупність основних тем, ідей, проблем, які складають основний науковий зміст експозиції;

Б) визначення переліку та змісту розділів, тем, підтем, опис майбутніх експозиційних комплексів;

В) визначення сукупності автентичних (оригінальних) музейних предметів та різних відтворень – моделей, муляжів, текстів тощо, які увійдуть в експозицію;

Г) групування експозиційних матеріалів відповідно до розширеної тематичної структури експозиції.

45. Розробка тематико-експозиційного плану експозиції шкільного музею передбачає:

А) визначення цілісного узагальненого погляду на мету, завдання, сукупність основних тем, ідей, проблем, які складають основний науковий зміст експозиції;

Б) визначення переліку та змісту розділів, тем, підтем, опис майбутніх експозиційних комплексів;

В) визначення сукупності автентичних (оригінальних) музейних предметів та різних відтворень – моделей, муляжів, текстів тощо, які увійдуть в експозицію;

Г) групування експозиційних матеріалів відповідно до розширеної тематичної структури експозиції.

46. Який етап в оформленні музейної експозиції шкільного музею описує процес розробки художньої форми, яка адекватно відображає зміст експозиції:

А) наукове проектування експозиції;

Б) відбір експозиційного матеріалу;

В) розробка тематико-експозиційного плану експозиції;

Г) створення художнього проекту.

47. Які етапи включає процес проектування музейної експозиції:

А) наукове проектування, художнє проектування, реєстрація, легалізація;

Б) формування наукової концепції, розробка художньої форми, виставка, організація екскурсій;

В) вибір експозиційного матеріалу, створення тематико-експозиційного плану, легалізація, комплекс заходів;

Г) наукове проектування, вибір експозиційного матеріалу, художнє проектування, легалізація.

48. Основна функція виставки у шкільному краєзнавчому музеї:

А) продаж музейних експонатів;

Б) розкриття музейного зібрання, популяризація пам'яток історії, культури, природи;

В) проведення щорічних днів відкритих дверей у музеї;

Г) організація тематичних вечорів та конференцій.

49. За змістом виставки у шкільному музеї можуть бути:

А) традиційні та приурочені до видатних дат;

Б) стаціонарні та пересувні;

В) тематичні, систематичні, ансамблеві;

Г) всі відповіді вірні.

50. Які організаційні заходи традиційно реалізуються в ході підготовки та проведення виставки в шкільному музеї:

А) реєстрація музею та формування групових екскурсійних маршрутів;

Б) видача каталогів та буклетів відвідувачам;

В) формування групових екскурсійних маршрутів, проведення екскурсій, узгодження графіка роботи з вчителями-предметниками;

Г) інвентаризація та демонтаж експонатів після завершення виставки.

ТЕМА 8. ЕКСКУРСІЇ ЯК ФОРМА КРАЄЗНАВЧО-ТУРИСТИЧНОЇ РОБОТИ

1. Яка з наведених форм екскурсій є організованим виїздом учнів під час уроків для ознайомлення з конкретними об'єктами, явищами та процесами, які ілюструють вивчені теоретичні положення?

- А) краєзнавчі позапрограмні екскурсії;
- Б) традиційні екскурсії-демонстрації;
- В) екскурсії-прогулянки;
- Г) навчальні (програмні) екскурсії

2. Яка форма екскурсій поєднує в собі елементи пізнання з елементами відпочинку на природі?

- А) екскурсія-прогулянка;
- Б) екскурсія-лекція;
- В) екскурсія-спектакль;
- Г) екскурсія-концерт.

3. Яка з форм екскурсій передбачає ознайомлення з музичною або літературною темою з прослуховуванням відповідних творів відомих письменників чи композиторів?

- А) екскурсія-спектакль;
- Б) екскурсія-концерт;
- В) екскурсія-лекція;
- Г) екскурсія-демонстрація.

4. Які види екскурсій є обов'язковими для відвідування всіма школярами:

- А) навчальні (програмні) екскурсії;
- Б) традиційні екскурсії-демонстрації;
- В) екскурсії-лекції;
- Г) краєзнавчі позапрограмні екскурсії.

5. Які об'єкти можуть включати в себе екскурсії в природу:

- А) рельєф та корисних копалин;
- Б) ландшафт і рослини;
- В) природні води та тваринний світ;
- Г) всі згадані вище.

6. За дидактичною метою шкільні екскурсії бувають:

- А) вступними, поточними, узагальнюючими;
- Б) екскурсія-прогулянка, екскурсія-лекція, екскурсія-демонстрація;
- В) пішохідні, транспортні, комбіновані;
- Г) на природу, в сферу господарської та культурної діяльності населення.

7. За засобами пересування шкільні екскурсії бувають:

- А) вступними, поточними, узагальнюючими;
- Б) екскурсія-прогулянка, екскурсія-лекція, екскурсія-демонстрація;
- В) пішохідні, транспортні, комбіновані;
- Г) на природу, в сферу господарської та культурної діяльності населення.

8. В залежності від об'єкту показу шкільні екскурсії бувають:

- А) вступними, поточними, узагальнюючими;

- Б) екскурсія-прогулянка, екскурсія-лекція, екскурсія-демонстрація;
- В) пішохідні, транспортні, комбіновані;
- Г) на природу, в сферу господарської та культурної діяльності населення.

9. За формою проведення шкільні екскурсії бувають:

- А) вступними, поточними, узагальнюючими;
- Б) екскурсія-прогулянка, екскурсія-лекція, екскурсія-демонстрація;
- В) пішохідні, транспортні, комбіновані;
- Г) на природу, в сферу господарської та культурної діяльності населення.

10. Яка з функцій шкільної екскурсії спрямована на формування нових, розширення та поглиблення існуючих знань з географії рідного краю:

- А) освітньо-пізнавальна;
- Б) розвиваючо-виховна;
- В) організації дозвілля;
- Г) соціалізації.

11. Яка з функцій шкільної екскурсії полягає у розширенні світогляду, формуванні стійкої громадянської позиції школярів та вихованні у них любові до рідного краю:

- А) освітньо-пізнавальна;
- Б) розвиваючо-виховна;
- В) організації дозвілля;
- Г) соціалізації.

12. Яка з функцій шкільної екскурсії забезпечує задоволення духовних і рекреаційних потреб школярів, відновлення їхніх духовних і фізичних сил шляхом контрастної зміни обстановки й виду діяльності:

- А) освітньо-пізнавальна;
- Б) розвиваючо-виховна;
- В) організації дозвілля;
- Г) соціалізації.

13. Яка з функцій шкільної екскурсії полягає в створенні можливостей для оволодіння учнями навичок взаємодії з іншими людьми, правилами поведінки в колективі, подолання психологічного бар'єру у відносинах з однокласниками та іншими членами суспільства:

- А) освітньо-пізнавальна;
- Б) розвиваючо-виховна;
- В) організації дозвілля;
- Г) соціалізації.

14. Ознака, яка не характеризує екскурсію:

- А) тривалість проведення від однієї академічної години (45 хв.) до одного дня;
- Б) тематична спрямованість;
- В) наявність об'єктів показу;
- Г) наявність природних та/або штучних перешкод

15. Ознака, яка не характеризує екскурсію:

- А) виконання технічних прийомів, спеціальних тактичних та/або технічних завдань;
- Б) переміщення за задалегідь встановленим маршрутом;

- В) цілеспрямованість показу об'єктів та їх відповідність обраній меті та темі;
- Г) наявність кваліфікованого керівника.

16. Який з названих критеріїв не впливає на відбір об'єктів шкільних екскурсій:

- А) пізнавальна цінність, доступність;
- Б) інтерактивність, історична і культурна цінність;
- В) безпека, наукова та освітня цінність;
- Г) інтерес для студентів, ступінь збереження, відстань від навчального закладу.

17. Пізнавальна цінність екскурсійного об'єкту – це:

- А) його значущість для теми екскурсій, наявність важливої інформації та матеріалів для демонстрації;
- Б) легкий доступ до об'єкта для учасників екскурсій, включаючи зручний транспортний під'їзд, наявність парковки та безпеку маршруту;
- В) можливість взаємодії учасників з об'єктом, можливість доторкатися, взяти участь у деяких діях або експериментах;
- Г) об'єкт має історичне або культурне значення, він може бути інтересним для екскурсій, яка спрямована на вивчення минулого чи традицій.

18. Доступність екскурсійного об'єкту – це:

- А) його значущість для теми екскурсій, наявність важливої інформації та матеріалів для демонстрації;
- Б) легкий доступ до об'єкта для учасників екскурсій, включаючи зручний транспортний під'їзд, наявність парковки та безпеку маршруту;
- В) можливість взаємодії учасників з об'єктом, можливість доторкатися, взяти участь у деяких діях або експериментах;
- Г) об'єкт має історичне або культурне значення, він може бути інтересним для екскурсій, яка спрямована на вивчення минулого чи традицій.

19. Інтерактивність екскурсійного об'єкту – це:

- А) його значущість для теми екскурсій, наявність важливої інформації та матеріалів для демонстрації;
- Б) легкий доступ до об'єкта для учасників екскурсій, включаючи зручний транспортний під'їзд, наявність парковки та безпеку маршруту;
- В) можливість взаємодії учасників з об'єктом, можливість доторкатися, взяти участь у деяких діях або експериментах;
- Г) об'єкт має історичне або культурне значення, він може бути інтересним для екскурсій, яка спрямована на вивчення минулого чи традицій.

20. Історична та культурна цінність екскурсійного об'єкту – це:

- А) його значущість для теми екскурсій, наявність важливої інформації та матеріалів для демонстрації;
- Б) легкий доступ до об'єкта для учасників екскурсій, включаючи зручний транспортний під'їзд, наявність парковки та безпеку маршруту;
- В) можливість взаємодії учасників з об'єктом, можливість доторкатися, взяти участь у деяких діях або експериментах;
- Г) об'єкт має історичне або культурне значення, він може бути інтересним для екскурсій, яка спрямована на вивчення минулого чи традицій.

21. Безпека екскурсійного об'єкту – це:

- А) його безпечність для відвідування;

Б) легкий доступ до об'єкта для учасників екскурсії, включаючи зручний транспортний під'їзд, наявність парковки та безпеку маршруту;

В) об'єкт повинен бути цікавим для учасників екскурсії та мати зрозумілу історію чи концепцію, яку можна легко сприйняти;

Г) об'єкт може передати важливі знання чи навички, які відповідають навчальним цілям.

22. Зрозумілість екскурсійного об'єкту – це:

А) його безпечність для відвідування;

Б) легкий доступ до об'єкта для учасників екскурсії, включаючи зручний транспортний під'їзд, наявність парковки та безпеку маршруту;

В) об'єкт повинен бути цікавим для учасників екскурсії та мати зрозумілу історію чи концепцію, яку можна легко сприйняти;

Г) об'єкт може передати важливі знання чи навички, які відповідають навчальним цілям.

23. Наукова та освітня цінність екскурсійного об'єкту – це:

А) його безпечність для відвідування;

Б) легкий доступ до об'єкта для учасників екскурсії, включаючи зручний транспортний під'їзд, наявність парковки та безпеку маршруту;

В) об'єкт повинен бути цікавим для учасників екскурсії та мати зрозумілу історію чи концепцію, яку можна легко сприйняти;

Г) об'єкт може передати важливі знання чи навички, які відповідають навчальним цілям.

24. Яка головна мета позакласної шкільної екскурсії:

А) забезпечення навчального процесу цікавими фактами та поняттями;

Б) забезпечення всебічного та гармонійного розвитку школярів;

В) підготовка студентів до екскурсійної діяльності;

Г) збагачення знань студентів про географію.

25. Попередня робота при підготовці шкільної екскурсії не включає:

А) підбір та вивчення матеріалів, визначення мети та завдань екскурсії;

Б) затвердження документації та публікація результатів;

В) складання екскурсійного маршруту та написання тексту екскурсії;

Г) робота над методикою проведення екскурсії та вибір транспорту.

26. Які критерії враховуються при побудові маршруту пішохідної екскурсії для школярів:

А) доступність об'єктів, їхній історичний статус, віддаленість від школи, кількість зупинок вздовж маршруту;

Б) довжина маршруту, пішохідність, освітня цінність об'єктів, можливість інтерактивності;

В) відстань від школи, кількість екскурсійних об'єктів поруч, зручність транспортного сполучення;

Г) історична цінність об'єктів, наявність водойм, зручність паркування, можливість користування гідом.

27. На які основні завдання при побудові маршруту шкільної екскурсії повинні орієнтуватися педагоги?

А) забезпечення максимальної розваги для учасників, найкоротший маршрут, можливість відвідати якнайбільше об'єктів за короткий час;

Б) мінімізація переміщень між об'єктами, забезпечення логіки розкриття теми, уникнення тривалих пауз під час екскурсії;

В) відвідання найбільш популярних місць, організація вільного часу для учасників, можливість зупинок для перекусу та відпочинку;

Г) пішохідний маршрут не більше 5 км, максимальна кількість екскурсійних об'єктів, доступність транспорту для всіх учасників.

28. Як можна покращити пізнавальну ефективність екскурсійного маршруту:

А) збільшити тривалість екскурсії для більш детального розгляду об'єктів, додати більше пауз для відпочинку учасників;

Б) забезпечити максимальну кількість переходів між об'єктами, навіть якщо це вимагає додаткового часу;

В) мінімізувати переходи між об'єктами, додати інтерактивних завдань на маршруті, уникнути тривалих пауз під час екскурсії;

Г) змінити маршрут на більш гармонійний, незалежно від доступності об'єктів, щоб уникнути нудьги учасників.

29. Яка інформація повинна бути відображена на картосхемі екскурсійного маршруту:

А) назви об'єктів та їхні адреси;

Б) номери автобусних маршрутів та станцій метро (за наявності) поруч із кожним об'єктом;

В) умовні значки з номерами об'єктів, легенда з поясненням, місця зупинок;

Г) загальний кілометраж маршруту та відстань між об'єктами.

30. У якому випадку використання транспортного засобу на екскурсії найбільш обґрунтоване:

А) загальна довжина маршруту більше 4-х км;

Б) є можливість використання транспортного засобу;

В) екскурсія триває більше 5 годин;

Г) відсутнє бажання учнів йти пішки.

31. Якими критеріями варто керуватися при прокладанні маршруту для екскурсії:

А) безпечність маршруту;

Б) мінімізація переміщень між об'єктами та уникнення повторень;

В) збалансованість тривалості екскурсій та кількості об'єктів;

Г) все вищеперераховане.

32. Які аспекти повинні бути враховані при організації автобусної екскурсії для школярів:

А) технічні та безпекові аспекти;

Б) розважальні аспекти для учасників;

В) інструктивні аспекти;

Г) все вищеперераховане.

33. Які дидактичні вимоги ставляться до тексту шкільної екскурсії:

А) зрозумілість і доступність, проблемність і стислість подачі інформаційного матеріалу;

Б) структурованість, науковість та точність інформації;

В) цільове спрямування, оцінювання;

Г) все вищеперераховане.

34. Яке важливе завдання покладається на Вступ до тексту екскурсії:

- А) передбачає надання відповідей на запитання учнів та їхніх батьків;
- Б) інформує про зміст, місце та тривалість екскурсії, визначає правила поведінки та інструктує учасників;
- В) передбачає знайомство учасників екскурсії між собою;
- Г) передбачає знайомство учасників шкільної екскурсії з їхнім керівником.

35. Чим завершується розробка маршруту для шкільної екскурсії:

- А) його апробацією розробником;
- Б) публікацією маршруту в батьківських чатах та соціальних мережах;
- В) формуванням групи для проведення екскурсії;
- Г) розробкою інформаційних буклетів.

36. Що входить до «портфеля екскурсовода»:

- А) рідкісні книги про історію об'єктів;
- Б) малюнки дітей про об'єкти;
- В) мапи, схеми, фото, копії документів;
- Г) іграшки для дітей.

37. Які критерії вибору наочних посібників для «портфеля екскурсовода»:

- А) великі розміри і яскравість;
- Б) цінова доступність;
- В) необхідність використання, пізнавальна цінність, виразність;
- Г) вага і форма.

38. Краєзнавча шкільна екскурсія – це:

- А) особлива форма навчальної та позанавчальної роботи, що забезпечує поглиблення знань школярів, розширення їхнього кругозору та підняття загального культурного рівня;
- Б) найважливіший засіб пізнання географії рідного краю, його історії, перетворення природи і господарства;
- В) форма туристично-краєзнавчої роботи, перед якою ставиться мета закріпити знання, здобуті на уроках;
- Г) всі відповіді вірні.

39. Схема траси маршруту екскурсії містить інформацію про:

- А) маршрут екскурсії, її тривалість та протяжність, схему маршруту та розшифрування цієї схеми;
- Б) комплект інформаційних матеріалів, які використовуються в ході екскурсії з метою доповнення її змістової частини;
- В) тему та маршрут екскурсії, її тривалість та протяжність, автора-розробника, об'єкти показу, організаційні та методичні вказівки тощо;
- Г) всі відповіді вірні.

40. Що складає зміст «портфеля екскурсовода»:

- А) маршрут екскурсії, її тривалість та протяжність, схему маршруту та розшифрування цієї схеми;
- Б) комплект інформаційних матеріалів, які використовуються в ході екскурсії з метою доповнення її змістової частини;

- В) тему та маршрут екскурсії, її тривалість та протяжність, автора-розробника, об'єкти показу, організаційні та методичні вказівки тощо;
Г) всі відповіді вірні.

41. Технологічна карта екскурсії містить інформацію про:

- А) маршрут екскурсії, її тривалість, протяжність та зміст;
Б) автора-розробника екскурсії, об'єкти показу та основні питання, які необхідно розглянути;
В) хронометраж, організаційні та методичні вказівки;
Г) всі відповіді вірні.

42. Яка основна мета складання технологічної карти екскурсії:

- А) визначення вартості екскурсії;
Б) систематизація інформації та логічна послідовність перегляду об'єктів екскурсії;
В) визначення кількості учасників групи;
Г) всі відповіді вірні.

43. Що дозволяє досягти успіху в проведенні шкільної екскурсії:

- А) кількість використаних методичних прийомів;
Б) вік дітей, які беруть участь в екскурсії;
В) відповідність методичних прийомів меті та завданням екскурсії;
Г) погода та настрої екскурсантів.

44. Які обов'язки має керівник навчального закладу, відправляючи школярів на екскурсію:

- А) видати наказ щодо мети, часу, маршруту, учасників заходу та призначеного керівника екскурсії та його заступника;
Б) взяти розписки з батьків про їхню згоду на проведення екскурсії;
В) взяти участь у самій екскурсії;
Г) всі документи, що стосуються екскурсії, надіслати в органи управління освітою на узгодження.

45. Які умови повинні бути виконані для перевезення школярів під час автобусної екскурсії:

- А) перевезення лише у світі пору доби;
Б) водій повинен мати стаж не менше 5 років;
В) сприятливі погодні умови;
Г) все вищеперераховане.

46. Обов'язки керівника екскурсійної групи школярів та його заступників:

- А) надання першої медичної допомоги у разі необхідності;
Б) ознайомити школярів із планом роботи та маршрутом екскурсії;
В) проведення цільового інструктажу та нагадування про важливість дотримання правил громадського порядку та техніки безпеки;
Г) все вищеперераховане.

47. Обов'язки керівника екскурсійної групи школярів під час мандрівки:

- А) забезпечення продуктами харчування та питною водою учасників;
Б) забезпечення безпечних умов для учасників, утримання затвердженого маршруту та плану екскурсії, надання першої домедичної допомоги у разі нещасного випадку;

- В) написання списків учасників та узгодження маршруту розкладу руху автобуса з місцевою поліцією;
- Г) все вищеперераховане.

48. Які права та обов'язки школярів-учасників екскурсії:

- А) вчасне виконання розпорядження керівника групи та його заступників;
- Б) повідомлення про будь-які проблеми керівнику групи;
- В) дотримання громадського порядку та поваги до природи;
- Г) все вищеперераховане.

49. Додаткові вимоги до оформлення документації для здійснення автобусної екскурсійної подорожі школярів (порівняно з пішохідними екскурсіями):

- А) погодження маршруту з поліцією;
- Б) страхування учнів від нещасних випадків;
- В) страхування місць в автобусі;
- Г) все вищеперераховане.

50. Першочергові дії керівника групи у разі нещасного випадку під час шкільної екскурсії:

- А) повідомити про нещасний випадок батьків дитини;
- Б) розібратися в причині нещасного випадку;
- В) надати першу медичну допомоги та, за необхідності, доправити його до закладу охорони здоров'я;
- Г) повідомити керівника навчального закладу та виїхати на зустріч медичної бригади.

ТЕМА 9. ПОДОРОЖ ЯК ФОРМА КРАЄЗНАВЧО-ТУРИСТИЧНОЇ РОБОТИ ШКОЛЯРІВ

1. Які види подорожей школярів розрізняють за засобами пересування:

- А) пішохідні та транспортні;
- Б) освітньо-пізнавальні, тренувальні, рекреаційні;
- В) пішохідні, транспортні та комбіновані;
- Г) велосипедні, автобусні та подорожі залізницями.

2. Який з органів центральної виконавчої влади встановлює нормативи для туристсько-краєзнавчої роботи зі школярами:

- А) Міністерство туризму України;
- Б) Міністерство освіти та науки України;
- В) Міністерство культури України;
- Г) Міністерство спорту України.

3. Які подорожі школярів можуть класифікуватися як некатегорійні походи:

- А) ті, що тривають більше 48 годин
- Б) ті, що не відповідають вимогам до походів I - VI категорій складності
- В) ті, що проводяться за межами України
- Г) ті, на які не оформлена відповідна документація.

4. Краєзнавча подорож – це:

А) колективне відвідування організованою групою учнівської та/або студентської молоді визначених місць за задалегідь розробленим маршрутом з подоланням природних та штучних перешкод різних категорій трудності у визначені строки;

Б) колективне відвідування тривалістю більше 24 годин вихованцями, учнями, студентами визначених місць з освітньою, навчально-виховною, науковою, пізнавальною чи розважальною метою у складі організованої групи під керівництвом осіб, призначених у встановленому порядку;

В) форма туристично-краєзнавчої роботи, перед якою ставиться мета закріпити знання, здобуті на уроках;

Г) всі відповіді вірні.

5. Вивчення району майбутньої краєзнавчої подорожі учнів здійснюється:

- А) за науково-популярною літературою та довідниками;
- Б) періодичними виданнями;
- В) даними метеорологічних спостережень та картографічними матеріалами;
- Г) всі відповіді вірні.

6. Типи маршрутів краєзнавчої подорожі школярів:

- А) дальній та місцевий;
- Б) лінійний, радіальний, кільцевий, комбінований;
- В) пішохідний, транспортний, комбінований;
- Г) всі відповіді вірні.

7. За характером використання спорядження для подорожі поділяється на:

- А) особисте, групове та спеціальне;
- Б) зимове, літнє, трисезонне;
- В) групове та індивідуальне;

Г) чоловіче, жіноче, дитяче.

8. Заповнення польового щоденника здійснюється:

- А) при розробці плану та маршруту подорожі;
- Б) під час подорожі;
- В) за результатами подорожі;
- Г) всі відповіді вірні.

9. Освітньо-пізнавальна мета краєзнавчої подорожі школярів полягає у:

- А) вивченні рідного краю, пам'ятних місць та життя свого району;
- Б) виконанні учнями значної кількості прикладних дослідницьких робіт;
- В) підготовці учнів до участі в експедиції: удосконалення технічних туристських навичок, підвищення загальної та спеціальної фізичної підготовки тощо;
- Г) відновленні організму за допомогою активного відпочинку.

10. Дослідницька (наукова) мета краєзнавчої подорожі школярів полягає у:

- А) вивченні рідного краю, пам'ятних місць та життя свого району;
- Б) виконанні учнями значної кількості прикладних дослідницьких робіт;
- В) підготовці учнів до участі в експедиції: удосконалення технічних туристських навичок, підвищення загальної та спеціальної фізичної підготовки тощо;
- Г) відновленні організму за допомогою активного відпочинку.

11. Тренувальна (спортивна) мета краєзнавчої подорожі школярів полягає у:

- А) вивченні рідного краю, пам'ятних місць та життя свого району;
- Б) виконанні учнями значної кількості прикладних дослідницьких робіт;
- В) підготовці учнів до участі в експедиції: удосконалення технічних туристських навичок, підвищення загальної та спеціальної фізичної підготовки тощо;
- Г) відновленні організму за допомогою активного відпочинку.

12. Рекреаційна мета краєзнавчої подорожі школярів полягає у:

- А) вивченні рідного краю, пам'ятних місць та життя свого району;
- Б) виконанні учнями значної кількості прикладних дослідницьких робіт;
- В) підготовці учнів до участі в експедиції: удосконалення технічних туристських навичок, підвищення загальної та спеціальної фізичної підготовки тощо;
- Г) відновленні організму за допомогою активного відпочинку.

13. Подорож, що здійснюється організованою групою учнівської та/або студентської молоді за заздалегідь розробленим маршрутом з подоланням природних та штучних перешкод різних категорій труднощі у визначені строки – це:

- А) туристський спортивний похід;
- Б) краєзнавча подорож;
- В) некатегорійний похід;
- Г) краєзнавча експедиція з активними способами пересування.

14. Колективне відвідування тривалістю більше 24 годин вихованцями, учнями, студентами визначних місць з освітньою, навчально-виховною, науковою, пізнавальною чи розважальною метою у складі організованої групи під керівництвом осіб, призначених у встановленому порядку – це:

- А) туристський спортивний похід;
- Б) краєзнавча подорож;

- В) некатегорійний похід;
- Г) краєзнавча експедиція з активними способами пересування.

15. Похід 1–3 ступенів складності або похід нижче 1 ступеня складності, який за протяжністю, тривалістю та/або кількістю і складністю перешкод не відповідає вимогам до походів I – VI категорій складності – це:

- А) туристський спортивний похід;
- Б) краєзнавча подорож;
- В) некатегорійний похід;
- Г) краєзнавча експедиція з активними способами пересування.

16. Подорож, основним завданням якої є проведення дослідницької краєзнавчої роботи щодо вивчення історії рідного краю, довкілля, явищ соціального життя, світової цивілізації, географічних, етнографічних, історичних об'єктів та інших досліджень – це:

- А) туристський спортивний похід;
- Б) краєзнавча подорож;
- В) некатегорійний похід;
- Г) краєзнавча експедиція з активними способами пересування.

17. Нормативні акти МОН України, які регламентують порядок організації туристсько-краєзнавчої роботи:

- А) Інструкції щодо організації та проведення екскурсій і подорожей з учнівською та студентською молоддю;
- Б) Інструктивно-методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу та викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2022/2023 навчальному році;
- В) Наказ «Про проведення Всеукраїнського огляду-конкурсу на кращий стан фізичного виховання в закладах загальної середньої освіти»;
- Г) все вищеперераховане.

18. Яка з нижчеперелічених потреб учнів є найважливішою для реалізації освітньо-пізнавальної функції подорожі:

- А) потреба у розвагах;
- Б) потреба у новизні та пізнанні;
- В) потреба у спілкуванні з іншими;
- Г) потреба у відпочинку.

19. Яка функція подорожі сприяє формуванню стійкої громадянської позиції учнів та любові до рідної землі:

- А) освітньо-пізнавальна функція;
- Б) розвиваючо-виховна функція;
- В) рекреаційна функція;
- Г) функція соціалізації.

20. Яка функція подорожі сприяє відновленню духовних і фізичних сил шляхом контрастної зміни обстановки та виду діяльності:

- А) освітньо-пізнавальна функція;
- Б) рекреаційна функція;
- В) функція соціалізації;
- Г) тренувальна функція.

21. Яка функція подорожі створює можливості для оволодіння навичками взаємодії з іншими людьми та умінням аналізувати дії товаришів:

- А) освітньо-пізнавальна функція;
- Б) рекреаційна функція;
- В) функція соціалізації;
- Г) тренувальна функція.

22. Яка функція подорожі має на меті удосконалення фізичного розвитку підростаючого покоління та формування прикладних умінь і навичок для краєзнавчих експедицій:

- А) освітньо-пізнавальна функція;
- Б) рекреаційна функція;
- В) функція соціалізації;
- Г) тренувальна функція.

23. Яка функція подорожі забезпечує конкретизацію, доповнення та систематизацію знань учнів, отриманих на заняттях з географії, ботаніки, зоології, та дозволяє тим самим встановлювати міжпредметні зв'язки:

- А) освітньо-пізнавальна функція;
- Б) рекреаційна функція;
- В) функція соціалізації;
- Г) тренувальна функція.

24. Який маршрут подорожі характерний тим, що його початок і кінець розташовані в одній точці:

- А) лінійний маршрут;
- Б) кільцевий маршрут;
- В) радіальний маршрут;
- Г) комбінований маршрут.

25. Який маршрут передбачає кількадевні походи від базового табору та радіальні виходи для огляду цікавих об'єктів:

- А) лінійний маршрут;
- Б) кільцевий маршрут;
- В) радіальний маршрут;
- Г) комбінований маршрут.

26. Який маршрут має складові лінійного, кільцевого та радіального маршрутів у комбінаціях:

- А) лінійний маршрут;
- Б) кільцевий маршрут;
- В) радіальний маршрут;
- Г) комбінований маршрут.

27. Що враховують під час розробки маршруту для краєзнавчої подорожі учнів:

- А) наявність природних перешкод;
- Б) лінійність маршруту;
- В) кількість відвідуваних міст;
- Г) кількість учасників подорожі

28. Якою може бути тривалість краєзнавчої подорожі учнів 7–8 класів:

- А) подорож не повинна тривати більше 10 днів;
- Б) тривалість подорожі не повинна перевищувати 20 днів з добовими переходами 14–16 км;
- В) тривалість подорожі не повинна перевищувати 30 днів;
- Г) учні 7–8 класів взагалі не можуть брати участь у краєзнавчих подорожах.

29. Що повинен відображати план краєзнавчої подорожі:

- А) мету, головні завдання, маршрут та загальну довжину;
- Б) мету та головні завдання, краєзнавчу та суспільно корисну роботу на маршруті, екскурсійні об'єкти для відвідування, відомості про маршрут, графік руху, подолання природних перешкод;
- В) мету та головні завдання, список учасників; екскурсійні об'єкти для відвідування, відомості про маршрут, графік руху;
- Г) назву, керівника, маршрут та графік руху, екскурсійні об'єкти для відвідування.

30. Найбільш поширений тип маршруту в практиці шкільної краєзнавчої роботи:

- А) лінійний маршрут;
- Б) кільцевий маршрут;
- В) радіальний маршрут;
- Г) комбінований маршрут.

31. Який критерій є важливим у формуванні групи для шкільної краєзнавчої подорожі:

- А) кількість учасників повинна бути більше 40 чоловік;
- Б) учасники повинні бути різного віку, фізичної та спеціальної підготовки;
- В) група повинна бути якнайбільша;
- Г) учасники повинні бути приблизно однакові за віком, фізичною та спеціальною підготовкою.

32. Які обов'язки виконують направляючий та замикаючий на маршруті під час шкільної краєзнавчої подорожі:

- А) направляючий готує їжу для всієї групи, замикаючий слідкує за тим, щоб ніхто не відставав;
- Б) направляючий задає та регулює темп руху, замикаючий стежить за тим, щоб ніхто не відставав;
- В) направляючий розпалює вогнище, замикаючий прибирає за групою;
- Г) направляючий відповідає за медичну допомогу, замикаючий веде щоденник подорожі.

33. Які види робіт можуть бути покладені на учнів для проведення пошуково-дослідницької роботи:

- А) виключно обробка фотографій;
- Б) приготування їжі;
- В) завдання з геології, ботаніки, зоології, історії тощо;
- Г) організація дозвілля.

34. Які основні обов'язки шеф-кухаря в групі під час шкільної краєзнавчої подорожі:

- А) займатися розпалюванням вогнища та гасінням його;

- Б) організувати харчування групи: закупка, облік, збереження та поповнення продуктів, розподіл їх по рюкзаках;
- В) вести щоденник подорожі;
- Г) надавати першу допомогу потерпілому.

35. Які вимоги пред'являються до туристського спорядження:

- А) воно повинно бути яскравого кольору, щоб його було легше помітити;
- Б) воно повинно бути важким, щоб витримувати велику вагу;
- В) воно повинно бути легким, міцним, надійним, зручним, водонепроникним, простим у користуванні;
- Г) воно повинно бути великого розміру для більшого зберігання речей.

36. Які існують види туристського спорядження:

- А) засоби пересування та транспортування вантажів;
- Б) бівуачне та допоміжне обладнання;
- В) засоби пересування, засоби транспортування вантажів, бівуачне, спеціальне, допоміжне обладнання;
- Г) допоміжне, спеціальне, групове, індивідуальне обладнання.

37. Які фактори враховуються при складанні раціону для харчування під час шкільної краєзнавчої подорожі:

- А) кількість учасників подорожі;
- Б) тип мандрівки (піший похід, велопохід тощо);
- В) тривалість та складність подорожі, кількість учасників подорожі;
- Г) вартість продуктів, які можна легко приготувати на вогнищі.

38. Як проводяться розрахунки необхідної кількості продуктів для краєзнавчої подорожі учнів:

- А) кількість продуктів на день на людину множаться на кількість годин, які планується бути в дорозі;
- Б) кількість продуктів у день на людину множиться на кількість днів та на кількість учасників подорожі;
- В) шеф-кухар здійснює розрахунки з урахуванням потреб кожного учня;
- Г) кількість продуктів у день на людину множиться на кількість кілометрів, які планується подолати.

39. Що включає в себе кошторис подорожі:

- А) витрати на подарунки для керівника подорожі;
- Б) витрати на купівлю нових технологічних гаджетів для групи;
- В) витрати на харчування, спорядження, переїзди, ночівлі, екскурсії, квитки у музеї та театри, звіт і резервний фонд;
- Г) витрати на відвідування ресторанів та кафе під час подорожі, подарунки іменинникам та надання першої необхідної допомоги.

40. Яку роль відіграє фінансова комісія під час подорожі школярів:

- А) відповідають за приготування їжі для всієї групи;
- Б) контролюють і обліковують витрати грошей під час подорожі;
- В) забезпечують фінансування подорожі;
- Г) їм віддають особисті кошти на зберігання під час проходження складних ділянок маршруту.

41. Що включає в себе підготовка учнів до туристської подорожі:

А) фізичні тренування та опанування елементів спортивної техніки, вивчення необхідних теоретичних матеріалів, підготовка картографічних матеріалів;

Б) знайомство з основами техніки туризму, опанування навичками розпалювати вогнище та готувати їжу;

В) вивчення прийомів подолання природних перешкод та надання першої медичної допомоги;

Г) систематичні фізичні тренування, вдосконалення елементів спортивної техніки, знайомство з основами техніки туризму, тактика походу та прийоми подання медичної допомоги.

42. Яке місце визначається під час руху на маршруті для фізично слабших учнів:

А) йдуть попереду і вказують напрямок руху групи;

Б) йдуть на початку групи, відразу за направляючим;

В) не беруть участь у пішохідних подорожах;

Г) вони залишаються у таборі виконувати науково-дослідницькі завдання.

43. Які документи потрібно оформити перед початком краєзнавчо-туристичної подорожі з учнями:

А) наказ про проведення екскурсії, затверджений керівником групи;

Б) список учасників подорожі, медичні довідки, маршрут подорожі, план подорожі, відмітки про інструктаж з безпеки;

В) заяви від фізично слабких учасників про особисту відповідальність за свій стан здоров'я у поході;

Г) підписані групою договори з місцевими туристичними агенціями.

44. На що звертають увагу у пішохідних походах для забезпечення безпеки групи:

А) виключно швидкість пересування та час виходу на маршрут;

Б) розташування групи в колону по одному, організація руху та відпочинку, безпечність ночівлі;

В) способи пересування та розклад руху групи;

Г) взаємне безконфліктне спілкування між учасниками групи.

45. Чому вихід групи на пішохідних маршрутах призначається на ранні години:

А) щоб зустріти світанок та мати більше часу на відвідування туристичних об'єктів;

Б) для ефективнішого використання світлового дня, вибору місця для ночівлі та організації безпеки на маршруті;

В) це залежить від вибору групи та її керівника, поставлених науково-дослідних завдань та складності перешкод на маршруті;

Г) вранці ще не так палить сонце і значно легше проходити маршрут.

46. Які переваги має стрій в колону по одному в пішохідних походах:

А) забезпечує найшвидший рух групи;

Б) зменшує можливість взаємодії між учасниками групи;

В) дозволяє вільно оглядати навколишню місцевість та легко взаємодіяти та надавати допомогу один одному;

Г) не всі застрягнуть у болоті, якщо таке буде по маршруту, і тоді одні зможуть допомогти іншим.

47. Яка розстановка учасників групи в поході є оптимальною з точки зору безпеки руху:

А) направляючий – найвищий у зрості із досвідчених туристів, за ним фізично слабкі учасники, замикаючий – досвідчений турист;

Б) направляючий – найнижчий у зрості, за ним фізично слабші учасники, замикаючий – новачок у туризмі;

В) направляючий – досвідчений турист, за ним йдуть найсильніші учасники, фізично слабші учасники замикають групу;

Г) розстановка учасників не має значення для безпеки руху.

48. Які інтервали між привалами рекомендовані для оптимального фізичного навантаження учнів у поході:

А) короткі привали кожні 20 хвилин;

Б) короткі привали кожні 40-50 хвилин;

В) короткі привали кожні 2 години;

Г) короткі привали кожні 30-45 хвилин.

49. Чому робочий день у шкільному поході рекомендовано обмежувати 6–8 годинами:

А) рекомендація здорового способу життя;

Б) оптимальний час для вивчення природи і виконання завдань дослідницької роботи;

В) визначається фізичною здатністю учасників та специфікою маршруту;

Г) дозволяє забезпечити достатню кількість часу для відпочинку та ночівлі.

50. Вимоги до ведення польового щоденника у туристському поході:

А) записи повинні бути об'ємними, деталізованими і охоплювати всі події дня;

Б) залишати вільні сторінки для малюнків та схем;

В) не фіксувати ті події, які стосуються пошуково-дослідницької роботи, бо вони фіксуються окремо;

Г) не фіксувати ті події, які не стосуються пошуково-дослідницької роботи.

ТЕМА 10. ЕКСПЕДИЦІЯ ЯК ФОРМА КРАЄЗНАВЧО-ТУРИСТИЧНОЇ РОБОТИ

1. Основна особливість шкільних експедицій з краєзнавства:

- А) проведення спортивних змагань у природних умовах;
- Б) навчання учасників першої медичної допомоги;
- В) пошуково-дослідницька спрямованість та самостійна діяльність учасників;
- Г) організація різноманітних конкурсів на природі.

2. Які напрямки можуть мати національні краєзнавчі експедиції:

- А) краєзнавча, спортивна, археологічна експедиція;
- Б) духовна спадщина, козацька історія, географія рідного краю;
- В) літературознавча, художньо-мистецька, гастрономічна експедиція;
- Г) математична, фізична, хімічна експедиція.

3. Як відбувається оцінювання краєзнавчо-дослідницьких робіт у III (Всеукраїнському) турі конкурсу?

- А) шляхом вибору найцікавіших робіт учителями-експертами;
- Б) методом експертної оцінки, за результатами розгляду робіт суддівськими колегіями;
- В) за кількістю зібраної емпіричної інформації учасниками;
- Г) шляхом визначення популярності робіт серед слухачів у Zoom.

4. Що є наступним кроком у річній роботі учасників краєзнавчої експедиції після проведення туристських походів та збору матеріалів?

- А) створення фільмів про природні пам'ятки області;
- Б) оформлення есе на тему краєзнавчих вражень від походів;
- В) проведення підсумкових конференцій, виставок, фестивалів;
- Г) підготовка звітних презентацій для участі у Всеукраїнському конкурсі на кращий туристський маршрут.

5. Яку роботу проводять учасники краєзнавчих експедицій:

- А) приготування їжі з місцевих продуктів;
- Б) збір геологічних, етнографічних, фенологічних матеріалів та оформлення теми дослідження;
- В) виготовлення сувенірів із природних матеріалів;
- Г) організація розважальних заходів для місцевих жителів.

6. Які напрямки можуть мати краєзнавчі експедиції місцевого значення:

- А) вивчення історії існуючих магазинів у місті;
- Б) дослідження різноманітності тварин у місцевому зоопарку;
- В) вивчення архітектурних пам'яток міста та його околиць;
- Г) аналіз використання інтернет-ресурсів серед місцевого населення.

7. Які заходи проводяться за результатами краєзнавчої експедиції на національному рівні:

- А) Zoom-конференція із залученням відомих людей;
- Б) конференції із обговоренням культурних аспектів життя місцевих громад;
- В) проведення тематичних змін для дітей з мистецьких шкіл;
- Г) проведення підсумкових конференцій, зльотів, виставок, міжрегіональних краєзнавчих фестивалів тощо.

8. Яка основна мета шкільних краєзнавчих експедицій:

- А) проведення спортивних змагань на природі;
- Б) здійснення пошуково-дослідницької діяльності та збір краєзнавчого матеріалу;
- В) організація мистецьких виставок;
- Г) проведення музичних концертів у місцевому парку.

9. Що входить до основної діяльності учасників шкільної краєзнавчої експедиції:

- А) готування страв на вогнищі та збирання грибів;
- Б) проведення відкритих уроків з природничих наук на природі;
- В) знайомство з матеріальною та духовною культурою рідного краю, збір краєзнавчого матеріалу;
- Г) проведення відпочинкових заходів для дітей та їхніх батьків.

10. Які напрямки можуть мати регіональні краєзнавчі експедиції:

- А) вивчення сучасних технологій та комп'ютерних програм;
- Б) дослідження релігійних обрядів у різних культурах світу;
- В) фольклорно-етнографічні, археологічні дослідження;
- Г) вивчення розважальних закладів у рідному місті.

11. Яку важливу компетентність з точки зору організації шкільної краєзнавчої експедиції повинен мати вчитель:

- А) вміння організовувати кіносеанси для учасників експедиції;
- Б) здатність монтувати рекламні ролики для місцевих телеканалів;
- В) вміння захопити ідеєю організації дослідницько-краєзнавчої експедиції дітей, педагогів, батьків та представників громади і влади;
- Г) проводити спортивно-туристські турніри для учасників експедиції.

12. Краєзнавчі експедиції школярів на національному рівні проводить:

- А) Міністерство освіти і науки України;
- Б) Міністерство культури України;
- В) Міністерство туризму України;
- Г) Міністерство молоді та спорту України.

13. Підготовчий етап краєзнавчої експедиції передбачає:

- А) проведення досліджень під час експедиції, відбір потрібних зразків, вивчення взаємозв'язку та впливу між компонентами ландшафту, ознайомлення із економічними особливостями регіону, природними умовами та ресурсами краю та ін.;
- Б) камеральну обробку зібраного матеріалу, оформлення документації, звіту або реферату, виготовлення нових експонатів для шкільного краєзнавчого музею тощо;
- В) ознайомлення учнів з програмою та методикою проведення краєзнавчих досліджень, вивчення джерел інформації про територію дослідження, розробка плану роботи або схеми маршруту, розподіл обов'язків між членами групи;
- Г) всі відповіді вірні.

14. Краєзнавча експедиція – це:

- А) форма освітньої діяльності, пов'язана з виїздом в іншу місцевість і виконанням завдань по дослідженню будь-якого природного, культурного, історичного об'єкта під керівництвом фахівців;
- Б) найпростіший засіб пізнання географії рідного краю, його історії, перетворення природи і господарства;

- В) форма туристично-краєзнавчої роботи, перед якою ставиться мета закріпити знання, здобуті на уроках;
- Г) всі відповіді вірні.

15. Польовий етап краєзнавчої експедиції передбачає:

- А) проведення досліджень під час експедиції, відбір потрібних зразків, вивчення взаємозв'язку та впливу між компонентами ландшафту, ознайомлення із економічними особливостями регіону, природними умовами та ресурсами краю та ін.;
- Б) камеральну обробку зібраного матеріалу, оформлення документації, звіту або реферату, виготовлення нових експонатів для шкільного краєзнавчого музею тощо;
- В) ознайомлення учнів з програмою та методикою проведення краєзнавчих досліджень, вивчення джерел інформації про територію дослідження, розробка плану роботи або схеми маршруту, розподіл обов'язків між членами групи;
- Г) всі відповіді вірні.

16. Заключний етап краєзнавчої експедиції передбачає:

- А) проведення досліджень під час експедиції, відбір потрібних зразків, вивчення взаємозв'язку та впливу між компонентами ландшафту, ознайомлення із економічними особливостями регіону, природними умовами та ресурсами краю та ін.;
- Б) камеральну обробку зібраного матеріалу, оформлення документації, звіту або реферату, виготовлення нових експонатів для шкільного краєзнавчого музею тощо;
- В) ознайомлення учнів з програмою та методикою проведення краєзнавчих досліджень, вивчення джерел інформації про територію дослідження, розробка плану роботи або схеми маршруту, розподіл обов'язків між членами групи;
- Г) всі відповіді вірні.

17. Всеукраїнська краєзнавча експедиція, започаткована Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України в 2013 р. має назву:

- А) Козацькому роду нема переводу;
- Б) До народних джерел;
- В) Замки Закарпаття;
- Г) Моя Батьківщина – Україна.

18. Що є головним складником успіху шкільної краєзнавчої експедиції:

- А) вік учнів, які беруть участь у експедиції;
- Б) вибір актуальної теми, цікавої учням і місцевій громаді;
- В) кількість учасників у експедиції;
- Г) вартість експедиційного маршруту.

19. Які характеристики має мати обрана тема шкільної краєзнавчої експедиції:

- А) актуальність для світового наукового товариства та необхідність її дослідження в окремо взятому регіоні;
- Б) актуальність для місцевої громади та можливість зробити новий внесок у дослідження цієї теми;
- В) широкий спектр досліджень без обмежень у темі;
- Г) популярність серед інших шкіл та учнів.

20. Що може бути метою проведення шкільної краєзнавчої експедиції:

- А) туризм, відпочинок та спортивні розваги для учнів;
- Б) розвиток учнівського інтересу до місцевих легенд та переказів;

- В) всебічне ґрунтовне вивчення рідного краю та формування у школярів практичних навичок краєзнавчого пошуку;
- Г) проведення спортивних змагань та змагань з військово-прикладного спорту.

21. Які завдання можуть бути вирішені під час шкільної краєзнавчої експедиції:

- А) оцінка рівня готовності учнів до здачі іспитів;
- Б) знайомство з культурними подіями краю та вивчення традицій господарювання регіону;
- В) підготовка монографії за результатами лінгвістичних досліджень мови місцевого населення;
- Г) вивчення космічних технологій та їх впливу на навколишнє середовище.

22. Що не може бути метою шкільної краєзнавчої експедиції:

- А) всебічне ґрунтовне вивчення рідного краю як складової нашої держави;
- Б) розвиток учнівського інтересу до дослідництва;
- В) формування у школярів практичних навичок цілеспрямованого краєзнавчого пошуку;
- Г) спортивне удосконалення в подоланні природних перешкод.

23. Що не може бути метою шкільної краєзнавчої експедиції:

- А) підвищення технічної та тактичної майстерності учасників, рівня безпеки туристських спортивних походів, виявлення найсильніших команд та учасників
- Б) формування в учасників прагнення до самовдосконалення і саморозвитку,
- В) збір та систематизація краєзнавчих матеріалів у музеях при навчальних закладах;
- Г) формування у школярів практичних навичок цілеспрямованого краєзнавчого пошуку.

24. Що не може бути завданням шкільної краєзнавчої експедиції:

- А) обґрунтування, приведення у хронологічну відповідність зібраної з різних джерел інформації;
- Б) створення геологічної характеристики місцевості (із залученням фахівців);
- В) збір необхідної інформації для природно-географічного опису навколишньої місцевості;
- Г) участь у розробці плану роботи школи на новий навчальний рік.

25. Що не може бути завданням шкільної краєзнавчої експедиції:

- А) організація роботи по збереженню шкільного майна, води, електроенергії, підручників;
- Б) знайомство з культурними подіями краю, визначення мистецької цінності архітектурних пам'яток, ремісничих виробів місцевих жителів;
- В) вивчення традицій господарювання та економічного розвитку регіону на різних етапах його існування;
- Г) збір конкретних матеріалів для оновлення експозицій чи підготовки тематичних виставок у музеї.

26. Які рекомендації існують стосовно віку учасників шкільної краєзнавчої експедиції:

- А) різниця у віці не може перевищувати 5 років;
- Б) різниця у віці не може перевищувати 1–2 роки;
- В) різниця у віці не має значення, важливо лише фізична підготовка;

Г) учасники повинні бути ровесниками.

27. Які основні напрямки підготовки учнів до краєзнавчої експедиції:

- А) вміння аналізувати бібліотечні архіви;
- Б) вивчення технічних аспектів експедиції;
- В) вивчення писемних, архівних, музейних, речових джерел і проведення польових досліджень;
- Г) вміння працювати з матеріалами бібліотек, музейними архівами, проводити опитування, вести спостереження.

28. Що є важливою складовою підготовки учнів до краєзнавчої експедиції:

- А) знання архівних та опублікованих матеріалів з краєзнавчих питань;
- Б) знання архівних, музейних і опублікованих матеріалів, а також методику проведення польових досліджень;
- В) уміння користуватися картами, компасами, орієнтуватися на місцевості, вести дискусії з місцевим населенням;
- Г) фіксація природних умов, методика спостережень;

29. Яка з наведених дій є обов'язковою частиною плану підготовки краєзнавчої експедиції:

- А) розробка програми оздоровлення учасників експедиції;
- Б) визначення плану роботи керівника експедиції;
- В) підбір спорядження для експедиції;
- Г) підготовка рецензій на літературні джерела.

30. Яке з наведених завдань відноситься до організації розподілу обов'язків серед учасників експедиції:

- А) визначення типу маршруту;
- Б) вибір керівника експедиції;
- В) визначення посади для кожного учасника експедиції;
- Г) розробка програми досліджень.

31. Що включає в себе підготовка графіка руху експедиційної групи:

- А) визначення тривалості переміщення групи та часу, необхідного для проведення досліджень;
- Б) визначення тривалості переміщення групи та часу, необхідного для проведення досліджень, та «запасного часу»;
- В) визначення часу, необхідного для відпочинку та розваг учасників експедиції;
- Г) визначення часу, необхідного для проведення краєзнавчих досліджень.

32. Яке завдання не входить до підготовки документів групи перед краєзнавчою експедицією:

- А) підготовка листів до навчальних закладів про сприяння та допомогу;
- Б) підготовка списку учасників експедиції;
- В) підготовка рекламних матеріалів для експедиції;
- Г) затвердження маршруту, району і плану роботи експедиції.

33. Що включає в себе планування краєзнавчої експедиції:

- А) розробка маршруту та графіка руху групи;
- Б) організація розподілу обов'язків;
- В) підготовка документів групи;
- Г) все вищеперераховане.

34. Яка з наведених посад не обов'язкова у складі експедиційної групи:

- А) медик;
- Б) фотограф;
- В) орнітолог;
- Г) командир групи.

35. Які напрями включає підготовка програми збору та систематизації краєзнавчих матеріалів під час експедиції:

- А) вивчення місцевої краєзнавчої літератури;
- Б) встановлення зв'язків з місцевими архівами, станціями та центрами дитячого туризму;
- В) вивчення краєзнавчих об'єктів, відвідування музеїв
- Г) все вищеперераховане.

36. Основна мета проведення топонімічних досліджень під час краєзнавчої експедиції:

- А) збір інформації про історію місцевості;
- Б) вивчення місцевих краєвидів;
- В) збір та аналіз назв об'єктів із залученням інформаторів та архівних джерел;
- Г) вивчення місцевих кулінарних традицій.

37. Які розділи доцільно ввести в опитувальник для збору топонімічних матеріалів:

- А) офіційна назва і короткий опис об'єкту;
- Б) вимова назви, короткий опис об'єкту, запис народних повір'їв, місце запису, ініціали та вік інформатора, ініціатор збирання матеріалу;
- В) офіційна назва, короткий опис об'єкту та місце запису;
- Г) вимова назви, запис народних повір'їв та ініціатор збирання матеріалу.

38. Які вимоги висуваються до записів інформаторів:

- А) записи повинні бути у вигляді діаграм;
- Б) записи повинні бути чіткими і охайними, уважно фіксувати імена, географічні назви, адреси осіб, які згадуються;
- В) записи повинні бути стислі, містити тільки загальні відомості про об'єкт, все інше зберігається на диктофоні;
- Г) записи можуть бути недбалі, оскільки їх все одно слід перевіряти наступним етапом експедиції.

39. Який розпорядок дня рекомендований під час польового етапу краєзнавчої експедиції:

- А) робота без перерви на відпочинок від ранку до ночі, дозволяється виділяти 40 хвилин на обід;
- Б) комбінування робіт із відпочинком та мінімум 4-х разовим харчуванням;
- В) вільний графік без жорсткого розпорядку дня;
- Г) робота тільки вранці та ввечері, з перервами на обід і вечерю.

40. Які види робіт не може включати камеральна обробка матеріалів краєзнавчої експедиції:

- А) оброблення записів особистих спостережень, згадувань, замальовок, кіно і фотодокументів, написання доповіді, реферату з теми дослідження;

- Б) вивчення археологічних знахідок, предметів матеріальної культури, складання паспорту, опис колекцій, занесення їх в інвентарну книгу;
- В) друк фотографій, підготовка фонозаписів усної народної творчості;
- Г) складання характеристик на учасників експедиції та нагородження кращих з них.

41. Що включає камерна обробка матеріалів краєзнавчої експедиції:

- А) проведення археологічних розкопок, вивчення та опис археологічних знахідок; підготовка фотоальбому за результатами експедиції; апробація рецептів автентичної кухні;
- Б) обробка записів особистих спостережень, вивчення археологічних знахідок, підготовка матеріалів для публікацій, проведення анкетування та підсумковий збір учасників експедиції;
- В) обробка записів особистих спостережень, видання бюлетеня з детальним описом пам'ятних знаків та природних об'єктів, які потребують реставрації;
- Г) обробка записів особистих спостережень, вивчення археологічних знахідок, друк фотографій та підготовка документального фільму.

42. Яку діяльність передбачає підготовка загального звіту за результатами краєзнавчої експедиції:

- А) обробка зібраних матеріалів та аналіз виконання поставлених завдань;
- Б) складання описів об'єктів дослідження;
- В) підготовка матеріалів для публікацій, виставок та участі в конкурсах;
- Г) все вищеперераховане.

43. Які методи можна використати для презентації результатів краєзнавчої експедиції:

- А) написання звіту;
- Б) виставка зібраних матеріалів та участь у конкурсах;
- В) проведення підсумкової конференції;
- Г) все вищеперераховане.

44. Способи залучення учнів до підведення підсумків краєзнавчої експедиції:

- А) участь у конкурсі фотографій, малюнків, ессе тощо;
- Б) створення стінгазети-репортажу, відеорепортажу;
- В) написання сценарію та підготовка підсумкового туристичного вечора;
- Г) все вищеперераховане.

45. Для після експедиційної роботи не характерно:

- А) складання загального звіту;
- Б) аналіз виконання поставлених завдань;
- В) підготовка матеріалів для розміщення в соціальних мережах;
- Г) подання матеріалів на зарахування походу групі або окремим учасникам.

46. Для після експедиційної роботи не характерно:

- А) нагородження дипломами I, II, III ступенів і заохочувальними дипломами Міністерства освіти і науки України батьків учнів-переможців;
- Б) оформлення виставок зібраних матеріалів, проведення підсумкової конференції;
- В) підготовка та захист творчих робіт окремими учасниками;

Г) представлені матеріалів окремих досліджень для участі у Міжнародних та Всеукраїнських конкурсах.

47. Які основні цілі шкільних краєзнавчих експедицій:

- А) розвага і відпочинок старшокласників;
- Б) здобування та поглиблення знань, формування навичок наукових досліджень;
- В) вивчення технологічних аспектів організації подорожей;
- Г) проведення культурно-просвітницьких заходів для місцевого населення.

48. Учні якого віку, головним чином, залучаються до шкільних краєзнавчих експедицій:

- А) учні молодших класів, які мають певний досвід туристично-екскурсійної роботи та виявили підвищений інтерес до науково-краєзнавчих досліджень;
- Б) учні всіх класів, без винятку, які виявили бажання взяти участь в експедиції і можуть сплатити необхідні кошти;
- В) учні старших класів, які мають певний досвід туристично-екскурсійної роботи та виявили підвищений інтерес до науково-краєзнавчих досліджень;
- Г) Тільки випускники школи, які вже мають певний досвід туристично-екскурсійної роботи та виявили підвищений інтерес до науково-краєзнавчих досліджень.

49. Що насамперед вимагається від організатора шкільних краєзнавчих експедицій:

- А) вміння розповідати цікаві історії під час привалів;
- Б) досвід методичного керівництва та здатність до творчого наукового пошуку;
- В) вміння проводити пішохідні екскурсії на вищому рівні;
- Г) толерантність та комунікативні навички.

50. Що не визначає тематику шкільних краєзнавчих експедицій:

- А) клімат та ландшафт території, погода;
- Б) наявні зв'язки школи з організаціями;
- В) рівень наукової підготовки вчителя та інтереси учнів;
- Г) потреби місцевих наукових і господарських установ у матеріалах краєзнавчого характеру.

ТЕМА 11. ПЛАНУВАННЯ ШКІЛЬНОЇ ТУРИСТИЧНО-КРАЄЗНАВЧОЇ РОБОТИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ МАСОВИХ ЗАХОДІВ

1. З чого починається планування шкільної туристично-краєзнавчої роботи:

- А) вибір місця та теми екскурсій;
- Б) визначення мети та цілей події;
- В) організація діяльності під час подорожі;
- Г) підготовка програми та розкладу події.

2. Які організаційні питання необхідно вирішити під час планування туристично-краєзнавчих заходів поза територією навчального закладу:

- А) вибір місця екскурсії;
- Б) розробка плану безпеки та медичної допомоги;
- В) проведення аналізу ефективності події;
- Г) визначення транспортного підприємства, яке буде надавати послуги.

3. Яка з ініціатив підвищує успішність туристично-краєзнавчої роботи школи:

- А) залучення батьків до її планування та організації;
- Б) відмова від оцінювання діяльності учнів під час подорожі;
- В) встановлення обмежуючих рамок для учасників: поведінка, успішність, вік тощо;
- Г) проведення екскурсії експромтом, без попередньої підготовки програми.

4. Чому важливо провести оцінку та рефлексію після туристично-краєзнавчої події?

- А) для визначення найбільш цікавих тем для майбутніх заходів;
- Б) для підготовки висновків про отриманий результат та можливі шляхи її покращення в майбутньому;
- В) визначити найактивніших учасників і збільшити їм оцінки по предмету;
- Г) для розрахунку вартості події та подальшого фінансового планування.

5. Головна мета туристично-краєзнавчої роботи зі школярами:

- А) проведення розважальних заходів;
- Б) всебічне вивчення рідного краю;
- В) розвиток лідерських навичок учнів;
- Г) пошук додаткових ресурсів для фінансування навчального закладу.

6. Розділ «Визначення мети та цілей» у тематичному плані шкільної туристично-краєзнавчої роботи – це про:

- А) вибір тем та об'єктів для вивчення;
- Б) створення програми події;
- В) формулювання загальної мети та конкретних цілей;
- Г) розгляд можливості запрошення поважних гостей.

7. Розділ «Оцінка та рефлексія» у тематичному плані шкільної туристично-краєзнавчої роботи – це про:

- А) вибір тем та об'єктів для вивчення;
- Б) планування розважальних заходів, створення докладної програми події, включаючи розклад відвідувань, час для відпочинку та інші плановані заходи;

- В) визначення критеріїв, за якими будуть оцінюватися проведені заходи, набуті знання та вміння учасників;
- Г) розробка програми майбутніх подій.

8. Розділ «Додаткові заходи та активності» у тематичному плані шкільної туристично-краєзнавчої роботи – це про:

- А) створення програми події;
- Б) проведення організаційних нарад перед подорожжю;
- В) планування розважальних та культурних заходів;
- Г) вибір тем та об'єктів для вивчення.

9. Сутність та структура тематичного плану шкільної туристично-краєзнавчої роботи можуть варіюватися залежно від:

- А) мети та цілей події;
- Б) віку учасників;
- В) особливостей регіону, який вивчається;
- Г) все вищеперераховане.

10. Яке з наведених тверджень є правильним щодо структури тематичного плану туристично-краєзнавчої роботи?

- А) структура тематичного плану не повинна залежати від віку учнів;
- Б) адаптація тематичного плану до віку учнів сприяє їхній зацікавленості та розумінню матеріалу;
- В) тематичний план повинен бути однаковим для усіх вікових груп;
- Г) адаптація тематичного плану до віку учнів непотрібна, якщо туристично-краєзнавча робота орієнтована на розваги.

11. Які з перелічених документів є обов'язковими для проведення масових дальніх краєзнавчо-туристичних заходів:

- А) список учасників подорожі з контактною інформацією та даними про алергії, хронічні захворювання та інші медичні особливості;
- Б) згода батьків або опікунів на участь дитини в події;
- В) фінансова документація (бюджет події, звіт про витрати та прибутки, якщо такі є);
- Г) всі вищеперераховані.

12. Які аспекти враховуються при складанні плану масових заходів з краєзнавчо-туристичної діяльності:

- А) визначення загальної мети даного напрямку роботи та конкретних задач кожного із заходів;
- Б) вибір локації заходу та визначення теми події (історія, культура, природа тощо);
- В) розробка докладної програми заходу, розклад активностей, визначення часу для відпочинку і перерв;
- Г) все вищеперераховане.

13. Які аспекти враховуються при складанні плану масових заходів з краєзнавчо-туристичної діяльності:

- А) розробка плану безпеки, призначення відповідальних за безпеку, наявність медичного персоналу і аптечки;
- Б) організація транспорту для учасників, забезпечення проживання і харчування;

- В) можливість проведення екскурсій, лекцій, спортивних змагань, інших культурних та розважальних заходів;
- Г) все вищеперераховане.

14. Які дані слід включити до розділу «Логістика» в плані масових краєзнавчо-туристичних заходів:

- А) перелік усіх лікарських препаратів, які беруть учасники;
- Б) організація транспорту для учасників;
- В) всі відомості про історичні події регіону;
- Г) перелік обладнання для проведення презентацій та інших атракцій.

15. Зміст туристичних злетів як форми краєзнавчо-туристичної роботи визначається:

- А) кількістю учасників та рівнем їхньої фізичної підготовки;
- Б) його цілями, тематикою та масштабами;
- В) кваліфікацією організаторів;
- Г) все вищеперераховане.

16. Хто має розробити положення про туристичний зліт:

- А) учасники злету до його початку;
- Б) директор школи, на території якої організовано туристичний зліт;
- В) досвідчені туристи з досвідом проведення масових туристських заходів;
- Г) батьківський комітет разом з педагогічною радою навчального закладу.

17. З якою метою беруть участь у туристичних змаганнях:

- А) покращення фізичної підготовки учасників;
- Б) як додатковий виховний захід;
- В) прагнення перемогти інших учасників.
- Г) покращення інтелектуальної підготовки учасників.

18. Туристський зліт краєзнавців – це:

- А) те ж саме, що й організація туристичних екскурсій;
- Б) огляд виконаної туристсько-краєзнавчої роботи;
- В) проведення спортивних змагань з активного туризму;
- Г) дальня краєзнавчо-туристична експедиція.

19. Одна з основних вимог до проведення туристського злету краєзнавців:

- А) кількість учасників не менша 100 осіб;
- Б) передбачено у річному плані роботи школи;
- В) проведення туристських змагань;
- Г) розробка списку медичних діагнозів учасників.

20. Хто зазвичай очолює організаційний комітет для проведення туристичних змагань:

- А) директор школи;
- Б) головний суддя змагань;
- В) педагог-організатор;
- Г) представник батьківського комітету.

21. До складу оргкомітету туристських змагань входять:

- А) головний суддя змагань, туристський організатор школи, педагог-організатор;

- Б) вчителі історії, географії, фізичного виховання та класні керівники;
- В) туристські організатори класів із числа учнівського туристського активу, представники батьківського комітету та шефських організацій;
- Г) всі вищеперераховані.

22. Вибір місця проведення масових краєзнавчо-туристичних заходів вимагає врахування таких обов'язкових умов:

- А) зручність постановки дистанцій, розміщення учасників, гостей і вболівальників, наявність зручних під'їздів і підходів;
- Б) наявність доброякісної питної води;
- В) безпечність проведення змагань і розташування табору;
- Г) все вищеперераховане.

23. Які твердження щодо краєзнавчої вікторини є істинними:

- А) переможці вікторин одержують грамоти та цінні подарунки;
- Б) краєзнавча вікторина є обов'язковим елементом конкурсної програми туристських злетів;
- В) великою популярністю користуються вікторини з географічного, історичного та літературного краєзнавства;
- Г) все вищеперераховане.

24. Проведення загальношкільного Дня туризму передбачає:

- А) розробку сценарію свята, який дозволить взяти участь всім учням, без обмежень;
- Б) наявність спонсорської допомоги для оплати роботи організаторів свята;
- В) ґрунтовну (2-3 роки) підготовку школярів до цього свята;
- Г) підготовку та виставку конкурсних плакатів.

25. Яка мета Всеукраїнських масових туристсько-краєзнавчих заходів:

- А) покращення культури поведінки у навчальних закладах;
- Б) розвиток туристсько-краєзнавчої діяльності учнів середньої молоді та педагогічної громадськості;
- В) вивчення сучасних технологій у туризмі та краєзнавстві;
- Г) залучення іноземних туристів до вивчення української культури.

26. Які завдання Всеукраїнської історико-географічної експедиції «Історія міст і сіл України»:

- А) вивчення історії рідного села чи міста, природного навколишнього середовища;
- Б) виготовлення краєзнавчих плакатів для навчальних закладів;
- В) проведення туристичних екскурсій на історичну тематику;
- Г) вивчення сучасних архітектурних трендів у селах та містах.

27. Які основні напрямки краєзнавчо-дослідницької роботи Всеукраїнської краєзнавчої акції «Колосок пам'яті»:

- А) вивчення сучасних політичних подій в Україні;
- Б) дослідження історичних подій та долі родин у період Голодомору 1932-1933 років;
- В) аналіз культурних звичаїв сучасних сільських громад України;
- Г) оцінка сучасного стану української економіки.

28. Які завдання Всеукраїнської історико-етнографічної експедиції «Україна вишита»:

- А) вивчення сучасних технологій вишивки;
- Б) дослідження використання вишивки в житті народу (обрядові речі, побутові предмети, твори мистецтва);
- В) виготовлення вишитих сорочок для шкільного музею;
- Г) аналіз сучасних дизайнерських тенденцій у вишивці.

29. Яка основна мета Всеукраїнських масових туристсько-краєзнавчих експедицій та акцій:

- А) проведення наукових досліджень у сфері туризму.
- Б) вивчення і відновлення історії та культури рідного краю;
- В) залучення іноземних туристів до відвідування України;
- Г) Все вищеперераховане.

30. Що з перерахованого не входило у завдання проведення Всеукраїнської історико-етнографічної експедиції «Україна вишита»:

- А) освоєння різних технік вишивання, властивих різним етнографічним територіям;
- Б) вивчення історії використання вишивки в житті народу;
- В) проведення археологічних розкопок у місцях знаходження старовинних вишитих виробів;
- Г) входило все вищеперераховане.

31. З якою метою проводяться масові (загальношкільні) туристсько-краєзнавчі заходи:

- А) вивчення природних явищ рідного краю;
- Б) залучення учнів до участі у фізичних змаганнях;
- В) активізація туристсько-краєзнавчої діяльності та збереження культурної спадщини;
- Г) розвиток шкільного дитячого туризму в Україні.

32. Хто виступає ініціатором та організатором проведення Всеукраїнських масових туристсько-краєзнавчих експедицій та акцій:

- А) Міністерство освіти і науки України;
- Б) Український державний центр туризму і краєзнавства учнівської молоді;
- В) Всеукраїнський союз краєзнавців та Українське географічне товариство;
- Г) всі вищеперераховані.

33. Які завдання Всеукраїнської історико-географічної експедиції «Історія міст і сіл України»:

- А) збір та систематизація краєзнавчих матеріалів до видання нової редакції енциклопедичного видання багатотомної «Історії міст і сіл України»;
- Б) збереження історичної пам'яті народу; увічнення пам'яті про невинно загублених під час Голодомору 1932-1933 років в Україні;
- В) зібрати і дослідити орнамент та символіку вишивки в різних регіонах України;
- Г) все вищеперераховане.

34. Мета проведення шкільних краєзнавчих конференцій:

- А) підвищення оцінок учнів з історії та природничих предметів;

- Б) розвиток у учнів дослідницької компетентності та навичок публічних виступів;
- В) урізноманітнення організації дозвілля школярів;
- Г) усе вищеперераховане.

35. Як обирається тема шкільної краєзнавчої конференції:

- А) вона не обирається, повинна відповідати тій темі, яка вказана в Інструкції МОН України;
- Б) вона визначається в огляду на спеціалізацію навчального закладу;
- В) формулюється директором школи та узгоджується із керівництвом відділу освіти;
- Г) обирається потенційними учасниками заходу.

36. Вимоги до доповідей на шкільній краєзнавчій конференції:

- А) повинні відповідати програмі одного з навчальних предметів;
- Б) містити результати синтезу, аналізу та порівняння;
- В) повинні мати рецензії експертів з даного питання;
- Г) підготовлені на основі власних досліджень.

37. Рекомендації щодо оцінювання доповідачів на шкільних краєзнавчих конференціях:

- А) суддями повинні виступати представники місцевої громадськості;
- Б) кращі доповіді визначають за глибиною розкриття теми та науковою цінністю;
- В) основним критерієм доповіді є вміння зацікавити слухачів;
- Г) доповіді не оцінюються, тому що головне в таких заходах – участь.

38. Масовий краєзнавчо-туристичний захід, який є методом покращення фізичної підготовки учнів та вивчення нових територій; передбачає збір учасників в одному місці, проходження ними певного маршруту, виконання поставлених завдань та отримання за це балів:

- А) туристичні змагання;
- Б) краєзнавча конференція;
- В) краєзнавча експедиція;
- Г) туристичний злет.

39. Масовий краєзнавчо-туристичний захід, під час яких експерти, вчені та краєзнавці діляться знаннями своїми та досвідом з учасниками; можуть включати лекції, панельні обговорення, майстер-класи та доповіді про різні аспекти краєзнавства:

- А) туристичні змагання;
- Б) краєзнавча конференція;
- В) краєзнавча експедиція;
- Г) туристичний злет.

40. Масовий краєзнавчо-туристичний захід, який передбачає дослідницьке вивчення певного регіону, місцевості або території з метою надання більше інформації про історію, культуру, географію, природу та інші аспекти цього регіону:

- А) туристичні змагання;
- Б) краєзнавча конференція;
- В) краєзнавча експедиція;

Г) туристичний злет.

41. Масовий краєзнавчо-туристичний захід, який може мати різний формат і тривалість, але завжди передбачає, що краєзнавці з різних шкіл збираються разом для обміну досвідом та проведення туристичних заходів:

- А) туристичні змагання;
- Б) краєзнавча конференція;
- В) краєзнавча експедиція;
- Г) туристичний злет.

42. Масові краєзнавчо-туристичні заходи не забезпечують:

- А) можливість досліджувати довкілля, виживати в лісі, визначати рослини та тварини;
- Б) вивчення історії, архітектури та традицій регіону, які вони відвідують;
- В) сприяння розвитку командної роботи, співпраці та лідерських навичок серед учасників;
- Г) поширення вірусних хвороб серед учасників під час пандемії.

Екологічна свідомість: Учасники вивчають принципи екології та вчаться бути екологічно свідомими, залишаючи місця відпочинку незмінними.

43. Масові краєзнавчо-туристичні заходи сприяють:

- А) фізичному активізму та підтримці здорового способу життя серед учасників;
- Б) повноцінному розвитку мозку та здобуття навиків математичного аналізу;
- В) художньо-естетичному розвитку учнів та стимулює готовність особистості брати участь у різних формах культурного життя суспільства;
- Г) розвитку у школярів творчих здібностей.

44. Один з основних напрямів краєзнавчо-туристичної роботи, який передбачає вивчення географічних особливостей та закономірностей у природі й суспільстві, географічне пізнання світу:

- А) географічний;
- Б) біологічний;
- В) екологічний;
- Г) господарський.

45. Один з основних напрямів краєзнавчо-туристичної роботи, який передбачає визначення видового складу тварин своєї місцевості та характеру рослинного покриву:

- А) географічний;
- Б) біологічний;
- В) екологічний;
- Г) господарський.

46. Один з основних напрямів краєзнавчо-туристичної роботи, який передбачає підготовку підростаючого покоління до систематичного вивчення рідного краю, що сприяє розумінню природного середовища як умови створення і розвитку матеріального виробництва, підвищення добробуту і культурного рівня людей, усвідомленню сутності проблем охорони природи:

- А) географічний;
- Б) біологічний;
- В) екологічний;

Г) господарський.

47. Один з основних напрямів краєзнавчо-туристичної роботи, який передбачає ознайомлення з господарським комплексом свого рідного краю, видами виробництва на цій території, економічною цілісністю й завершеністю:

- А) географічний;
- Б) біологічний;
- В) екологічний;
- Г) господарський.

48. З якою метою проводяться масові краєзнавчо-туристичні заходи:

- А) підвищення інтересу учнів до краєзнавства;
- Б) популяризація екологічної інформації серед школярів;
- В) підтримка здорового способу життя;
- Г) все вищеперераховане.

49. Що забезпечує успішність проведення конкурсу на кращий клас з краєзнавчо-туристичної діяльності:

- А) чіткі та зрозумілі критерії для оцінки учасників;
- Б) велика кількість учасників;
- В) ефектна церемонія нагородження переможців;
- Г) продумана реклама та нескладна реєстрація учасників.

50. Що не забезпечує успішність проведення конкурсу на кращий клас з краєзнавчо-туристичної діяльності:

- А) чіткі та зрозумілі критерії для оцінки учасників;
- Б) велика кількість учасників;
- В) прозорі регламент та правила конкурсу;
- Г) доцільність обрання типу конкурсу.

КЛЮЧІ ДО ТЕСТІВ

	Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	Тема 11
1	В	В	В	Б	В	А	Б	Г	В	В	Б
2	В	Г	В	Б	А	В	В	А	Б	Б	Б
3	Б	Г	А	А	Б	В	Г	Б	Б	Б	А
4	Г	Б	Б	Б	В	Г	Г	А	Б	В	Б
5	Б	Б	Г	В	А	Г	Б	Г	Г	Б	Б
6	В	В	В	А	Б	Г	Б	А	Б	В	В
7	В	Г	Б	А	В	В	В	В	А	Г	В
8	В	В	Б	А	Г	Б	Б	Г	Б	Б	В
9	В	А	А	Б	Б	Г	А	Б	А	В	Г
10	Б	Б	Б	А	Б	Г	Б	А	Б	В	Б
11	Б	А	Б	А	Б	В	В	Б	В	В	Г
12	Б	А	А	А	В	В	Б	В	Г	А	Г
13	Г	А	Б	Б	Б	Б	Б	Г	А	В	Г
14	Б	А	Г	Г	В	В	В	Г	Б	А	Б
15	Б	Б	А	В	В	А	В	А	В	А	Г
16	Б	А	А	Б	А	Б	В	Г	Г	Б	В
17	В	Г	Б	Б	Б	Г	А	А	А	Г	В
18	Б	Б	Б	В	В	Б	Г	Б	Б	Б	Б
19	А	Б	Б	Б	Г	Б	А	В	Б	Б	Б
20	Г	А	А	Б	Г	Б	В	Г	Б	В	А
21	Г	В	Б	В	Г	Б	А	А	В	Б	Г
22	В	Г	Б	Б	Б	В	Г	В	Г	Г	Г
23	В	Б	Б	А	Б	В	А	Г	А	А	Г
24	Б	В	Б	А	В	А	Б	Б	Б	Г	А
25	В	В	Г	А	В	Б	А	А	В	А	Б
26	Г	В	А	А	Б	А	А	Б	Г	Б	А
27	А	А	В	А	А	В	Г	Б	А	В	Б
28	Б	Г	В	Г	А	В	Г	В	Б	Б	Б
29	В	Б	А	Г	А	В	В	В	Б	В	Б
30	Г	А	Г	В	Б	Б	Г	В	Б	В	В
31	Б	Г	В	В	В	Г	Б	Г	Г	Б	В
32	В	А	А	Б	Г	Б	А	Г	Б	В	Г
33	Г	В	Б	В	Г	Б	Г	Г	В	Г	А
34	В	Б	А	Б	Г	А	Б	Б	Б	В	Б
35	Б	Г	В	В	Б	Б	А	Б	В	Г	Г
36	А	А	В	Б	В	В	Б	В	В	В	Г
37	Г	Б	Б	Г	Г	Г	А	В	В	Б	Б
38	А	В	В	Б	Б	Б	В	Г	Б	Б	А
39	Г	Г	Г	А	В	В	Б	А	В	Б	Б
40	В	Б	В	В	Г	В	Г	Б	Б	Г	В
41	Г	Б	Б	В	Г	В	В	Г	Г	Б	Г
42	Г	Б	А	А	Г	Б	А	Б	Б	Г	Г
43	В	В	Б	Б	В	Б	Б	В	Б	Г	А
44	Г	А	В	Б	А	А	В	А	Б	Г	А
45	В	Б	А	Б	А	А	Г	Г	Б	Г	Б
46	А	А	Б	Б	А	А	Г	Г	В	А	В
47	Б	Б	В	А	Г	Б	А	Б	А	Б	Г
48	Г	В	Б	В	В	В	Б	Г	Б	В	Г
49	А	А	А	Б	В	Г	В	Г	Г	Б	А
50	Б	Б	Б	Б	Б	Г	В	В	А	А	Б

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Адамова І., Багрій К. Тестування як форма контролю та діагностики знань студентів. *Витоки педагогічної майстерності*. Серія : Педагогічні науки, 2012. Вип. 9. С. 3–6. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vpm_2012_9_3.
2. Алексєєва С. В. Дидактичні засади інтеграції природничих наук у змісті освіти в умовах сучасних викликів. *Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика: м-ли VI міжнар. наук.-практ. конф.* 16-18 березня 2023 р. Харків, 2023. С. 31 – 33.
3. Бугрій В. С. *Шкільне краєзнавство в Україні (друга половина XX – початок XXI ст.)* : монографія / В. С. Бугрій. Суми: Вид-во «МакДен», 2011. 340 с.
4. Баклашова Т., Проскурнін В. Формування дослідницької компетенції учнів в процесі шкільної краєзнавчої роботи. *Гуманізація навчально-виховного процесу*. 2019. №6 (98). С. 316 – 326
5. Біла С. Методика проведення краєзнавчих досліджень. Все про туризм. Туристична бібліотека. URL : https://tourlib.net/statti_ukr/bila.htm
6. Божкова В.В. Сагер Л.Ю. Тестування як форма контролю знань: переваги та недоліки. *Сучасні проблеми вищої освіти України в контексті інтеграції до європейського освітнього простору*: матеріали науково-методичної конференції, м. Суми, 6-7 жовтня 2010р. / За ред. О.В. Прокопенко. – Суми: СумДУ, 2010. – С. 113-115.
7. Браславська О. З досвіду підготовки студентів-географів до краєзнавчо-туристичної роботи в школі. *Фізичне виховання, спорт і туристсько-краєзнавча робота в закладах освіти : Збірник наукових праць*. Переяслав-Хмельницький: ФОП Лукашевич О.М., 2015.С. 216 – 221
8. Брижак Н. Ю. *Краєзнавча та туристична робота*. Курс лекцій для студентів педагогічного факультету, які навчаються на спеціальності «Початкова освіта». Мукачево: МДУ, 2012. 120 с.
9. *Великий тлумачний словник сучасної української мови : 250000 / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел*. Київ; Ірпінь, 2005. 1728 с.
10. Виконання краєзнавчих завдань на туристсько-краєзнавчому експедиційному маршруті під час обласних зльотів юних туристів-краєзнавців. Полтава. 2019. URL : <http://surl.li/mf0rg>
11. Гайда Л. А. Краєзнавча експедиція як форма діяльності шкільного музею. *Краєзнавство*. 2010. №1-2. С. 178-185.
12. Гайда Л. А. Про діяльність гуртків туристсько-краєзнавчого профілю у позашкільних та загальноосвітніх навчальних закладах Кіровоградщини. *Методичний вісник*. Кіровоград, 2014. № 50. С. 253–263. URL : <http://surl.li/lqjgv>
13. Гончаренко С.У. *Український педагогічний словник*. Київ, 1997. 373 с.
14. Грицай Н. Б. *Методика позакласної роботи з біології*. Дистанційний курс : навч. посіб. Рівне: МEGУ імені академіка Степана Дем'янчука, 2010.
15. Грицак Ю.П. *Організація самодіяльного туризму*. Навчальний посібник для студентів спеціальності «Туризм». Харків: Екограф, 2008. 164 с.
16. Гусєва Н.Т. *Експерсійний маршрут історичним центром Харкова*. 2022. <http://surl.li/mf0qm>
17. Експерсійно-масовий напрям діяльності туристської організації. В кн. Грицак Ю.П. *Організація самодіяльного туризму*. Харків: Екограф, 2008. URL : <https://infotour.in.ua/grycak10.htm>
18. Єфімова В. Шкільні музеї і музейна педагогіка в Україні в першій

- половині XX століття: персоналії. *Педагогічний музей України Національної академії наук України*. 2021. URL : <http://pmu.in.ua/virtual-exhibitions/school-museums/>
19. Зеленська Л. І., Троценко О. В. *Практикум із туристично-краєзнавчої роботи з географії*. Дніпропетровськ, 2012. 80 с.
  20. Злочевський А. М. Презентація на тему «Дослідження «Прокладання маршрутів за топографічною картою та їх обґрунтування». Всеосвіта. 2022. URL : <http://surl.li/memkb>
  21. Інструкція щодо організації та проведення екскурсій і подорожей з учнівською та студентською молоддю / Наказ МОН України № 1124 від 02.10.2014. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1341-14#Text>
  22. Колотуха О.В. *Словник спортивного туризму та активної рекреації*. URL: <https://geohub.org.ua/node/917> (дата звернення: 02.09.2023).
  23. Константинов Ю. С. *Дитячо-юнацький туризм*. 2018. URL : https://stud.com.ua/125666/pedagogika/turistsko_krayeznavcha_ekspeditsiya
  24. Копилець Є. В. Географічна підготовка за чинними навчальними програмами з позашкільної освіти туристсько-краєзнавчого напрямку з видів спортивного туризму. URL : <http://surl.li/lqjdf>
  25. Копилець Є. В., Омельченко Д. Г. Навчальна програма з позашкільної освіти туристсько-краєзнавчого напрямку «Географічне краєзнавство». Основний рівень. К., 2017. 26 с.
  26. Копилець Є. Інтегративний потенціал краєзнавчих географічних досліджень учнівської молоді. *Проблеми безперервної географічної освіти і картографії*. 2016. Вип. 24. С. 53 – 57. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pbgo_2016_24_14
  27. Король О.Д. *Організація екскурсійних послуг у туризмі* : Навчально-методичний посібник. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2016. 144 с.
  28. Крачило М. П. Краєзнавство і туризм. Навч. посібник К.: «Вища школа», 1994. 134 с.
  29. Кузьма-Кочур М. І. Сутність, функції, і напрями краєзнавства. *Збірник наукових праць ХДУ. Педагогічні науки*. 2008. Вип. Л. Ч. 1. С. 337–343.
  30. Кухтій А. О., Лабарткава К. В. Організація краєзнавчо-туристичної діяльності. 2020. URL : <https://repository.ldufk.edu.ua>
  31. Кушнір Л., Гомля Л. Особливості проведення краєзнавчої роботи в школі. *Витоки педагогічної майстерності*. 2012. Вип. 10. С.166–169.
  32. Мельнійчук М., Зейко В. Вікові та соціальні особливості туристичної активності школярів та молоді Волинської області. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія Географія*. 2018. Вип.1(44). С.112–117.
  33. Методичні рекомендації щодо організації навчально-виховного процесу під час проведення навчальних екскурсій та навчальної практики учнів загальноосвітніх навчальних закладів. Лист МОН № 1/9-61 від 06.02.08 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v9-61290-08#Text>
  34. Навчально-виховний комплекс «Школа радості»-ДНЗ» Золочівської районної ради Львівської області. URL : <http://surl.li/mfovd>
  35. Наумчук В. Розвиток шкільного туризму в умовах сьогодення. *Формування сучасних концепцій управління туризмом та готельно-ресторанним бізнесом в умовах парадигми сталого розвитку*: м-ли ІІ Міжнар. наук.-практ. конф-ції 8–9 грудня 2022 р., Запоріжжя, 2023. С. 65–70.
  36. Непша О. В., Гришко С. В., Опашко Г. І., Рішко А. Р. Екскурсії як форма позаурочної роботи з вивчення географії свого краю. *Актуальні наукові дослідження в сучасному світі*. 2020. Вип. 11(67), ч. 8, С.152–156.

37. Нечаєва О. С. Принципи побудови освітнього середовища для інтелектуально обдарованих підлітків. *Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України*. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2012. Т. VI. Психологія обдарованості. Вип. 9. С. 337–345.
38. Нова українська школа. *Міністерство освіти і науки України*. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola> (дата звернення: 03.09.2023).
39. Обозний В.В. *Краєзнавча підготовка вчителя: теоретичні і організаційно-практичні аспекти*. К., 2001. 254с.
40. Олексюк В. Р. Особливості становлення старшокласника як суб'єкта власного життя. *Теорія і практика сучасної психології*. 2020. №2. С. 135 – 139. DOI : <https://doi.org/10.32840/2663-6026.2020.2.24>
41. Олішевська Ю. А. *Шкільне географічне краєзнавство*. Навчальний посібник. К.: «ФО-П Кравченко», 2020. 175 с.
42. Олішевська Ю. Особливості організації туристсько-краєзнавчої діяльності молоді у місті Києві. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Географія*. 2016. № 2(65). С. 24–28. DOI : <http://doi.org/10.17721/1728-2721.2016.65.5>
43. Оранюк Б. Ю. Вікові особливості підлітків у контексті формування інформаційної культури в мережевому спілкуванні. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2016. № 1 (55). С. 283–293.
44. Організація та проведення шкільної екскурсії: правові аспекти. *Освіта нова*. 04/06/2019 URL: <https://osvitanova.com.ua/posts/2468-orhanizatsiia-ta-provedennia-shkilnoi-ekskursii-pravovi-aspekty>
45. Оришко С. П. Туристсько-краєзнавча діяльність у житті сучасного школяра. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2011. Вип. 23. С. 107 – 111.
46. Оформлення шкільних краєзнавчих музеїв. URL : <https://studfile.net/preview/7773059/page:34/>
47. Пангелов Б.П. *Організація і проведення туристсько-краєзнавчих подорожей* : навч. посіб. К. : Академвидав, 2010. 248 с. URL : <http://surl.li/kurху>
48. Пангелова Н.С., Пангелов Б.П. *Теоретико-методичні засади туристсько-краєзнавчої роботи у вищих навчальних закладах*: [навч.-метод. посібн.]. Переяслав-Хмельницький: ФОП Лукашевич О.М., 2015. С. 73–103.
49. Перспективи розвитку краєзнавчого руху: пропозиції до проекту Державної програми розвитку краєзнавства на період до 2025 р. *Краєзнавство*. 2013. № 1. С. 4-7. URI : <http://surl.li/ksttd> (дата звернення: 02.09.2023).
50. Петранівський В. Л., Рутинський М. Й. *Туристичне краєзнавство*: Навч. посіб. / За ред. проф. Ф. Д. Заставного. 2-ге вид., виправл. К.: Знання, 2008. 575 с.
51. Петух Г.М. Краєзнавчий гурток як форма організації позакласної роботи з географії. URL : <http://surl.li/lqjad>
52. Поліщук В. В. Туристсько-краєзнавча діяльність дітей в навчальних закладах освіти. 2014. Вип. 122. С. 151–161.
53. Положення про Всеукраїнську краєзнавчу експедицію учнівської молоді «Моя Батьківщина – Україна». Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 04 лютого 2013 року № 81. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0287-13#Text>
54. Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти України від 26.12.2017 № 1669. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0100-18#Text>
55. Прасул Ю. І., Пономарьова А. В.. *Організація туристичних походів*:

Навчально-методичний посібник для студентів-географів. Харків: ХНУ, 2010. 44 с.

56. Про затвердження положень про музеї при дошкільних, загальноосвітніх, позашкільних та професійно-технічних навчальних закладах, які перебувають у сфері управління Міністерства освіти і науки України / Наказ МОН України № 1195 від 22.10.2014. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1415-14#Text>

57. Про освіту. Закон України № 2145-VIII, в редакції від 02.07.2023. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

58. Прокопчук В.С. *Шкільне краєзнавство*: навчальний посібник. К.; Кам'янець-Подільський: Кондор, 2010. 284 с.

59. Ремех Т., Савенков А. Шкільний музей як освітній простір та просвітницький ресурс. С. 283 – 288. URL : <http://surl.li/matpu>

60. Рогова Т.В. Організація позакласної виховної роботи з підлітками та її значення у формуванні моральної поведінки. *Інноваційна педагогіка*. 2020. Вип. 21, т. 2. С. 219–222. DOI : <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2019.21.2-49>

61. Синьов, В., & Коваленко, В. Модифікація програми «Юні туристи-краєзнавці» як засіб задоволення освітніх потреб школярів з інтелектуальними порушеннями. *Наукові записки кафедри педагогіки*. 2022. Вип. 50. С. 105-112. <https://doi.org/10.26565/2074-8167-2022-50-10>

62. Смирнов І. Г. *Логістика туризму*: Навчальний посібник. - К. : Знання, 2015. 444 с.

63. Соловей Л. Туристично-краєзнавча робота в загальноосвітніх і позашкільних навчально-виховних закладах України (60 – 80-і рр. ХХ ст.). *Краєзнавство*. 2011 №3. С. 87–92.

64. Трохимчук І. М. Методологія та організація наукових досліджень з географії в середній школі за міжнародним науково-освітнім проектом Globe. В кн. *Географічна освіта у шкільних та позашкільних закладах : проблеми, пошуки, перспективи* : Збірник наукових праць. Рівне: Видавець О. Зень, 2020. С. 85 – 89.

65. Троценко В. В., Троценко Т. Ю. Методологічні особливості проведення туристсько-краєзнавчої роботи в закладах загальної середньої освіти. *Науковий часопис імені М. П. Драгоманова*. 2022. Вип. 6. С. 157 – 161

66. Троценко Т. Ю. Проблеми розвитку шкільної туристсько-краєзнавчої діяльності. 2008. URL : <http://surl.li/mfpbs>

67. Шкільний краєзнавчий музей. *Географіка : географічний портал*. URL : <http://surl.li/mfpcd>

68. Шкільні музеї в Україні в першій половині ХХ сторіччя. *Педагогічний музей України*. Вінниця : Видавець ФОП Кушнір Ю. В., 2020. 208 с.

69. *Щодо організації екскурсійних поїздок*. Лист МОН України від 27. 04. 10 № 1/9-286. URL : <https://ips.ligazakon.net/document/MUS13096>

70. Щука Г.П. (укл.) *Теорія та методика організації краєзнавчо-туристичної роботи*. Курс лекцій [електронне видання]. Берегове, 2023. 140 с.

71. Яковлева В., Власенко Р., Андрійчук Т. Методика навчання географії: інноваційні технології в процесі викладання географії у базовій та профільній школі. *Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Педагогіка. Психологія»*. 2023. Вип. 3. С. 111–117. DOI <https://doi.org/10.32782/academ-ped.psyh-2023-3.16>

Навчальне видання

Збірник тестів з курсу

«Теорія та методика організації краєзнавчо-туристичної роботи»

Навчальний посібник

2023 р.

*Рекомендовано до видання в електронній формі (PDF)
рішенням Вченої ради Закарпатського угорського інституту ім. Ф.Ракоці II
(протокол № 12 від 20 грудня 2023)*

Підготовлено Видавничим відділом спільно з кафедрою географії та туризму Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II

Укладав і редагував:

Галина Щука, доктор педагогічних наук, професор
(кафедра географії і туризму ЗУІ ім. Ф.Ракоці II)

Рецензенти:

Юрій Безрученков – кандидат педагогічних наук, доцент
(кафедра туризму, готельної та ресторанної справи, Луганський національний
університет імені Тараса Шевченка)

Дюло Фодор – кандидат географічних наук, доцент
(кафедра географії та туризму, Закарпатський угорський інститут імені Ференца
Ракоці II)

Технічне редагування та коректура: *Галина Щука*

Дизайн обкладинки: *Ласло Веждед*

УДК: *Бібліотечно-інформаційний центр “Опацої Черє Янош” при ЗУІ ім. Ф.Ракоці II*

Відповідальний за випуск: *Олександр Добош* (Видавничий відділ ЗУІ ім. Ф.Ракоці II)

За зміст навчального посібника відповідальність несе автор

Видавництво: Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II (адреса: пл. Кошута 6, м. Берегове, 90 202. Електронна пошта: *foiskola@kmf.uz.ua*) Статут «Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II» (Затверджено протоколом загальних зборів Благодійного фонду За ЗУІ, протокол №1 від 09.12.2019р., прийнято Загальними зборами ЗУІ ім. Ф.Ракоці II, протокол №2 від 11.11.2019р., зареєстровано Центром надання адміністративних послуг Берегівської міської ради, 12.12.2019р.)